



Hovedredningssentralen

Nivå 1

Håndbok for redningstjenesten

Systembeskrivelse – prinsipper – verdier



FORORD

Fra Justis-, beredskaps- og innvandringsminister Tor Mikkjel Wara

Som justis-, beredskaps- og innvandringsminister er jeg ansvarlig statsråd for den norske redningstjenesten. Dette er en svært viktig og meningsfull oppgave, som berører helt grunnleggende verdier i samfunnet.

Redningstjenesten i Norge er ingen organisasjon, men en funksjon. Ingen institusjoner alene kan makte denne oppgaven. Samvirke mellom offentlige, private og frivillige ressurser står derfor som et helt sentralt prinsipp for redningstjenesten.

Samvirkeprinsippet skal forstås som noe mer enn en intensjon om godt samarbeid. Prinsippet er en forpliktelse til å legge til rette for, trene og teste at de ulike ressursene og kapasitetene fungerer sammen på hensiktsmessig måte.

Redningshåndboken bygger på Organisasjonsplan for redningstjenesten (kgl. res av 19. juni 2015), og er utviklet gjennom invol-

vering fra fagmiljøene i alle etater og organisasjoner som er kjernegruppen for bruk av håndboken. Den inneholder blant annet en overordnet beskrivelse av roller, ansvar og oppgaver i den norske redningstjenesten.

Jeg oppfordrer til aktiv bruk av boken da jeg ser på den som et godt verktøy for å videreutvikle denne viktige tjenesten.

Jeg vil benytte anledningen til å takke alle dere som har bidratt i arbeidet med redningshåndboken.

Oslo, 24. september 2018



MANDAT OG SAMMENSETNING AV ARBEIDSGRUPPEN

Mandat

Justis- og beredskapsdepartementet opprettet arbeidsgruppen for å utarbeide håndbok for redningstjenesten. Hovedredningssentralen fikk i oppdrag å lede arbeidet.

Arbeidsgruppen ble gitt følgende mandat:

1. Utarbeide en overordnet håndbok for redningstjenesten i tråd med kgl.res. av 19. juni 2015 Organisasjonsplan for redningstjenesten, og tilhørende instruksjer og mandater.

2. Håndboken skal inneholde en overordnet beskrivelse av prinsipper, regler, roller og ansvar for de ulike etatene og organisasjonene som er sentrale aktører i redningstjenesten. Håndboken skal ikke gi detaljert beskrivelse av faglige oppgaver hos de ulike aktørene utover å gi en kort beskrivelse og henvise til det som finnes av planer, rutiner eller standarder hos disse.

3. Utarbeide felles begrepskatalog for redningstjenesten hvor nøkkelbegreper knyttet til ledelse, samhandling og utøvende redningstjeneste beskrives.

4. Der det er aktuelt skal det innarbeides henvisning til prosedyrer og operative konsepter i håndboken, for eksempel PL-IVO (Nasjonal prosedyre for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold),

Nasjonal veileder for masseskadetriage, Politiets beredskapssystem, Veileder for redningstjenesten ved søk etter savnet person på land og Nasjonal veileder for helsestjenestens organisering på skadested.

5. Utarbeide en anbefaling om opplæring og implementering av håndboken hos aktørene i redningstjenesten.

Prosess

Arbeidsgruppen har lagt opp til en åpen prosess med bred involvering av etater og organisasjoner i redningstjenesten både i det løpende arbeidet, gjennom referansegruppene Nasjonalt Redningsfaglig Råd og Redningsledelsen ved hovedredningssentralene og gjennom skriftlige høring til de mest sentrale aktørene.

Språkrådet har deltatt under hele prosessen og bidratt i arbeidet med å utarbeide liste over ord og faguttrykk som skal benyttes i redningstjenesten. Spesialrådgiver ved HRS Per Olaf Torkildsen har støttet arbeidet med å ferdigstille håndboken.

Medlemmer i arbeidsgruppen

Stein Solberg

Prosjektleder, Hovedredningssentralen

Jon Halvorsen

*Prosjektkoordinator,
Hovedredningssentralen*

Andreas Urdal

*Direktoratet for samfunnssikkerhet
og beredskap*

Lars Sørsdal

Sivilforsvaret

Marianne Aasgaard

Språkrådet

Ole Petter Parnemann

Politidirektoratet

Willy Skogstad

Helsedirektoratet

Yngvi Eggertsson

*Frivillige Organisasjoners
Redningsfaglige Forum*

Oslo den 24. september,
Stein Solberg

INNHold

1. Innledende del	11
1.1 Om håndbok for den norske redningstjenesten	11
1.2 Forankring	11
1.3 Sentral krisehåndtering	11
1.4 Planhierarki i redningstjenesten	12
1.5 Revisjon	13
2. Redningstjenesten	15
2.1 Om den offentlig organiserte redningstjenesten	15
2.2 Definisjon av redningstjeneste	15
2.3 Organisasjonsplan for redningstjenesten	16
2.4 Redningstjenestens grunnleggende prinsipper	16
2.5 Geografisk ansvarsområde for den norske redningstjenesten	18
2.6 Nasjonalt Redningsfaglig Råd	18
2.7 Internasjonale forpliktelser for sjø- og luftredningstjenesten	18
2.8 Norges traktatforpliktelser på redningstjenesteområdet	19
3. Redningstjenestens planverk	21
3.1 Om planverk i redningstjenesten	21
3.2 Harmonisering av planverk	21
3.3 Vedlikehold av planverk	21
3.4 Planprosessen	22
3.5 Nasjonal veileder for planlegging og samvirke i redningstjenesten	22
4. Nærmere om organisering og ledelse av redningsaksjoner	25
4.1 Hovedredningssentralene – HRS	25
4.2 HRS Redningsledelse	25
4.3 Lokal redningssentral – LRS	25
4.4 Redningsledelsen ved LRS	26
4.5 Politimesterens stab	27
4.6 Politidistriktets operasjonssentral	27
4.7 Særskilt om den lokale redningssentralen på Svalbard	27
4.8 Representantenes rolle i redningsledelsene	28
4.9 Ansvar og koordinering offshore	28
4.10 Fylkesmannens og kommunal kriseledelses rolle	29

5. Ulike redningshendelser	31
5.1 Avgrensning	31
5.2 Søk etter savnet person på land	31
5.3 Hendelser på sjøen og i lufta	31
5.4 Redningstjeneste ved snøskredulykker	31
5.5 Alpinulykke (behov for fallsikring)	31
5.6 Pågående livstruende vold (PLIVO)	31
5.7 CBRNE-hendelse	32
5.8 Atomulykker	32
5.9 Helseoppdrag eller redningsoppdrag	32
5.10 Nivå på hendelsen: redningsoppdrag, alvorlige hendelse og katastrofe	33
6. Ressurser og kapasiteter	35
6.1 Avgrensning	35
6.2 Felles ressursregisteret (FRR)	35
6.3 Politiet	35
6.4 Helsetjenestens ressurser	37
6.5 Brann- og redningsvesen	42
6.6 Redningshelikoptertjenesten	47
6.7 Sivilforsvaret	49
6.8 Forsvaret	50
6.9 Frivillige rednings- og beredskapsressurser	50
6.10 Redningsselskapet	56
6.11 Industrivernet	56
7 Stadier i en redningsaksjon	59
7.1 Innledende om stadier og hastegrader	59
7.2 Stadier i en søk- og redningsaksjon	59
7.3 Hendelsens hastegrad – respons etter vurdering av den første henvendelsen	59
7.4 Stadiene i en redningsaksjon	61
7.5 Søk etter antatt omkommet (SEAO)	63
7.6 Nivåene for krisehåndtering / ledelse av redningsaksjoner	63
8. Mottak av alarm, mobilisering av redningsressurser og varsling	65
8.1 Mottakere av nødmeldinger	65
8.2 Prinsipper for varsling ved redningsaksjoner	66
8.3 Alarmtyper	66
8.4 Stående ordre	67
9. Felles situasjonsforståelse	69
9.1 Betydning av felles situasjonsforståelse.	69

9.2 Verifikasjon av situasjonsbilde	69
9.3 Situasjonsrapportering	70
9.4 Prioritet for livreddende innsats første 45 minutter av en hendelse	70
9.5 Rapporteringslinjen under redningsoppdrag	70
10. Sikkerhet og risikohåndtering	71
10.1 Ansvar for sikkerheten	71
10.2 Mulig risikofylt oppdrag	71
10.3 Hvilken risiko aksepteres i redningstjenesten	71
10.4 Interne krav til HMS hos den enkelte aktør i redningstjenesten	72
10.5 Opprettholde risikovurdering under hele innsatsen	72
11. Organisering i innsatsområdet	73
11.1 Avgrensning	73
11.2 Overordnet mål med innsatsen	73
11.3 Stedlig ledelse	73
11.4 Prinsippskisse for organisering i et innsatsområde	77
11.5 Masseskadetriage	78
11.6 Soneinndeling i et innsatsområde	78
11.7 Sektorisering av innsatsen	80
12. Samband i redningstjenesten	81
12.1 Nødnett	81
12.2 Maritim VHF	82
12.3 Flyradio	82
12.4 Alternativ kommunikasjon	82
12.5 Kommunikasjonsberedskap	84
13. Kommunikasjon gjennom media ved redningsaksjoner, alvorlige hendelser og katastrofe	85
13.1 Kommunikasjonsprinsipper	85
13.2 Kommunikasjon før, under og etter hendelser	85
13.3 Målgrupper	87
13.4 Plattformen	87
14. Støtteverktøy	89
14.1 Hva menes med støtteverktøy	89
14.2 Hva finnes i dag	89
14.3 Digitale kartløsninger	89
14.4 Krav til støtteverktøy	90
14.5 Posisjonsformater	90

15. Videreutvikling av redningstjenesten	91
15.1 Avgrensning	91
15.2 Rapportering fra hendelser	91
15.3 SAR-rapport	91
15.4 Erfaringslæring	92
15.5 Utvikling gjennom øvelser	92
15.6 LRS øvingsutvalg	93
15.7 Nasjonalt risikobilde og ROS-analyser	94
15.8 Internasjonale erfaringer	94
15.9 Arenaer for erfaringslæring og utvikling	94
15.10 Tilsyn	94
16 Ordlister	95
16.1 Om fagord og begreper i redningstjenesten	95
16.2 Hvorfor er fagord og begreper viktig	95
16.3 Krav om lojalitet til felles fagord	95
16.4 Oppdatering av listen, nye begreper og revisjon	95
16.5 Felles begreper og fagord	95
16.6 Kategorier i ordlistene	96
16.7 De ulike listene	96
16.8 Harmonisering av begreper	96
16.9 Internasjonale begreper	96
16.10 Liste over forkortelser	96
16.11 Liste over termer i redningstjenesten	98
16.12 Liste over internasjonale termer	104
16.13 Navn og forkortelser på sentrale aktører i redningstjenesten	107
17. Vedlegg	111
17.1 Organisasjonsplan for redningstjenesten	111
17.2 Instruks for politimesteren ved Hovedredningssentralen Sør-Norge	117
17.3 Instruks for politimesteren ved Hovedredningssentralen Nord-Norge	119
17.4 Mandat for redningsledelsen ved Hovedredningssentralen Sør-Norge og Hovedredningssentralen Nord-Norge	120
17.5 Instruks for politimester for lokal redningssentral	123
17.6 Mandat for redningsledelsen ved lokal redningssentral	124
17.7 Instruks om hovedredningssentralenes tilsyn med de lokale redningssentralene	126



Frivillige under en leteasjon. Foto: Tobias Nordli/tnmedia.no

1. INNLEDENDE DEL

1.1 Om håndbok for den norske redningstjenesten

Håndboken gir en overordnet beskrivelse av roller, ansvar og oppgaver i redningstjenesten. Håndboken beskriver og redegjør for de sentrale verdiene og prinsippene som den norske redningstjenesten er tuftet på. Dokumentet er på strategisk nivå. Med strategisk menes her at dokumentet gir en overordnet beskrivelse av den norske redningstjenesten. Strategisk kan her med andre ord forstås som «systembeskrivende».

Målgruppen for håndboken er alle som har en rolle i redningstjenesten. Det er spesielt viktig at personell med ansvar for kurs, øvelser, analysearbeid og planlegging kjenner denne håndboken godt. Utover det gir håndboken en nødvendig innføring for alle som ønsker å forstå den norske redningstjenesten.

1.2 Forankring

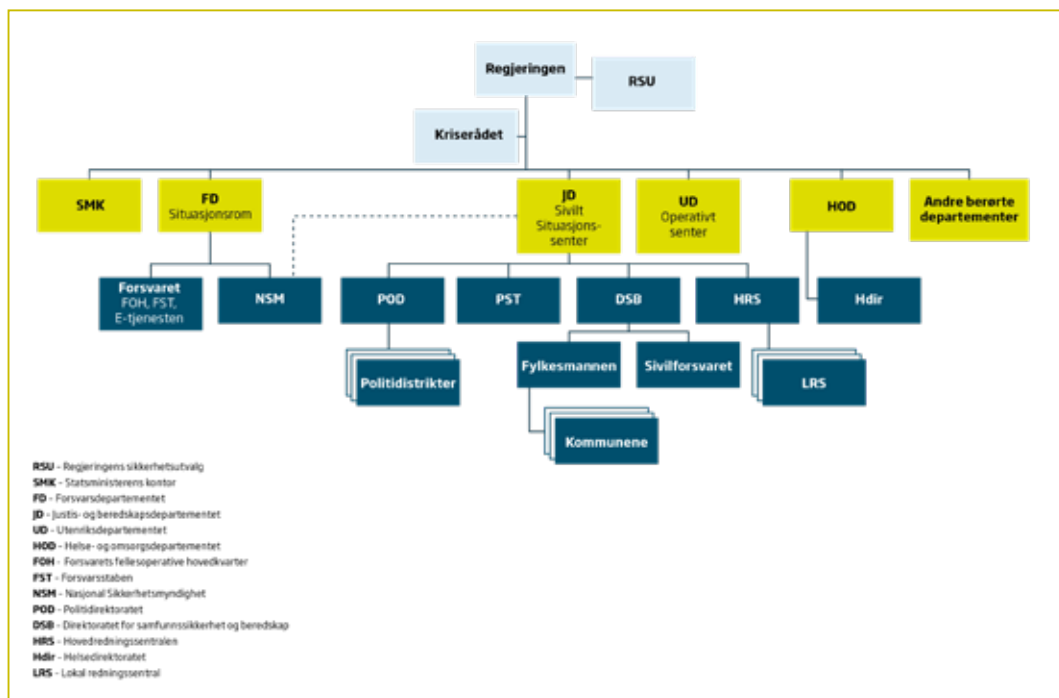
Håndboken er utarbeidet på oppdrag fra Justis- og beredskapsdepartementet, og arbeidet har foregått i en arbeidsgruppe ledet av hovedredningssentralene. Arbeidsgruppen har bestått av representanter for noen av de mest sentrale samvirkeaktørene. I arbeidet har redningsledelsen ved hovedredningssentralene (HRS) og Nasjonalt Redningsfaglig Råd (NRR) vært referanse-

grupper. Håndboken er sendt ut til medlemmene i Nasjonalt Redningsfaglig Råd og blant medlemmene av redningsledelsen ved de to hovedredningssentralene underveis i prosessen med å utarbeide håndboken med oppfordring om bred involvering av egen etat/organisasjon. I tillegg er det gjennomført et eget høringsseminar med representanter fra lokale redningssentraler. Justis- og beredskapsdepartementet har godkjent endelig versjon. Hovedredningssentralen har fått i oppdrag å utgi håndboken og forvalte nettressursene knyttet til publikasjonen.

Håndboken bygger på gjeldende organisasjonsplan for redningstjenesten med tilhørende instruksjer og mandater, jf. kgl.res av 19. juni 2015 m.v. I tillegg bygger håndboken på det som er anerkjent som beste kunnskap fra de ulike fagfeltene som er sentrale i redningstjenesten.

1.3 Sentral krisehåndtering

Regjeringen har det øverste ansvaret for beredskapen i Norge, herunder det overordnede politiske ansvaret for både styringen og håndteringen av det forebyggende arbeidet og kriser som oppstår. Kriserådet er det høyeste koordineringsorgan på administrativt nivå. (Nasjonal Beredskap, aktører og planverk, 2016).



Illustrasjon: Sentral krisehåndtering.

Sentral krisehåndtering i Norge er basert på tre hovedelementer: Ansvaret for krisehåndtering og koordinering ligger i lederdepartementet, koordinering på tvers av sektorene sikres gjennom Kriserådet, og Krisestøtteenheten (KSE) bistår med støttefunksjoner til lederdepartementet og Kriserådet. Ved store hendelser og katastrofer hvor redningstjenesten er involvert, vil normalt Justis- og beredskapsdepartementet (JD) være lederdepartement.

Krisestøtteenheten (KSE) skal støtte lederdepartementet og Kriserådet i deres koordineringsfunksjoner og er permanent sekretariat for Kriserådet. KSE har kompetanse i strategisk krisehåndtering og har kapasiteter i form av infrastruktur som mobile tekniske løsninger og personell som andre

departementer kan benytte i sin krisehåndtering. Det sivile situasjonssenteret er organisert som en del av Krisestøtteenheten, og er fast kontaktpunkt for informasjon til og fra JD ved ekstraordinære hendelser og kriser.

1.4 Planhierarki i redningstjenesten

I dette dokumentet benyttes nivåinndeling for å beskrive forholdet mellom de ulike styrende dokumentene i redningstjenesten. Det ikke er sikkert dette harmonerer med inndelingen i egen fagetat. Nivåinndelingen gjelder for det som er felles i redningstjenesten, der flere ressurser møtes og skal jobbe sammen for å redde liv innenfor rammen av definisjonen av redningstjenesten. Dokumenter på alle nivåer er forankret i organisasjonsplan for redningstjenesten med tilhørende instruksverk.

Nivå 1 – strategisk nivå – systembeskrivende

Denne håndboken er et dokument på nivå 1 og er normativt for dokumentene på nivåene under. Håndboken beskriver den norske redningstjenesten på systemnivå med overordnet beskrivelse av roller, oppgaver, ansvar og kapasiteter for de ulike ressursene.

Nivå 2 – operasjonelt/faglig nivå – faglig normerende

På operasjonelt nivå ligger felles veiledere som gjelder for alle aktørene i redningstjenesten. Forutsetningen for at et dokument skal være et nivå 2-dokument, er at dokumentet er gyldig for hele redningstjenesten, og at det er utviklet og implementert i fellesskap. Eksempler på nivå 2-dokumenter er:

- Nasjonal veileder for planlegging og samvirke i redningstjenesten
- Felles sambandsreglement for nødnett

Nivå 3 – taktisk nivå

På dette nivået ligger dokumenter som er sentrale for utøvelse av en enkelt fagfunksjon eller en bestemt type innsats. Dokumentet kan være gyldig for kun én eller få av aktørene i redningstjenesten, men er en forutsetning for aktørens arbeid i redningstjenesten. Eksempler på nivå 3-dokument:

- Nasjonal veileder for redningstjenesten ved søk etter savnet person på land
- Retningslinje for redningstjenesten ved førsteinnsats i snøskred
- Nasjonal prosedyre for nødetatenes samvirke ved pågående livstruende vold (PLIVO)
- Nasjonal veileder for masseskadetriage
- Nasjonal veileder for helsetjenestens organisering på skadested

1.5 Revisjon

Håndboken revideres hvert tredje år.



Samvirkeøvelse. Foto: Politidirektoratet

2. REDNINGSTJENESTEN

2.1 Om den offentlig organiserte redningstjenesten

Redningstjeneste, også kalt søk og redning, innebærer søk etter og bistand til folk som er i nød eller overhengende fare. Den norske redningstjenesten utøves i et samvirke mellom ulike aktører som besitter egnede ressurser. Norge har en integrert redningstjeneste som omfatter redningsaksjoner knyttet til land, luft og sjø. Redningstjenesten ivaretar sitt samfunnsansvar i fredstid, under kriser, i væpnet konflikt og i krig.

2.2 Definisjon av redningstjeneste

I organisasjonsplan for redningstjenesten er begrepet redningstjeneste definert som: «Offentlig organisert øyeblikkelig innsats fra flere samvirkepartnere for å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner, og som ikke blir ivaretatt av særskilt opprettede organer eller ved særlige tiltak. Redningstjenesten utøves som et samvirke mellom offentlige organer, frivillige organisasjoner og private virksomheter og personer, under ledelse og koordinering av to hovedredningssentraler og underordnede lokale redningssentraler.»

2.2.1 Nærmere om begrepet redningstjeneste

I definisjonen av redningstjeneste i organisasjonsplanen settes det som et vilkår at hen-

delsen skal være av en karakter som krever innsats fra samvirkeaktører utover det som håndteres av «særskilt opprettede organer» eller «med særskilte tiltak», og at den skal være ledet og koordinert av HRS eller LRS.

«Særskilt opprettede organer» er typisk nødetatene (brann, helse og politi). «Særlige tiltak» viser til lovpålagt beredskapsansvar, eksempelvis industrivern, offshoreindustrien og flyplassers brann og redningstjeneste. Statens strålevern er et eksempel på et særskilt opprettet organ som blant annet leder den nasjonale atomberedskapen.

Uønskede hendelser/ulykker håndteres i det daglige av ulike offentlige etater og private aktører. Eksempler på dette kan være en trafikkulykke eller husbrann som håndteres av nødetatene alene, eller en personskade på en offshoreinstallasjon som må evakueres til land ved hjelp av operatørselskapets egne beredskapsressurser.

Ved redningshendelser hvor nødetatene (særskilt opprettede organer) eller operatørselskap offshore (særskilte tiltak) ikke har tilstrekkelige eller nødvendige ressurser, iverksettes den offentlig organiserte redningstjenesten i regi av hovedredningssentralen (HRS) eller underordnede lokale redningssentraler (LRS).

2.3 Organisasjonsplan for rednings-tjenesten

Organisasjonsplan for redningstjenesten (organisasjonsplanen) er fastsatt av regjeringen ved kgl.res. 19. juni 2015. Den er hjemlet i politilovens § 27 som et supplement til Kongens instruksjonsmyndighet. Justis- og beredskapsdepartementet fastsatte underliggende instruksjer og mandater 5. november 2015. Instruksene retter seg mot politimesterne som leder HRS og LRS. Mandatene retter seg mot redningsledelsene ved HRS og LRS.

I organisasjonsplanen fastsettes redningstjenestens organisering og rutiner for samarbeid, ledelse, koordinering, ansvar og oppgaver. Formålet er å ivareta en integrert redningstjeneste på land, i sjø og i luft basert på et samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører.

I tillegg til den kongelige resolusjonen er sjø- og luftredningstjenesten regulert gjennom internasjonale overenskomster som Norge er part i, blant annet SAR-konvensjonen (International Convention on Maritime Search and Rescue, 1979) og ICAO-konvensjonen (Convention on International Civil Aviation 1944) med etterfølgende endringer.

Redningstjenesten koordineres administrativt av Justis- og beredskapsdepartementet. Den utøves som et samvirke under ledelse av to hovedredningssentraler (HRS) med underordnede lokale redningssentraler (LRS), én i hvert politidistrikt i tillegg til Sysselmannen på Svalbard.

Det er Justis- og beredskapsdepartementet som gir nærmere instruksjer, mandat og

retningslinjer for utøvelse av redningstjenesten, jf. instruksene gitt i medhold av kgl. res. nevnt over.

Politimesteren i Nordland politidistrikt er gitt myndighet til å lede Hovedredningssentralen Nord-Norge, og politimesteren i Sør-Vest politidistrikt er gitt tilsvarende myndighet til å lede Hovedredningssentralen Sør-Norge. Politimestrene i de 12 politidistriktene er gitt myndighet til å lede de respektive lokale redningssentralene (LRS). Samme myndighet har Sysselmannen på Svalbard for sitt ansvarsområde. Politimesterens funksjon som leder av HRS, og således som leder av redningsledelsen der, kommer i tillegg til rollen som leder for politidistriktet i hhv. Nordland og Sør-Vest politidistrikter.

Politimesteren i politidistriktene er leder av de lokale redningssentraler. Dette følger av organisasjonsplanen. Dessuten har politiet ansvar for å iverksette og organisere redningsinnsats inntil dette koordineres av LRS og/ eller HRS. Politiet skal for eksempel iverksette søk hvis noen er savnet under slike omstendigheter at det er reell grunn til frykt for at vedkommende kan omkomme eller bli alvorlig skadet. Bestemmelsen innebærer også at politiet må ha forberedt en beredskap for å ta seg av slike oppdrag, jf. politiloven § 27.

2.4 Redningstjenestens grunnleggende prinsipper

2.4.1 Samvirkeprinsippet

Samvirkeprinsippet er en av bærebjelkene i norsk redningstjeneste, prinsippet ble første gang beskrevet i denne sammenhengen i St. meld 86 (1961-62). Prinsippet er i dag tatt inn

som det fjerde krisehåndteringsprinsippet i Norge (St.meld 29 2011-2012) i tillegg til ansvarsprinsippet, likhetsprinsippet og nærhetsprinsippet. Redningstjenesten utøves som et samvirke mellom offentlige organer, frivillige organisasjoner, private virksomheter og personer. Alle offentlige organer (statlige, kommunale og fylkeskommunale) som har kapasitet, informasjon eller kompetanse egnet for redningsformål, plikter å bidra i redningstjenesten med til enhver tid tilgjengelig kapasitet og kompetanse.

I tråd med samvirkeprinsippet plikter offentlige institusjoner selv å bære alle utgifter som påløper i forbindelse med sitt bidrag til redningstjenesten. Offentlige institusjoner skal også stille ulike rådgivningsfunksjoner og redningsrelevante data mv. kostnadsfritt til disposisjon for hovedredningssentralene og lokale redningssentraler.

Samvirkeprinsippet er det som oftest fremheves når man snakker om redningstjeneste. Årsaken er at store avstander, krevende værforhold og tidvis knappe ressurser krever at aktørene både før, under og etter hendelsene jobber sammen på tvers av etater og organisasjoner for å redde liv. Når samvirkeprinsippet er så sterkt vektlagt, skyldes det at alle aktører er pålagt å ha en åpen holdning til samarbeid, dele erfaringer og bidra med egne kapasiteter i felles oppgaveløsning. Aktører i redningstjenesten må bestrebe seg på å delta på relevante faglige arenaer, dele planverk med andre aktører og harmonisere sitt eget planverk og operasjonsmønster slik at man fungerer innenfor rammen av den samvirkende norske redningstjenesten. I førsteinnsats vil det blant annet innebære at man må kjenne til

de viktigste oppgavene for ulike aktører og kunne løse oppgaver også utenfor eget ansvarsområde om det er det som kreves for å redde liv.

Samvirke skal med andre ord forstås som noe mer enn en intensjon om godt om samarbeid. Samvirkeprinsippet er en forpliktelse til å legge til rette for, trene og teste at de ulike ressursene og kapasitetene fungerer sammen på hensiktsmessig måte.

Samvirkeprinsippet gjenspeiles bl.a. gjennom at redningstjenesten på begge nivåer ledes av en redningsledelse satt sammen av ulike offentlige og frivillige aktører både ved HRS og LRS.

2.4.2 Ansvarsprinsippet

Det organet som har ansvar for funksjoner eller oppgaver til daglig, har også ansvaret for disse under en redningsaksjon, uavhengig av omfang og årsak til denne jf. Organisasjonsplan for redningstjenesten.

2.4.3 Prinsippet om integrert tjeneste

Redningstjenesten er en integrert tjeneste, noe som innebærer at den omfatter alle typer redningsaksjoner knyttet til land-, sjø- og luftredningstjeneste. Akkurat denne dimensjonen er et av de spesielle kjennetegnene ved den norske redningstjenesten. Det at det samme lederapparatet har ansvar uansett type hendelse reduserer rommet for tvil om ansvarsforhold og fare for forsinkelser i oppstarten av aksjoner. Prinsippet om at redningstjenesten er integrert under en felles ledelse, gjør det også lettere å samle erfaring og utvikle tjenesten.

2.4.4 Koordineringsprinsippet

Redningstjenesten koordineres i forberedelser og innsats gjennom hovedredningssentralene og underlagte lokale redningssentraler.

2.5 Geografisk ansvarsområde for den norske redningstjenesten

Redningstjenestens geografiske ansvarsområde er i tillegg til norsk territorium med Svalbard, de sjø- og havområdene og luftrommet over som til enhver tid er fastsatt av Norge i samråd med nabostater på grunnlag av internasjonale overenskomster hvor Norge har forpliktet seg til å yte redningstjeneste.

Norge er i tillegg bundet av internasjonale avtaler som forplikter ut over det fastsatte geografiske ansvarsområdet.

Den enkelte hovedredningssentralens geografiske ansvarsområde fastsettes i instruks fra Justis- og beredskapsdepartementet. Ved behov skal de to hovedredningssentralene overta eller bistå i hverandres redningsaksjoner eller bistå i utførelsen av andre oppgaver.

Justis- og beredskapsdepartementet har delt det norske ansvarsområdet mellom Hovedredningssentralen Nord-Norge og Hovedredningssentralen Sør-Norge ved breddegrad 65° N på sjø og ved grensen mellom Nordland og Trøndelag politidistrikter på land.

Etter beslutning fra den aktuelle hovedredningssentralen kan en lokal redningssentral også bli bedt om å lede og koordinere redningsaksjoner utenfor eget distrikt.

2.6 Nasjonalt Redningsfaglig Råd

Nasjonalt Redningsfaglig Råd er et rådgivende organ for Justis- og beredskapsdepartementet. Rådet skal komme med anbefalinger til departementet i saker knyttet til faglig utøvelse og samhandling i redningstjenesten. Rådet ble i 2008 gitt følgende mandat: «Nasjonalt Redningsfaglig Råd skal på grunnlag av de overordnede prinsipper og rammer som foreligger for redningstjenesten, bidra til og være en støtte for Justis- og beredskapsdepartementets arbeid for en sikker og formålstjenlig redningstjeneste.

Rådet bør derfor blant annet:

- utveksle erfaringer og informasjon med målsetting om å styrke redningstjenesten og samvirke mellom relevante aktører
- bidra med forslag til en faglig kvalitativ utvikling av redningstjenesten
- etter anmodning eller på eget initiativ understøtte Justis- og beredskapsdepartementet med råd og informasjon»

Redningsfaglig Råd har representasjon fra alle sentrale aktører i redningstjenesten, og oppnevnes av Justis- og beredskapsdepartementet.

2.7 Internasjonale forpliktelser for sjø- og luftredningstjenesten

Det overordnede internasjonale rammeverket for redningstjeneste på sjø og i luft fremgår av den internasjonale konvensjonen om søk og redning til sjøs (SAR-konvensjonen), overenskomst om internasjonal sivil luftfart (ICAO-konvensjonen) og internasjonal konvensjon om sikkerhet (for menneskeliv) til sjøs, SOLAS.



Kartet viser norsk redningsansvarsområde

SAR-konvensjonen

SAR-konvensjonen ble ratifisert av Norge 9. desember 1981 og retter seg i hovedsak mot myndighetene og redningstjenesten. SAR-konvensjonen har bestemmelser om organisering av redningstjenesten til sjøs, krav om samarbeid mellom kontraherende stater samt operasjonelle prosedyrer og prosedyrer for skipsrapportering.

SOLAS-konvensjonen (Safety Of Life At Sea)

SOLAS-konvensjonen ble ratifisert av Norge 17. februar 1977. Konvensjonen omhandler sikkerheten til personell og skip på sjøen.

Konvensjonen er underlagt IMO (International Maritime Organization).

ICAO (International Civil Aviation Organization) Annex-12

Overenskomst om internasjonal sivil luftfart. Annex-12 er luftfartens SAR-konvensjon.

2.8 Norges traktatforpliktelser på redningstjenesteområdet

Det foreligger også en rekke bi- og multilaterale traktater som har innvirkning enten direkte eller indirekte på redningstjenesten.



Trening på søk i snøskred. Foto: Stig Mebust

3. REDNINGSTJENESTENS PLANVERK

3. Redningstjenestens planverk

3.1 Om planverk i redningstjenesten

Den enkelte aktør i redningstjenesten er selv ansvarlig for å utvikle og vedlikeholde eget planverk.

Det er viktig at planverket forankres på øverste nivå i organisasjonen, og at det er godt kjent for de som er ute i oppdragene. Aktiv bruk av planverk i hendelser er det beste grunnlaget for at planverket blir kjent og blir oppdatert. På operasjonelt nivå bør planverkernes tiltakskort/sjekklister være lett tilgjengelig og tilrettelagt gjennom digitale støtteverktøy der dette benyttes.

Planverket i redningstjenesten skal reflektere den totale redningsinnsatsen, det betyr at HRS/LRS må ha kontakt med de ulike aktørene for å få innspill til faglige momenter, oversikt over ressurser og avstemme de rutineene som ligger til grunn for varsling, mobilisering og gjennomføring av selve redningsoperasjonen.

Norge er et land med robust infrastruktur, desentralisert bosetting og en relativt liten befolkning. Dette fører til at det i Norge er få erfaringer med store hendelser. For å sikre et relevant og oppdatert planverk må de mest sentrale aktørene også bidra med å hente inn erfaringer fra hendelser utenfor Norge.

Et godt planverk legger opp til en grunnleggende god organisering som kan tilpasses ulike hendelser ut fra behov. I utviklingen av planverket må man ta høyde for usikkerhet, for eksempel at det inntreffer en hendelse man ikke har tenkt på eller har erfaring med.

3.2 Harmonisering av planverk

Redningsplanverket må gjenspeile samvirketanken i redningstjenesten, og det er viktig at planarbeidet samkjøres med de andre aktørene i redningstjenesten.

Planverket må revideres jevnlig og ved behov og da i samråd med redningsledelsen. Det er naturlig at planverket deles rutinemessig med alle aktørene, og at man har egne prosessesser for å samkjøre planverk der det er behov.

Planverket må forøvrig bygge på siste tilgjengelige risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) og erfaringer fra hendelser i det aktuelle området.

3.3 Vedlikehold av planverk

Vedlikehold av planverk kan utføres ved faste revisjoner eller som en kontinuerlig prosess for oppdatering basert på tilbakemeldinger. Som en del av planprosessen (se figur) er det nødvendig å ha prosedyrer for

erfaringslæring fra hendelser og øvelser. På den måten vil man avdekke feil eller avvik ved planverket og iverksette korrigerende tiltak.

Det er nødvendig at man fastsetter revisjonsintervaller for å evaluere om målsettingen med planverket er nådd. Det er viktig at de som bidrar inn i hendelser og øvelser på alle nivå, er med på å påvirke og utformer planverket.

3.4 Planprosessen

Arbeidet med å utvikle en plan til bruk i redningstjenesten bygger på erfaring fra tidligere hendelser, anerkjent kunnskap på fagfeltet fra forskning eller erfaring, risiko- og sårbarhetsanalyser og krav i regelverk. Selve planprosessen er viktig for læring og utvikling i organisasjonen, og det er viktig at denne er så bred som mulig slik at læring kan skje i hele organisasjonen. Arbeidet med redningsplanverk stopper ikke når planen er lagt og matet inn i beslutningsstøttesystemene man har. Det er grunnleggende viktig å arbeide med å operasjonalisere planverket i tiltak som gjennomføres i den daglige tjenesten, å drive opplæring og ikke minst å sikre lojalitet til planverket for at planverket skal være et viktig støtteverktøy.

3.5 Nasjonal veileder for planlegging og samvirke i redningstjenesten

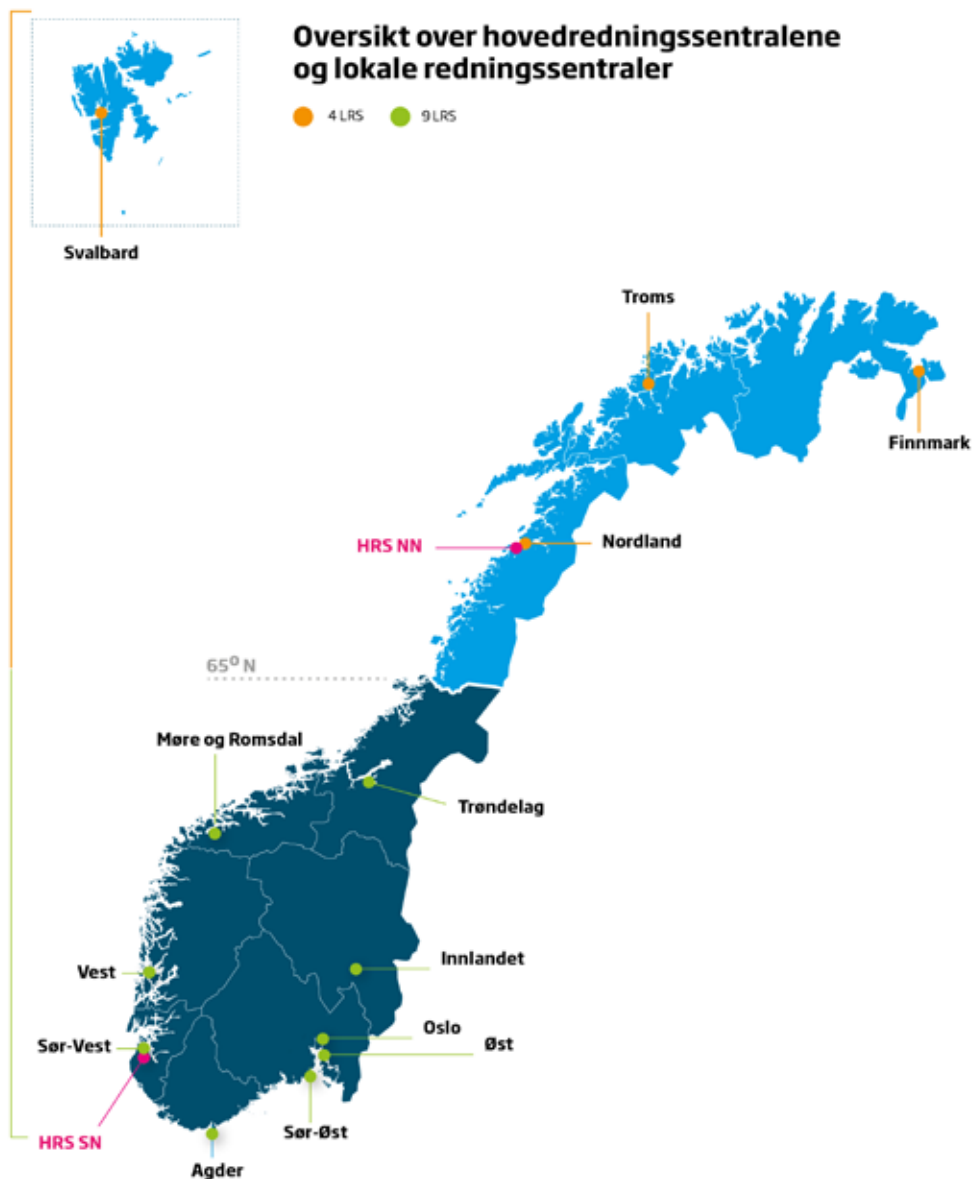
Nasjonal veileder for planverk og samvirke i redningstjenesten gir et utgangspunkt for å utarbeide lokalt tilpasset redningsplanverk. Veilederen inneholder maler for de vanligste hendelsestypene, og det henvises til disse for detaljer.

Hendelsestypene som er listet opp i veilederen, skal gi et grunnlag for å sammenligne eget planverk med mulige hendelser. Listen over hendelsestyper er ikke ment å være bindende, men hver aktør skal vurdere hvordan de kan tilpasse sine behov. Noen distrikter har ikke kystlinje, mens andre har spesielle utfordringer som ikke er i listen, for eksempel skred fra Åkneset eller vulkanutbrudd på Jan Mayen.

Veilederen er retningsgivende for videre utarbeidelse av eget planverk. Malverket som er utarbeidet, foreslår momenter som må vurderes og innspill til utarbeidelse av tiltakskort. Det er lagt spesielt vekt på den initielle håndteringen med oppstart av aksjon og mobilisering av ressurser.



Foto: Norsk Folkehjelp



4. NÆRMERE OM ORGANISERING OG LEDELSE AV REDNINGSAKSJONER

4.1 Hovedredningssentralene – HRS

Hovedredningssentralene leder og koordinerer alle typer redningsaksjoner (land-, sjø- og luftredningstjeneste). Dette skjer enten direkte fra Hovedredningssentralen Nord-Norge eller Hovedredningssentralen Sør-Norge eller gjennom oppdrag til underlagte lokale redningssentraler (LRS). Hovedredningssentralene har også et særskilt pådriveransvar for å vedlikeholde og videreutvikle samvirket innen redningstjenesten mellom hendelsene. HRS har blant annet fått i oppdrag å føre tilsyn med lokale redningssentraler.

Både HRS og LRS har en redningsledelse som utgjør ledelsesapparatet på overordnet (strategisk) nivå. Det er utarbeidet egen instruks for redningsledelsen.

4.2 HRS Redningsledelse

Hver av de to hovedredningssentralene har en redningsledelse som er sammensatt av de sentrale samvirkepartnerne og med politimestrene med ansvar for Bodø og Sola som ledere. De statlige sentrale samvirkepartnerne i redningsledelsen er:

- Forsvaret
- Luftfartstilsynet
- Kystverket
- Sjøfartsdirektoratet
- Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

- Helsedirektoratet
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Utover dette inviteres følgende som faste medlemmer i redningsledelsen:

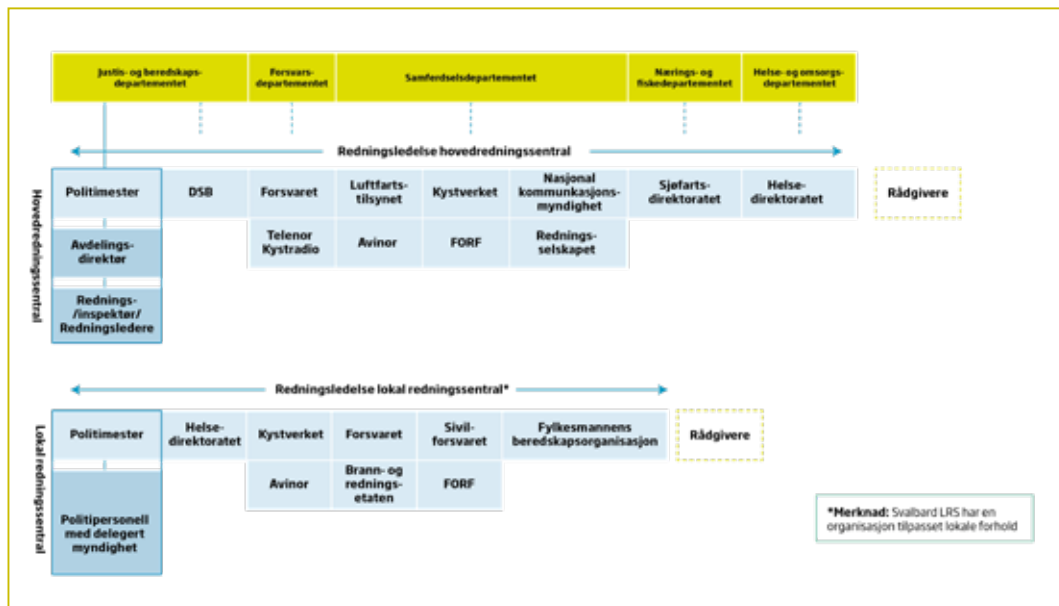
- Telenor Kystradio
- Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum
- Redningsselskapet

Hovedredningssentralene kan benytte faglige rådgivere når det anses hensiktsmessig.

4.3 Lokal redningssentral – LRS

Politimesteren i et politidistrikt skal lede LRS og redningsledelsen i tråd med organisasjonsplan for redningstjenesten. Visepolitimester, eller den politimesteren bemyndiger, er stedfortreder for politimesteren i vedkommendes rolle som leder av LRS og redningsledelsen. Både politimesteren og visepolitimester/stedfortreder skal ha oppdatert kompetanse om redningstjenesten og stabs- og kriseledelse, slik at aktuell lederrolle til enhver tid kan ivaretas.

De lokale redningssentralene leder og koordinerer normalt landredningsaksjoner, men kan også etter avtale med HRS bli bedt om å koordinere redningsaksjoner i umiddelbar nærhet av land, for eksempel der en



Organisasjonskart HRS og LRS

hendelse skjer i havn eller drukningsulykker fra land. Den enkelte lokale redningssentralen utfører normalt sin virksomhet fra det aktuelle politidistriktets operasjonssentral.

De lokale redningssentralene er underordnet hovedredningssentralene. Hovedredningssentralene kan om nødvendig overta ledelses- og koordineringsansvaret fra en lokal redningssentral under en redningsaksjon. Etter beslutning fra HRS kan LRS også lede og koordinere redningsaksjoner utenfor eget distrikt.

4.4 Redningsledelsen ved LRS

Hver lokal redningssentral består av en redningsledelse sammensatt av de viktigste samvirkepartnerne innen landredning, med politimesteren som leder. De sentrale samvirkepartnerne i redningsledelsen skal

bestå av representanter for:

- Avinor
- Brann- og redningstjenesten
- Forsvaret, normalt representert ved Heimevernet (HV)
- Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF)
- Fylkesmannens beredskapsorganisasjon
- Representant utpekt av Helse- og omsorgsdepartementet
- Kystverket (der det er relevant)
- Sivilforsvaret

Utover dette kan det, forutsatt tilstrekkelig avtalegrunnlag og godkjenning fra hovedredningssentralene, gjøres lokale tilpassinger i sammensetningen av den lokale redningsledelsen. Redningsledelsen kan benytte faglige rådgivere som kan bidra med spesialkompetanse.

Politimesteren (PM) eller minst to av de medlemmene i redningsledelsen avgjør om redningsledelsen skal innkalles. HRS kan anmode om at LRS redningsledelse helt eller delvis blir etablert.

Representanter i LRS redningsledelse kan rådføre og koordinere med representanter i HRS redningsledelse fra samme organisasjon når det anses formålstjenlig eller er behov for avgjørelser fra et høyere nivå i organisasjonen.

4.5 Politimesterens stab

Politimesterens stab er beslutningsstøtten for LRS ved at ledelsessystemet tilpasses for å håndtere større hendelser utover det som er den daglige kapasiteten til operasjonssentralen. Hensikten er å etablere en effektiv ledelse og koordinering av de ressurser som politidistriktet disponerer på operasjonelt nivå.

Når stab er satt er det stabssjef som er øverste leder på operasjonelt nivå, mens gjeldende praksis er at operasjonsleder fortsetter å lede hendelsen i sanntid og er kommunikasjonsleddet mot IL og HRS.

Staben består av inntil 7 funksjonsledere og ved behov underlagte delledere og stabsmedarbeidere:

- Stabssjefen
- P1. Personell
- P2. Etterretning
- P3. Operasjon
- P4. Logistikk
- P5. Informasjon
- P6. Juridisk
- P7. Situasjonsavhengig
- Liaison
- Rådgiver

4.6 Politidistriktets operasjonssentral

Operasjonssentralen er døgnbemannet og leder politidistriktets operative virksomhet. Den daglige bemanningen består normalt av en operasjonsleder, oppdragsledere og operatører. Operasjonssentralen har ordremyndighet over operative innsatsstyrker innen politidistriktet og ansvar for iverksettelse og koordinering av operative strakstiltak.

LRS ledes til daglig av operasjonsleder på vegne av politimesteren i det enkelte politidistrikt, og kan utvides med stab og redningsledelsen.

LRS skal varsle HRS ved ethvert mulig redningstilfelle, og operasjonsleder skal i samråd med vakthavende redningsleder på HRS ta avgjørelsen om innkommet melding er å betrakte som et søk- og redningstilfelle. Endelig beslutning tas av vakthavende redningsleder.

Operasjonsleder har fullmakt til å iverksette nødvendige tiltak for å sikre menneskeliv i forbindelse med søk- og redningshendelser.

Operasjonsleder skal i samarbeid med innsatsleder vurdere hvilken aksjonsplan som skal benyttes, og varsler eventuelt politimesteren for vurdering om stab skal settes. Politimesteren beslutter om stab skal settes i politidistriktet.

4.7 Særskilt om den lokale redningsentralen på Svalbard

Den lokale redningssentralen på Svalbard utøver normalt sin virksomhet fra Sysselmannens kontor. Ansvarsområdet omfatter landområder innenfor Svalbard sysselmannsdistrikt og eventuelt andre områder

etter pålegg fra aktuell hovedredningssentral. Aktuell hovedredningssentral for Svalbard er HRS Nord-Norge.

Redningsledelsen ledes av Sysselmannen. Helsetjenesten skal være representert i redningsledelsen. Representanter for følgende lokale organer tilbys å delta i redningsledelsen på nærmere fastsatt måte: brann- og redningstjenesten, Telenor Svalbard AS, Avinor (eventuelt annen lokal luftfartsmyndighet), aktuell fly- og helikopteroperatør, representant for frivillige organisasjoner, Longyearbyen lokalstyre og Store Norske Spitsbergen Kullkompani A/S. Ved behov kan rådgivere innkalles.

4.8 Representantenes rolle i redningsledelsene

Det enkelte medlem av redningsledelsen skal, med sin fagkunnskap og ut fra sine fullmakter, bidra til å ivareta redningstjenestens mål om å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykker- eller faresituasjoner. Medlemmene i redningsledelsen må ha god forståelse for hovedprinsippene for beredskapsarbeid og krisehåndtering: ansvarsprinsippet, likhetsprinsippet, nærhetsprinsippet, samvirkeprinsippet, prinsippet om integrert tjeneste og koordineringsprinsippet.

Medlemmene i redningsledelsen skal stille med nødvendige fullmakter og være oppdatert innenfor sitt fagfelt med hensyn til hvilke ressurser som er tilgjengelige og som kan stilles til disposisjon for hendelsen. Redningsledelsens medlemmer bør derfor representere etatenes/organisasjonenes ledelsesnivå innenfor det aktuelle politidistrikt.

For nærmere beskrivelse av rollen se mandater for hhv redningsledelsen ved HRS og LRS.

4.9 Ansvar og koordinering offshore

HRS har alltid det overordnede koordineringsansvaret for all redningstjeneste innenfor norsk ansvarsområde. Petroleumsloven og HMS-forskriftene regulerer operatørens ansvar for beredskapen på norsk sokkel. Operatøren og andre som deltar i virksomheten, er selv ansvarlige for å ivareta egen beredskap etter disse bestemmelsene. Operatøren skal lede og koordinere innsatsen av beredskapsressursene ved fare- og ulykkessituasjoner inntil eventuelt offentlige myndigheter overtar koordineringen. Det er derfor viktig at operatør holder HRS oppdatert ved fare- og ulykkessituasjoner. På denne måte utøves samvirkeprinsippet også på norsk sokkel.

Operatøren er ansvarlig for å iverksette beredskapstiltak på grunnlag av fare- og ulykkessituasjoner samt å koordinere innsatsen av samtlige beredskapsressurser, herunder områderessurser og eksterne ressurser. Ved hendelser hvor innretningen selv kan ivareta egen beredskap, er operatøren ansvarlig for redningsaksjonen innenfor sikkerhetssonen, normalt 500 meters radius fra installasjonen.

Søk- og redningsaksjoner utenfor sikkerhetssonen er i utgangspunktet den offentlige redningstjenestens koordineringsansvar, men annet kan avtales mellom operatør og HRS dersom dette er hensiktsmessig. Operatøren har imidlertid en generell forpliktelse til å bidra ved fare- og ulykkessituasjoner også utenfor sikkerhetssonen.

HRS vil på anmodning yte bistand i form av koordinering av søk, redning og evakuering. På eget initiativ vil HRS i tillegg kunne høyne beredskapen og eventuelt omdisponere relevante ressurser selv uten slik anmodning fra operatør.

HRS kan etter eget skjønn overta koordinering og ledelse av søk, redning og /eller evakuering. HRS vil dessuten alltid overta dersom den nødstedte (innretning eller fartøy) sender internasjonalt nødsignal, f.eks. MAYDAY, og «Offshore installation manager» (OIM) / kaptein samtidig evakuerer hhv. innretning/skip. Operatøren er likevel fremdeles ansvarlig for beredskapen, selv om ledelse og koordinering av søk- og redningsaksjonen helt eller delvis ivaretas av HRS.

4.10 Fylkesmannens og kommunal kriseledelses rolle

Krisehåndtering foregår både på kommunalt nivå, fylkesnivå og på nasjonalt nivå. Ved større kriser og katastrofer er det ofte flere instanser som er involvert i krisehåndteringen. Ved behov for regional samordning, er det Fylkesmannen som ivaretar dette. Fylkesberedskapsrådet er et viktig forum for å sørge for samordning mellom Fylkesmannen og aktuelle instanser. Under en krise vil det kunne være flere og samtidige redningshendelser, dvs. hendelser som krever en akuttinnsats for å redde mennesker i nød. Alle hendelser som er definert som redningstjeneste koordineres av HRS og/eller LRS. Når samordningsfunksjoner er etablert i forbindelse med nasjonal krisehåndtering (f.eks. ved naturhendelser, flom ol.) vil redningstjenesten kunne støtte håndteringen både med alarmering og ko-

ordinering av innsats fra en rekke ressurser, dersom det er formålstjenlig. Koordinering mellom redningstjenesten og kriseledelse på kommunalt nivå og fylkesnivå ivaretas av Fylkesmannens representant i redningsledelsen i LRS.

Fylkesmannen (FM) har ansvar for å samordne, holde oversikt over og informere om arbeidet med samfunnssikkerhets og beredskapsarbeidet i fylket i samarbeid med øvrige samfunnsaktører. FM har også et ansvar for regional samordning ved kriser og uønskede hendelser. Dette omfatter blant annet innkalling av fylkesberedskapsrådet for å skape enighet om hvilke tiltak som bør iverksettes, samt videreformidling av ekstra ressurser til kommunene. FM skal også ta initiativ til avklaring av hvilket organ som skal ha ansvaret for krisehåndteringen i situasjoner der politiet eller andre etater ikke aksjonerer. Fylkesberedskapsrådet skal i disse tilfeller sikre en mest mulig koordinert og rasjonell utnyttelse av tilgjengelige ressurser. Dette gjelder også Forsvarets støtte til krisehåndteringen.

Fylkesberedskapsrådet består av representanter for regionale aktører med ansvar for kritisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner, ledere fra politiet og øvrige nødetater, Forsvaret, Sivilforsvaret, frivillige organisasjoner, fylkeskommunen og statlige etater med vesentlige beredskapsoppgaver i fylket. Beredskapsrådet for Svalbard ledes av Sysselmannen og består av representanter for alle nødetatene, større institusjoner og bedrifter på Svalbard og Longyearbyen Røde Kors.

I henhold til sivilbeskyttelsesloven skal mu-

lige uønskede hendelser kartlegges gjennom ROS-analyser, og det skal gjennomføres øvelser på hendelser av typen som er kartlagt. Kommunene skal ha en beredskap og evne til å håndtere kriser som skal være samordnet med politiet og øvrige ressurser som er tilgjengelige for innsats. Brann- og eksplosjonsvernloven pålegger kommunene å ha et brannvesen som skal være innsatsstyrke mot brann og akutte ulykker. Kommunene skal også ha tilstrekkelig helseberedskap etter helseberedskapsloven.

FM og kommunene bistår iht. beredskapsplanverk og har ansvar for å etablere evakuert- og pårørende senter (EPS-senter) etter anmodning fra politiet.

Rednings- og beredskapsråd

Etter at det ble etablert nye politidistrikter, er det i flere distrikter opprettet lokale rednings- og beredskapsråd. Formålet med disse rådene er å styrke samarbeidet mellom aktørene som har oppgaver og forpliktelser innen beredskap, inkludert oppgaver i redningstjenesten. Rådene skal være en arena for å få kjennskap til aktørenes ressurser og kapasiteter. Politidistriktene oppretter slike råd der dette anses som praktisk og formålstjenlig (geografisk innenfor regioner eller driftsenheter). Rådene er ikke operative eller besluttende organer og har ingen formell rolle knyttet til organisasjonsplan for redningstjenesten, men møtes for felles og tverrfaglig kunnskapsbygging på initiativ av politiet.

5. ULIKE REDNINGSHENDELSER

5.1 Avgrensning

Håndboken skal ikke beskrive innsats på taktisk nivå i detalj. Når organisering i innsatsområde er tatt inn i håndboken, er det fordi det ikke finnes et felles nivå 2-dokument som beskriver dette, og fordi at dette må henge sammen med håndtering av hendelsen i et helhetlig system.

Det er utviklet et rekke nivå 2-dokumenter som gir detaljerte beskrivelser av håndtering av ulike hendelser.

Nasjonal veileder for samvirke og planlegging i redningstjenesten gir oversikt over ulike hendelsestyper.

5.2 Søk etter savnet person på land

Håndtering av søk etter savnet person er en stor gruppe redningsaksjoner. Rammeverket for dette er beskrevet i Nasjonal veileder for redningstjenesten ved søk etter savnet person på land. Veilederen er godkjent av Justis- og beredskapsdepartementet og utgitt av HRS med faglig forankring i NRR. Veilederen er utarbeidet av en ekspertgruppe, og det er gjennomført bred høring. Veilederen beskriver metoder, organisering, ledelse og ikke minst taktisk modell for gjennomføring av innsatsen. Veilederen revideres jevnlig.

5.3 Hendelser på sjøen og i lufta

Hendelser på sjøen er ivaretatt gjennom et felles internasjonalt rammeverk, IAMSAR.

5.4 Redningstjeneste ved snøskredulykker

For detaljert beskrivelse av dette vises det til «Retningslinjer for redningstjeneste ved snøskredulykker» som er utviklet i fellesskap mellom alle aktørene, og som er godkjent av redningsfaglig råd.

5.5 Alpinulykke (behov for fallsikring)

For detaljert beskrivelse av håndtering av dette må man gå til planverket for 330-skvadronen (for redningsoppdrag der man kan redde med helikopter) og prosedyreverket til Norske Alpine Redningsgrupper. Det er ikke utviklet en felles nasjonal veileder på taktisk nivå for innsats i bratt og krevende terreng.

5.6 Pågående livstruende vold (PLIVO)

Politi, brann og helse har utviklet en felles prosedyre for bruk ved pågående livstruende vold. Prosedyren skal bidra til et felles språk og felles situasjonsbilde når man skal håndtere situasjoner med pågående livstruende vold.

Prosedypren, som omtales som PLIVO, beskriver hvordan innsatspersonell fra nødstatene skal samvirke for å redde liv og

begrense skade der det utøves pågående livstruende vold mot flere personer. PLIVO skal bidra til at nødetatene får en felles risikoforståelse, kontinuerlig informasjonsdeling, rask nøytralisering av gjerningsperson og rask evakuering av skadde personer. Rammeverket beskriver taktisk plan og gjennomføring av en slik hendelse. I praksis vil det ofte pågå en parallell redningsaksjon for å håndtere konsekvensene av voldsutøvelsen. Det skal være tydelighet rundt hvilken geografisk del av innsatsområdet eller hvilken tidsfase i aksjonen som håndteres etter PLIVO-prosedyren.

5.7 CBRNE-hendelse

For CBRNE-hendelser har DSB utgitt «Håndbok for nødetatene – Farlige stoffer – CBRNE». Håndboken er et nordisk samarbeidsprosjekt og omhandler hendelser der personer utsettes for farlige kjemiske stoffer, biologiske agens, radiologisk stråling, kjernefysisk materiale eller eksplosiver.

Den medisinske behandlingen er beskrevet i «Nasjonal faglig retningslinje for håndtering av CBRNE-hendelser med personskaade» utgitt av Helsedirektoratet. For en bredere fremstilling av fagområdet vises det til «Håndbok i NBC (CBRNE)-medisin» (helsebiblioteket.no).

5.8 Atomulykker

Delegering til kriseutvalget etter strålevernloven fastsetter organiseringen av atomberedskapen i Norge med bl.a. et eget Kriseutvalg for atomberedskap under ledelse av Statens strålevern og med delegerte fullmakter til Kriseutvalget i akuttfasen av en atomhendelse.

5.9 Helseoppdrag eller redningsoppdrag

Personer som har behov for helsehjelp som følge av sykdom eller ulykke er som hovedregel helsetjenestens ansvar, også når de befinner seg utenfor vei. Dersom personens posisjon er kjent vil det vanligvis være AMK-sentralene som koordinerer innsatsen. Dersom helsetjenesten ikke selv har ressurser til å ta seg frem til pasienten og/eller trenger bistand til å få pasienten transportert til medisinsk behandling, er det AMK-sentralenes ansvar å anmode øvrige nødetater, frivillige organisasjoner eller andre om bistand til dette. Det er de regionale helseforetakene sitt ansvar å sørge for at det er inngått nødvendige avtaler om slik bistand, herunder krav om kompetanse. De regionale helseforetakene har inngått en sentral samarbeidsavtale med Norsk Folkehjelp og Røde Kors, blant annet om oppdrag utenfor vei og bistand ved katastrofer og større ulykker. Avtalen danner grunnlag for inngåelse av eventuelle lokale avtaler mellom helseforetak og Norsk Folkehjelp og Røde Kors sine distrikts- og lokalorganisasjoner.

I situasjoner der den/de som har behov for helsehjelp er vanskelig tilgjengelig, eller det kreves en større ressursinnsats enn det helsetjenesten alene kan stille med, vil oppdraget gå over til å bli et redningsoppdrag.

I de situasjoner der posisjonen til den/de som har behov for helsehjelp ikke er kjent og det må iverksettes søk, er det et redningsoppdrag. Da redningsaksjoner kan innebære høy risiko for innsatsmannskaper bør man tenke gjennom behovet for økt akuttmedisinsk beredskap. AMK skal derfor rutinemessig orienteres om pågående redningsoppdrag.



Hovedredningssentralen i Sør-Norge. Foto: HRS

5.10 Nivå på hendelsen: redningsoppdrag, alvorlige hendelse og katastrofe

Det benyttes ulike merkelapper på store hendelser. Det har til nå ikke vært et felles språk rundt nivå/omfang på ulykker i Norge. Derfor legger denne håndboken opp til tre nivåer på redningsoppdrag. Planverk, operative rutiner og fullmakter mv. i henhold til dette må utvikles av aktørene i samarbeid.

5.10.1. Nivå 1 - Redningsoppdrag

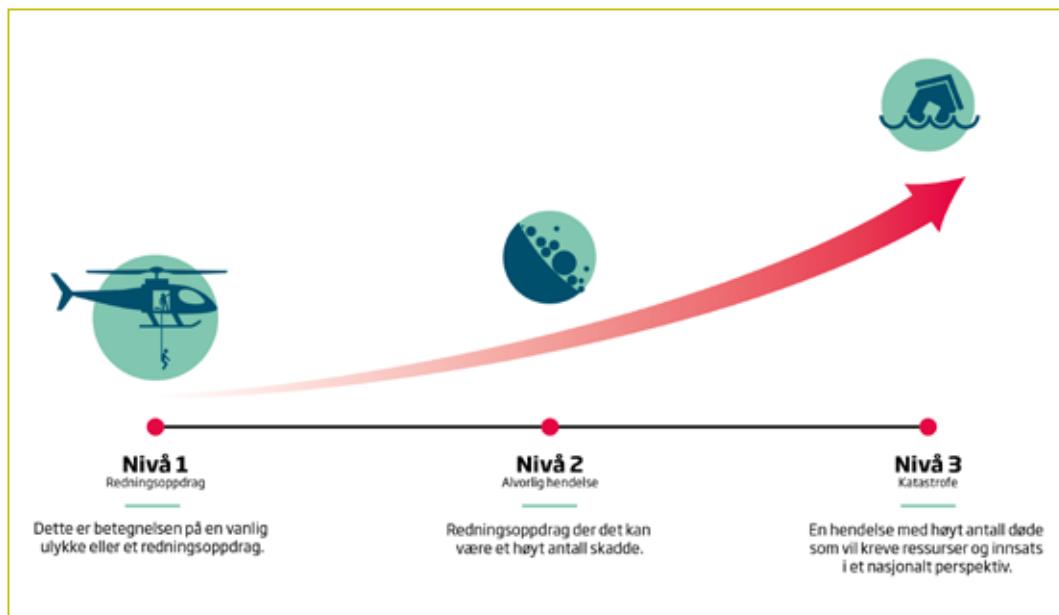
Dette er betegnelsen på en vanlig ulykke eller et redningsoppdrag. Oppdraget håndteres rutinemessig, og LRS/HRS er ikke utfordret verken av hendelsens omfang eller kompleksitet på en slik måte at de må etablere ekstraordinær ledelse eller rekvirere ressurser utover de som normalt er på vakt eller er umiddelbart tilgjengelige i området.

5.10.2. Nivå 2 - Alvorlig hendelse

Det er ikke mulig å gi en presis definisjon

av hva en alvorlig hendelse innebærer. Begrepet benyttes ved redningsoppdrag der det kan være et høyt antall skadde, en kompleks evakueringssituasjon eller en hendelse som vil kreve bistand utenfor egne ressurser på vakt i området. Nivået for når man benytter begrepet alvorlig hendelse vil variere med tilgang til ressurser. Ressurstilfanget varierer både med tid på døgnet, tid på året og tid i uken utover at det er naturlige variasjoner i grunnberedskapen som følge av geografiske og demografiske forhold.

Flere samtidige hendelser kan også føre til at en hendelse som ellers er håndterbar med normal beredskap, blir en alvorlig hendelse. Eksempel: en trafikkulykke med 8–10 skadde pasienter kan være en alvorlig hendelse i griskrendte strøk med få ressurser, men være håndterbar i mer sentrale områder med stort ressurstilgang. I hver LRS må man diskutere hvor stor en hendelse er før



Nivå på hendelsen: redningsoppdrag, alvorlige hendelse og katastrofe

man skal kalle det en alvorlig hendelse. Det er redningsleder/operasjonsleder som erklærer at det er en alvorlig hendelse enten direkte etter egen vurdering eller etter anmodning fra samarbeidende etater/organisasjoner.

5.10.3. Nivå 3 - Katastrofe

En katastrofe i denne sammenhengen forstås som en hendelse som er så stor at den vil kreve ressurser og innsats i et nasjonalt perspektiv. I faser av innsatsen vil det være knapphet på innsatspersonell, evakueringsressurser eller mulighet for definitiv behandling slik at liv kan gå tapt. Et høyt antall døde vil normalt også forstås som en katastrofe.

Ved en katastrofealarm vil alle som har be-

redskapsoppgaver måtte forventes å mobilisere hele bredden av egne ressurser og kapasiteter som er relevante for hendelsen, og på ulike nivåer både identifisere behov og treffe tiltak ut fra eget ansvarsområde uten at man får til den koordineringen som er normal i en hverdagssituasjon.

6. RESSURSER OG KAPASITETER

6.1 Avgrensning

Redningstjenesten gjør bruk av svært mange ulike ressurser gjennom et år. Her er de meste sentrale ressursene tatt inn og gitt en kortfattet beskrivelse på overordnet nivå med vekt på rolle, ansvar og forankring. Det er viktig å understreke at redningstjenesten tar i bruk de ressursene som anses nødvendig for å løse redningsoppdraget, derfor skal man ikke forstå dette som en komplett liste over ressurser.

6.2 Felles ressursregisteret (FRR)

Det er utviklet et felles register for redningsressurser. Det er Kystverket ved BarentsWatch-programmet som har utviklet løsningen. Tjenesten fra BarentsWatch er en samling av informasjon om ressurser fra offentlige etater, frivillige organisasjoner og private virksomheter. FRR effektiviserer den operasjonelle innsatsen ved å dele oppdatert informasjon om relevante ressurser på tvers av etater og organisasjoner. Verktøyet er et initiativ som bidrar til å styrke samfunnssikkerheten.

Gjennom FRR skal operative etater og andre organisasjoner med ansvar for liv, helse og miljø samt materielle verdier hurtig finne de rette ressursene.

De ulike ressurseierne legger inn sine res-

surser og kapasiteter i registeret, og dataene derfra kan hentes inn i ulike fagsystemer for f.eks. politi, HRS, brann, helse og andre med ansvar for samfunnssikkerhet.

6.3 Politiet

Politiet skal beskytte person, eiendom og verne om all lovlig virksomhet. Politiet skal opprettholde offentlig orden og sikkerhet og, enten alene eller sammen med andre myndigheter, verne om alt som truer den alminnelige tryggheten i samfunnet. Politiet skal yte befolkningen hjelp og tjenester i faresituasjoner. Politiet skal videre forebygge, avdekke og stanse kriminell virksomhet og forfølge straffbare forhold. Jfr. politilovens formålsparagrafer. Politiet vil fortsatt utøve sine oppgaver under en væpnet konflikt og under okkupasjon.

Politidistriktene og politiets særorganer har et selvstendig ansvar for å løse sitt samfunnsoppdrag innenfor sine respektive områder, og de skal i utgangspunktet selv håndtere alle politioppgaver i forbindelse med tilskuede uønskede handlinger og utilsiktede uønskede hendelser i normalsituasjon og ved ekstraordinære hendelser og kriser. Politidirektoratet støtter ved behov politidistriktene i håndteringen, koordinerer mellom distrikt og samarbeidet med andre aktører. Politidirektoratet kan også instruere ved for

eksempel bruk av operasjonsordre eller utpeke koordinerende politimester.

Politiet skal ha en beredskapsmessig evne til å håndtere alvorlig kriminalitet, blant annet terrorisme, ulovlig etterretningsvirksomhet, sabotasje, gjengkriminalitet samt ulykker og naturkatastrofer. Politiet skal derfor være forberedt på hendelser som kan kreve en større, velorganisert politiinnsats. Skal politiets beredskapsoppgaver og ansvaret for koordinert innsats ivaretas, er det avgjørende at politiet har rolleforståelse og et øvingsmønster som ivaretar samvirke med andre nød- og beredskapsetater.

Større hendelser utløser som regel henvelsende fra befolkningen og media. Det er gjennom mediene de fleste får et inntrykk av politiets innsats. Derfor er det viktig at kommunikasjon får den nødvendige oppmerksomheten i politiets oppgaveløsning.

Den viktigste forutsetningen for å lykkes i felles oppgaveløsning er at beredskapsaktørene har god kunnskap om hverandres roller og ansvar. Politiet må kjenne de andre aktørenes ansvar og oppgaver. De andre aktørene må på sin side kjenne politiets ansvar og oppgaver. Som en sentral samvirkeaktør må politiet ta ansvar for et koordinert planverk for aktørene.

Beredskapsmessig samarbeid mellom politi, nødetatene, kommuner og andre aktører bidrar til å klargjøre ansvarsområder og ansvarliggjøre aktørene med hensyn til type hendelse, hendelsesforløp og tiltak. Informasjonsutveksling og felles situasjonsforståelse er også viktige premisser for god, felles oppgaveløsning.

Politiets hjemmelsgrunnlag, rolle og oppgaver
Justis- og beredskapsdepartementet har det overordnede ansvaret for politi- og lensmannsetaten og har etatsstyringsansvaret for Politidirektoratet. Politidirektoratet har ansvaret for faglig ledelse, styring, oppfølging og utvikling av politidistriktene og politiets særorgan.

Det tilligger politiet å iverksette og organisere redningsinnsats der menneskers liv eller helse er truet, hvis ikke en annen myndighet er pålagt ansvaret: «I ulykkes- og katastrofesituasjoner tilligger det politiet å iverksette de tiltak som er nødvendig for å avverge fare og begrense skade. Inntil ansvaret blir overtatt av annen myndighet, skal politiet organisere og koordinere hjelpeinnsatsen.» (Politilovens § 27, 1. og 3. ledd)

Politiets beredskapssystem

I denne håndboken vil det bli vist til Politiets Beredskapssystem (PBS).

Politiets beredskapssystem (PBS) består av tre deler:

- PBS I: Retningslinjer for politiets beredskap
- PBS II: Politidirektoratets styringsdokumenter (direktiv, rundskriv, operasjonsplaner og ordre)
- PBS III: Politidistriktenes planverk

Til sammen utgjør disse delene en helhetlig dokumentasjon av politiets beredskapssystem. PBS er et verktøy for politiet i utarbeidelse og vedlikehold av et forenklet, oversiktlig og fleksibelt planverk som er innrettet slik at politiets oppgaver kan håndteres effektivt. Innholdet i hver enkelt del kan kortfattet beskrives slik;

PBS I: Retningslinjer for politiets beredskap

PBS I gir retningslinjene for politiets beredskapsarbeid. PBS I er bygget opp slik at brukeren lett kan finne frem til det hun/han har bruk for i sin funksjon. PBS I er ment å dekke de behov som kan oppstå, både ved mindre hendelser og større, mer kompliserte hendelser som krever et sterkere og mer omfattende ledelsesapparat.

PBS II: Politidirektoratets styringsdokumenter

Politidirektoratet gir ut styringsdokumenter på beredskapsområdet. Disse danner grunnlaget for politidistriktenes egne planer.

Det er ønskelig at Politiets beredskapssystem og system for organisering av redningstjenesten er tilpasset hverandre så langt som mulig. Dette er ikke minst viktig i majoriteten av redningshendelser, da disse normalt operativt styres ut fra LRS / politiets operasjonssentral.

PBS III: Politidistriktene planverk

Politidistriktene planverk skal ta utgangspunkt i føringene i PBS I og II og tilpasses lokale forhold.

6.4 Helsetjenestens ressurser

Om norsk helseberedskap

Formålet med norsk helseberedskap er å verne om liv og helse og bidra til at befolkningen kan tilbys nødvendig medisinsk behandling, pleie og omsorg i kriser og katastrofer både i fredstid og krig.

Helseberedskap er forvaltningens og helse- og omsorgstjenestens forberedelser for å forebygge og håndtere helsemessige konsekvenser av ulykker, kriser og katastrofer.

Overordnet organisering

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) har nasjonalt ansvar for helseberedskapen, herunder ansvar for at beredskapen i sektoren er samordnet. Departementet samordner tiltak og kommunikasjon med andre berørte departementer.

Helsedirektoratet (Hdir) skal, etter delegasjon fra HOD, sørge for nasjonal koordinering av helse- og omsorgssektorens innsats, iverksette nødvendige tiltak når en krisesituasjon truer eller har inntruffet, og bidra til at samvirket blir ivaretatt innad i helse- og omsorgssektoren og overfor andre sektorer. Direktoratet gir retningslinjer og veiledning til kommunene via fylkesmannen, og tilrettelegger for øvelser og kompetansetiltak.

Regionale helseforetak (RHF) - Helse Nord, Helse Midt-Norge, Helse Vest og Helse Sør-Øst, skal sørge for at befolkningen har tilbud om spesialisthelsetjeneste i sin region. RHF-ene eier helseforetak som har ansvar for å tilby spesialisthelsetjenester slik som sykehustjenester, akuttmedisinsk beredskap og medisinsk nød-meldetjeneste (AMK, medisinsk nødnummer 113). RHF-ene har felleseide virksomheter som blant annet Helsetjenestens driftsorganisasjon for nødnett HF (HDO) og Luftambulansetjenesten HF (fly og helikopter). RHF og helseforetak skal samordne og øve sine beredskapsplaner internt og med samarbeidsparter.

Helse Nord RHF og Universitetssykehuset i Nord-Norge HF har etter helseberedskapsloven plikt til å utarbeide beredskapsplaner for Svalbard og områdene rundt for de tjenestene de har ansvar for, herunder planer for innsatsfaktorer og kritisk infrastruktur

de trenger for å yte tjenesten til daglig og i kriser.

Longyearbyen sykehus er en hovedaktør i helseberedskapen på Svalbard. Sykehuset er et beredskapssykehus med døgnkontinuerlig akuttberedskap.

Kommunene har et helhetlig ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap og har en sentral rolle i forebygging, beredskapsplanlegging og krisehåndtering. Kommunene skal etter helse- og omsorgstjenesteloven sørge for nødvendige helse- og omsorgstjenester for alle som oppholder seg i kommunen. Det omfatter bl.a. legevaktsentral (LVS) og døgnkontinuerlig legevakt (LV). Kommunene skal samordne sine beredskapsplaner internt og med samarbeidsparter som helseforetak, fylkeskommuner, fylkesmenn, Mattilsynet, Forsvaret, politi, Sivilforsvaret, Lokal redningssentral, Hovedredningssentralen, tros- og livssynssamfunn, frivillige organisasjoner og private aktører. Helseberedskap skal omtales i samarbeidsavtaler mellom kommunene og regionale helseforetak med underliggende helseforetak, jf. lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) og lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven). Gjennom interkommunalt samarbeid kan kommuner sikre tilgang på kompetanse i et større geografisk område. I en del tilfeller er slikt samarbeid helt nødvendig for at kommunene skal kunne løse en oppgave tilfredsstillende.

Fylkesmannen er bindeledd mellom lokalt og sentralt nivå og har en rolle som koordinator, veileder og pådriver i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i fylket.

Fylkesmannen skal ivareta sitt ansvar for krisehåndtering ved hendelser i fred, krise og krig. Helseberedskap er et av flere områder i Fylkesmannens samordningsansvar. Nasjonal helseberedskapsplan beskriver Fylkesmannens samordningsrolle og fylkesberedskapsrådet på dette området.

Folkehelseinstituttet skal gi bistand og veiledning til kommunale, fylkeskommunale og statlige institusjoner, helsepersonell og befolkningen om smittsomme sykdommer og smitteverntiltak. Instituttet skal bistå Helsedirektoratet med faglige råd om beredskap og ved kriser.

Statens strålevern er nasjonal fagmyndighet for strålevern og atomsikkerhet og har et faglig og koordinerende ansvar for atomberedskapen i Norge. Statens strålevern leder og har sekretariat for Kriseutvalget for atomberedskap. Kriseutvalget for atomberedskap skal legge til rette for at berørte virksomheter koordinerer sine forberedelser innenfor atomberedskap og kan iverksette tiltak i akuttfasen når en krisesituasjon truer eller har inntruffet.

Nasjonal behandlingstjeneste for CBRNE-medisin er en nasjonal behandlingstjeneste for personer utsatt for kjemiske stoffer, biologiske agens, radioaktiv stråling og eksplosiver (CBRNE-skader). Tjenesten har spisskompetanse på stråleskader og radiologiske skader samt biologiske og kjemiske skader. CBRNE-tjenesten er etablert ved Oslo Universitetssykehus (OUS) og er en nasjonal behandlingstjeneste i CBRNE-medisin som skal bistå med tjenester og rådgivning til helsetjenesten samt statlige og kommunale myndigheter ved behov.



Sivilforsvaret. Foto: Sivilforsvaret

Nasjonal behandlingstjeneste for avansert brannskadebehandling er lagt til Helse Vest RHF og etablert ved Haukeland universitetssykehus. Den nasjonale behandlingstjenesten omfatter intensivbehandling og kirurgi ved store brannskader, samt tilstander som trenger tilsvarende behandling. Behandlingen inkluderer akuttbehandling av pasienter med store flammeskader, skåldingskader, kontaktskader, etskader og elektriske skader samt rekonstruksjon av følgetilstander av disse. Avdelingen samarbeider med andre nordiske land ved behov for økt kapasitet og deltar i arbeidet med å få på plass formelle avtaler for håndtering av massebrannskader på nordisk og europeisk nivå.

Giftinformasjonen har døgnåpen tjeneste som gir råd helsetjenesten, nødetatene og

publikum om behandling av akutte forgiftninger.

Sivilforsvaret

Gjennom avtale mellom DSB og Helsedirektoratet legges det opp til at Sivilforsvaret kan støtte helsevesenet med bl.a. følgende oppgaver:

- Bistand i forbindelse med mottak, registrering og administrering av personellressurser på et større skadested eller ved andre omfattende hendelser
- Bistand i form av organiserte avdelinger med grunnleggende førstehjelpskompetanse (kvalifiserte førstehjelpere) og førstehjelpsutstyr som bidrar til å styrke utholdenheten og kapasiteten
- Bistand i form av infrastruktur på

skadested gjennom kommunikasjon/samband, telt, lys og varme

- Bistand ved etablering og drift av samleplass gjennom avsperring, merking, telt, lys, varme, bårer, førstehjelpsutstyr, ulltepper og enkle, organiserte pleie- og omsorgstjenester
- Bistand ved etablering og drift av mottakssenter for evakuerte, pårørende og/eller skadde
- Bistand i form av innbringertjeneste/båreforflytning mellom skadested og samleplass/ambulanse
- Dekontaminering av forurenset personell før videre behandling
- Bistand i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av beredskapsøvelser, samvirkeseminar og/eller møter der samvirke er sentralt
- Eventuelt annen type bistand i henhold til lokale behov

Det er distriktssjefen ved det enkelte sivilforsvarsdistrikt som er administrativ og operativ leder av distriktets sivilforsvarsstyrker, jf. Distriktssjefsinstruksen. Når nødetatene eller andre myndigheter har behov for bistand fra Sivilforsvaret, skal bistandsanmodning rettes til vakthavende ved aktuelt sivilforsvarsdistrikt.

Avtaler mellom helsemyndighetene og frivillige organisasjoner

Det finnes en rekke avtaler mellom helsemyndighetene og frivillige organisasjoner om assistanse til løsningen av lovpålagte oppgaver innenfor helse- og omsorgstjenesten. Eksempler er bistand ved etablering av psykososiale støttetjenester og pasienttransport utenfor veg når ordinær ambulansetjeneste med bil, båt eller helikopter

ikke kan benyttes. Rammene for slik tjenesteyting fastlegges gjennom avtaler for å bedre kapasitetsutnyttelse av personell, ressurser og kompetanse som disse organisasjonene besitter i krisehåndteringssammenheng. Helsedirektoratet er kontaktpunkt for frivillige organisasjoner. Røde Kors skal gjennom avtale med Helsedirektoratet tilrettelegge for opprettelse og drift av nye støttegrupper for overlevende og pårørende ved katastrofer. Formålet er å sikre rask etablering støttegrupper ved kriser der kompetansen og erfaring fra tidligere støttegrupper blir videreført. Helsedirektoratet har også rammeavtale om støttetjenester med Norske kvinners sanitetsforening (NKS) som kommunene kan benytte seg av.

Organisering på operasjonelt nivå

AMK- og legevaktsentralene bruker Nødnett for varsling av ressurser og håndtering av henvendelser ved behov for akuttmedisinsk hjelp, og til kommunikasjon innen helsetjenesten ved daglige hendelser og kriser. Ved hendelser der innsats fra andre nødetater er nødvendig, vil AMK iverksette trippelvarsling eller SAR-varsling i henhold til fastlagte prosedyrer.

Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral (AMK)

Nødnummer 113 skal benyttes ved ulykker og alvorlige hendelser der det er behov for akuttmedisinsk hjelp. Nødnummer 113 blir betjent fra AMK-sentralene. Det er flere AMK-sentraler innen hvert regionale helseforetak. AMK-sentralenes ansvarsområder følger i hovedsak fylkesgrensene. AMK-sentralen er kommunikasjonsknutepunkt for varsling internt i helsetjenesten når en ekstraordinær situasjon har inntruffet.

I hvert regionale helseforetak er det utpekt en regional AMK-sentral (R-AMK) som skal ha overordnet koordineringsansvar i regionen.

Legevaktsentral (LVS) / Legevakt (LV)

Alle kommuner i Norge har en legevaktordning for øyeblikkelig helsehjelp hele døgnet. Noen legevaktordninger har legebiltjeneste som er etablert i egen regi eller i samarbeid med helseforetak. Ved å ringe 116 117 kommer man i kontakt med legevaktsentralen i området man oppholder seg. Nasjonalt legevaktnummer 116 117 skal benyttes når fastlegen ikke er tilgjengelig og hjelpen ikke kan vente. Nasjonalt legevaktnummer 116 117 betjenes fra legevaktsentraler som er betjent hele døgnet.

Legevaktsentralen er kommunikasjonsknotepunkt for varsling internt i kommunehelsetjenesten når en ekstraordinær situasjon har inntruffet.

Regionale helseteam

De regionale helseforetakene har etablert regionale helseteam; to team i Helse Nord, to team i Helse Midt-Norge, to team i Helse Vest, og fire team i Helse Sør-Øst. De regionale helseforetakene skal være forberedt på å sette opp team av helsepersonell med ulike typer kompetanse. Disse teamene skal kunne aktiveres og sendes ut på kort varsel. Rutiner og prosedyrer for etablering og utsendelse av helseteam ved kriser i utlandet ble fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet i 2008. Rutinene beskriver forberedelser, etablering og utsendelse av helseteam ved konsulære kriser i utlandet. Rutinene kan også benyttes for å sende ut helseteam som forsterkningsressurs internt i Norge ved kriser.

Norwegian Emergency Medical Team (NOR EMT)

Norge har etablert og sertifisert en tverrsektoriell beredskapsordning for å kunne bidra i internasjonale humanitære kriser i henhold til WHO's retningslinjer for Emergency Medical Teams. NOR EMT består av helsepersonell fra RHFene og logistikkpersonell fra DSBs. Ressursen rekvireres av WHO og/eller EU. NOR EMT er en prehospital ressurs som skal kunne triagere, stabilisere og transportere akutt syke/skadde pasienter til rett behandlingstilbud. Ressursen skal også tilby primærhelsetjenester, helsetjenester til mor/barn samt håndtering av enkle fødsler, sår og bruddskader. NOR EMT er selvforstyrt for oppdrag på inntil 6 uker, også tilpasset kaldt klima og skal kunne være operasjonelle innen 48 timer etter aktivering. NOR EMT kan også benyttes ved større nasjonale hendelser, f.eks. på Svalbard.

Menneskelige og materielle ressurser

Ambulansetjeneste

Helseforetakene disponerer ambulanseresurser (bil, båt og luft). Beredskapen ivaretas gjennom egne ressurser og ved avtaler med frivillige organisasjoner. Oppdrag til ambulansetjenesten blir formidlet og fulgt opp fra AMK-sentral. Det kan være ett eller flere ambulansedistrikt innenfor ansvarsområdet til en AMK-sentral. Ambulansestasjonene er geografisk spredt over hele landet og de fleste har døgnkontinuerlig tilstedevakt.

Hvite transportambulanser og Helseekspress-busser kan utgjøre en ekstra transportkapasitet under større hendelser og katastrofer.

Luftambulansetjenesten

Luftambulansetjenesten HF er en del av hel-

seforetaketenes ambulansetjeneste og akuttmedisinske beredskap gjennom avtalene som er inngått med fly- og helikopteroperatører. I tillegg er det inngått avtale mellom HOD og Justis- og beredskapsdepartementet om bruk av redningshelikoptertjenesten til ambulanseoppdrag.

Ambulansehelikoptertjenesten

Luftambulansetjenesten HF har til sammen 13 legebemannede ambulanshelikoptre fra 12 baser. Ambulansehelikoptrene er stasjonert i Arendal, Lørenskog (2 stk.), Ål, Domås, Stavanger, Bergen, Førde, Ålesund, Trondheim, Brønnøysund, Evenes og Tromsø. Alle helikopterbasene har døgnekstremt tilstedevakt og med en aktiveringstid på inntil 15 minutter. Helikopterbasene har også utrykningsbil til bruk i nærområdet og når været ikke tillater flyging. Tjenesten styres og koordineres fra dedikerte AMK-sentraler (AMK-LA).

Det er inngått samarbeidsavtale med de seks svenske landstingene langs grensen om gjensidig bruk av hverandres ambulanshelikoptre i grenseområdet.

Ambulanseflytjenesten

Luftambulansetjenesten HF disponerer til sammen 9 ambulansfly fra 7 baser. Ambulanseflyene er stasjonert på Gardermoen (2 stk.), Ålesund, Brønnøysund, Bodø, Tromsø, Alta (2 stk.) og Kirkenes. Flyene er bemannet med sykepleier og lege ved behov. Ambulanseflytjenesten koordineres av Flykoordineringssentralen (FKS) i Tromsø. Samarbeid med andre aktører om helseberedskap.

Forsvarets samarbeid med helsetjenesten

Helsedirektoratet kan anmode Forsvarets

operative hovedkvarter (FOH) om bistand til flytransport av personer som trenger medisinsk overvåking, behandling og pleie under transporten. Forsvaret eier og drifter strategiske luftevakueringskapasiteter. Den samlede kapasiteten kalles Strategic Evacuation (STRATEVAC). Flyene kan brukes ved innenlands- og utenlandstransport og bemannes med forhåndsutpekt uniformert helsepersonell. Flyene klargjøres på 24 – 36 timer og kan ta sittende pasienter og bærepasienter. Forsvarsdepartementet har inngått avtale om ombygging av hurtigruteskip til hospitalskip. Avtalen regulerer også bruk av andre type ressurser.

Organisering i innsatsområde – lederfunksjoner

Helsetjenestens innsats ledes av innsatsleder helse (ILH) og medisinsk leder helse (MLH). Disse bærer hvite refleksvester med «Innsatsleder helse» og «Medisinsk leder helse». Øvrig personell bærer arbeidsklær og merkevester som ved hverdagshendelser. Det vil variere hvilke øvrige lederroller det er hensiktsmessig å ta i bruk. Særlig vil antall pasienter og geografiske forhold påvirke dette. De fleste hendelser vil håndteres uten behov for flere ledere. Se «Nasjonal veileder for helsetjenestens organisering på skadested» for mer informasjon.

6.5 Brann- og redningsvesen

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) har det overordnede myndighetsansvaret for brannvernet og redningstjenesten. Departementet skal blant annet fastlegge mål, prinsipper og retningslinjer for tiltak mot brann og andre hendelser.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og be-

redskap (DSB) er direkte underlagt Justis- og beredskapsdepartementet og er sentral tilsynsmyndighet på brannområdet og nasjonal brannmyndighet. DSB skal understøtte departementets arbeid med å videreutvikle samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet, skal være myndighet på deler av redningsområdet og skal iverksette regjeringens strategi på området.

Det er kommunenes ansvar å sørge for etablering og drift av brann- og redningsvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver i henhold til lov 24. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) på en effektiv og sikker måte. Det er kommunestyret som er kommunens øverste myndighet, og det kommunale brann- og redningsvesenet forvaltes som en del av den kommunale administrasjonen, selv om kommunen kan sette bort deler av oppgavene til andre kommuner eller virksomheter.

Kommunene er selvstendige, politisk valgte og styrte forvaltningsnivåer. Kommunene er ikke underlagt andre organer enn Stortinget som lovgiver, så lenge ikke andre underordningsforhold følger av lov. Dette innebærer at statsforvaltningen ikke har noen generell styrings-, instruksjons- eller overprøvningsrett overfor kommunene og dermed ikke over brann- og redningsvesenet.

Etter brann- og eksplosjonsvernloven kan departementet gi utfyllende bestemmelser til brann- og eksplosjonsvernloven i form av forskrifter der dette uttrykkelig fremgår av loven. Denne myndigheten er delegert

videre til DSB, som også kan gi tillatelser og godkjenninger der det fremkommer av loven, og som er klageinstans for vedtak fattet av kommunestyret. DSB skal også føre tilsyn med kommunene og deres etterlevelse av krav i brann- og eksplosjonsvernloven. Brann- og redningsvesenet skal også rapportere til DSB. DSB har ingen instruksjonsmyndighet overfor kommunen.

De lovpålagte oppgavene til brann- og redningsvesenet følger av loven § 11 og er å:

- gjennomføre informasjons- og motivasjonstiltak i kommunen om fare for brann, farer ved brann, brannvern-tiltak og opptreden i tilfelle brann og andre akutte ulykker
- gjennomføre brannforebyggende tilsyn
- gjennomføre ulykkesforebyggende oppgaver i forbindelse med håndtering av farlig stoff og ved transport av farlig gods på veg og jernbane
- utføre nærmere bestemte forebyggen- de og beredskapsmessige oppgaver i krigs- og krisesituasjoner
- være innsatsstyrke ved brann
- være innsatsstyrke ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunenes risiko- og sårbarhetsanalyse
- etter anmodning yte innsats ved brann og ulykker i sjøområder innenfor eller utenfor den norske territorialgrensen

Brannvesenet har fullmakter til å inneha skadestedsledelsen ved ulykkessituasjoner inntil ledelsen overtas av politiet (brann- og eksplosjonsvernlovens § 12 Brannvesenets fullmakter ved brann og andre ulykkessituasjoner).

Kommunene dekker kostnader til etablering og drift av brann- og redningsvesenet.

Organisering av innsats: Enhetlig ledelsessystem

Enhetlig ledelsessystem (ELS) er et standardisert ledelsessystem som er utviklet for kommunenes brann- og redningsvesen, Siviltforsvaret, de interkommunale utvalgene mot akutt forurensning (IUA) og Kystverket. ELS er et lederstøtteverktøy som kan benyttes av andre, for eksempel kommunal kriseledelse. Hensikten er benytte et standardisert ledelsessystem til å håndtere hendelser på en profesjonell, effektiv og sikker måte, slik at hendelser håndteres på en gjenkjennbar og forutsigbar måte uavhengig av type og størrelse. Enhver hendelse ledes av én innsatsleder. Håndtering av hendelser krever at innsatsleder planlegger og leder innsatsen, disponerer ressursene og utfører andre oppgaver som tilligger ledelsen. De ulike funksjonene etableres etter behov og bemannes med medarbeidere som vurderes best egnet til å ivareta oppgavene som tilligger funksjonen. Flere funksjoner kan dekkes av samme person, og det benyttes ikke mer personell enn situasjonen krever. Ved omfattende og langvarige hendelser er det vesentlig at det tidlig planlegges for rullering og utskiftning av personell for å sikre organisasjonens utholdenhet over tid (dager/uker). Organisasjonen vil på denne måten bli etablert og tilpasset den hendelsen som skal håndteres.

Innsatsleder brann kan benytte ELS for å ivareta brann- og redningsvesenets ansvar ved enhver hendelse uten at det påvirker øvrig ledelse på stedet.

Ledelse av skadestedet for brann- og redning ivaretas av utrykningsleder, mens overordnet vakt, brannsjef eller hans stedfortreder, leder innsatsen på overordnet nivå.

Brann- og redningsvesenets nasjonale kapasiteter

Redningsinnsats til sjøs – RITS

Brann- og redningsvesenet har etter anmodning plikt til å yte innsats ved branner og andre ulykkessituasjoner i sjøområder innenfor eller utenfor den norske territorialgrensen.

Brannen på passasjerfergen Scandinavian Star i april 1990 førte til at brann- og redningsvesenet fikk lovpålagt bistandsplikt ved branner på passasjerskip innenfor og utenfor den norske territorialgrensen.

På midten av 1990-tallet ble det opprettet en særskilt ordning kalt brannvesenets redningsinnsats til sjøs, forkortet RITS. Med ny brann- og eksplosjonsvernlov i 2002 bleplikten til å yte bistand endret til plikt til å yte innsats.

For å yte innsats til skip ved ulykker i rom sjø har staten inngått avtale med syv brann- og redningsvesen med særlig kompetanse og trening for bistand til skip. Bistanden omfatter brannfaglige råd til skipets kaptein ved at RITS-mannskaper settes om bord på skip fra helikopter eller båt. Staten har inngått avtale om RITS med Oslo brann- og redningsetat, Larvik brannvesen, Rogaland brann og redning IKS, Bergen Brannvesen, Ålesund brannvesen, Salten Brann IKS og Tromsø brann og redning. Beredskapen kjennetegnes videre ved at det årlig gjennomføres trening med eksempelvis



Redningsinnsats til sjøs - RITS.



Norges nye redningshelikopter fases inn i 2019. Foto: Luftforsvaret

330-skvadronen, hovedredningssentralene, Kystvakten, Redningsselskapet og rederier. I tillegg gjennomføres det kurs og samtrening med skipenes egne mannskaper.

Kystverket har inngått avtale med brannvesenene i Oslo og Bergen om å ivareta kjemikalieberedskap. Beredskapen går under betegnelsen RITS – KJEM.

Skogbrannhelikopter

Skogbrann håndteres normalt på kommunalt nivå. DSB har avtale om leie av helikopter for å bistå brann- og redningsvesenet ved skogbrannsløkking. Skogbrannhelikopteret bistår ved store eller omfattende eller kompliserte branner der brann- og redningsvesenet har behov for bistand. Brann- og redningsvesenet anmoder om bi-

stand via 110-sentral til HRS Sør-Norge som operer skogbrannhelikopteret på vegne av DSB. For å sikre en effektiv bruk av helikopteret og bistå brann- og redningsvesen med håndtering av brann i skog og utmark har DSB etablert en lederstøtteordning med erfarent personell. Lederstøtteordningen er en avtalebasert ordning som ble etablert etter skogbrannen i Froland 2008. Ordningen sikrer DSB en utvidet kompetanse på håndtering av skogbranner.

Regionale kapasiteter

De enkelte brann- og redningsvesen dimensjoneres og organiseres etter risiko- og sårbarhet i egen brannvernregion og føringer som følger av regelverket. Det innebærer at beredskapen og ressurser vil kunne variere fra region til region. Flere brann- og red-

ningsvesen disponerer kompetent personell og materiell som kan benyttes i redningstjenesten. Det gjelder eksempelvis:

- Brann- og redningsbåt
 - Ofte i kombinasjon med redningsdykker og overflatereddere
 - Søk etter savnet
- Tauredning og tilkomstteknikk
 - Ofte opplært, trent og øvet med tanke på snø, stein og jordras
 - Enkel redning i ulendt bratt terreng (NB ikke alpin fjellredning)
 - Redning fra gondolbaner, heisekraner o.l.
 - Samarbeid med redningsdykker ved redning i elv
- Redningsdykkere
 - Blir ofte transportert over store områder i regionen med helikopter
- CBRNE-beredskap
 - Kjemikaliedykkere
 - Måleutstyr
- Frigjøringsutstyr
 - Frigjøring ifb. trafikkulykker og andre ulykker

Nødmeldesentraler for brann- og redningsvesen (110)

Organiseringen av brann- og redningsvesenenes Nødmeldesentraler stiller seg noe annerledes enn de øvrige oppgavene til brann- og redningsvesenene.

I brann- og eksplosjonsvernloven § 16 er det åpnet for at sentral tilsynsmyndighet kan pålegge kommunene å etablere en nødmeldesentral for mottak av meldinger om branner og andre ulykker innen en fastsatt region, som vanligvis omfatter flere kommuner. Regionene følger politidistriktsgrensene, med noen få unntak for enkelte brann- og redningsvesen.

Nødmeldesentralen skal bemannes, utrustes og opereres slik at den til enhver tid fyller behovet for mottak og registrering av nødmeldinger, alarmering av mannskaper og kommunikasjon med innsatsstyrker og den som melder ulykken.

Det pågår et arbeid med å samlokalisere nødmeldesentralene til politi og brann.

6.6 Redningshelikoptertjenesten

Om redningshelikoptertjenesten

Redningshelikoptertjenesten omtales i organisasjonsplan for redningstjenesten punkt 2-9:

Redningshelikoptertjenesten er et dedikert operativt element i den norske statens redningstjeneste med søk- og redningstjeneste som sin primæroppgave. Tjenesten omfatter de offentlige redningshelikoptrene som eies av staten ved Justis- og beredskapsdepartementet og opereres av Luftforsvaret, Sysselmannens helikoptre på Svalbard og eventuelt andre innleide redningshelikoptre for formålet.

Forhold angående de offentlige redningshelikoptrene operert av Luftforsvaret er regulert gjennom en driftsavtale mellom Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. De offentlige redningshelikoptrene skal fungere innenfor et flerbrukskonsept og utfører blant annet luftambulanse, bistand til politiet i tidskritiske situasjoner for å redde liv og helse, og andre samfunnsnyttige oppdrag. Redningshelikoptrene har også en rolle i Forsvarets bistand til politiet, blant annet i terrorberedskapen.

Justis- og beredskapsdepartementet er ansvarlig for Redningshelikoptertjenesten og

står for den løpende disponeringen av helikoptrene gjennom hovedredningssentralene.

Baser

Redningshelikoptertjenesten har følgende baser, med en maskin i beredskap på hver base;

- Rygge
- Sola
- Florø
- Ørlandet
- Bodø
- Banak

I tillegg er det et Super Puma redningshelikopter i beredskap hos Sysselmannen på Svalbard, stasjonert ved Svalbard lufthavn, Longyearbyen.

Kapasiteter

Bakgrunnen for etablering av redningshelikoptertjenesten i Norge er flere store ulykker på sjøen. Store ulykker på sjøen og hendelser langt til havs har vært dimensjonerende faktorer ved valg av helikopter. Dagens Sea King kan ta om bord opptil 20 personer. Tjenesten kan bidra i alle søks- og redningsaksjoner med kapasiteter knyttet til søk etter savnet person, redning og medisinsk behandling og transport:

- Visuelt søk fra luften
- Bruk av varmesøkende kamera
- Peiling av nødssignal fra skip og fly
- Transport av personell og materiell
- Heiseoperasjoner der redningsmann kan fires ned til nødstedt og evakuere direkte om bord i helikopteret
- Kvalifisert medisinsk overvåking og behandling med egen anestesilege

Det er en rekke former for beredskap som er planlagt med bruk av redningshelikopter

og flere aktører har forhåndslagret utstyr på basene til 330-skvadronen. Eksempler på dette er alpine redningsgrupper som har tett samhandling med redningshelikoptertjenesten. På samme måte så har man planlagt for at ressursen kan fly ut dykkere ved dykkerulykker, RITS-lag ved skipsbrann eller skredgrupper ved snøskredulykker.

Besetning

Redningshelikopteret har normalt en besetning på seks personer

- 2 flygere
- 1 navigatør
- 1 maskinist (heisoperatør)
- Redningsmann (ambulansesarbeider og/eller sykepleier)
- Anestesilege

Nye redningshelikopter

I løpet av 2019 fases nye redningshelikopter inn i tjenesten. De nye helikoptrene vil være enda bedre egnet for redningstjenesten med større lastekapasitet, høyere marsjfart, økt rekkevidde og raskere heis. Nye redningshelikopter vil utover dette være mer avanserte med tanke på sporing av mobiltelefoner direkte i områder uten telenett/dekning og med avanserte løsninger for kameraer og radar 360 grader for å effektivisere søk over land og sjø. Med større lastekapasitet og mulighet til å senke ned en dør bak i helikopteret åpner det for både raskere innsetser med inn- og utlasting av ressurser og nye måter å løse redningsoppdrag på.

Øvrige ressurser

Forsvaret jobber med å etablere beredskap med NH 90 helikopter hos kystvakten. Helikopteret vil ha redningskapasiteter.

Fire oljeinstallasjoner har fast stasjonerte søk- og redningshelikoptre som har primæroppdrag knyttet til beredskap offshore, men som står til disposisjon for hovedredningssentralene.

6.7 Sivilforsvaret

Sivilforsvaret er en del av totalforsvaret, og skal utføre oppgaver innenfor beskyttelse av sivilbefolkningen i krise eller krig. Gjennom rollen som statens beredskapsressurs, skal Sivilforsvaret bistå nødetatene og andre myndigheter innenfor et bredt spekter av oppgaver og hendelser. Sivilforsvaret skal være en sentral samvirkeaktør i det norske redningskonseptet.

Sivilforsvaret har fast plass i LRS og er representert i HRS gjennom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

Sivilforsvarets er underlagt DSB, og er inndelt i sivilforsvarsdistrikter med døgnkontinuerlig vaktordning. Sivilforsvaret har til sammen 8000 operative mannskaper fordelt på forskjellige typer operative avdelinger rundt i distriktene, som er plassert i ca. hver tredje kommune. Distriktssjefen ved det enkelte sivilforsvarsdistrikt er administrativ og operativ leder av distriktets styrker, jf. Distriktssjefsinstruksen. Når nødetatene eller andre myndigheter har behov for bistand fra Sivilforsvaret, skal bistandsanmodning rettes til vakthavende ved aktuelt sivilforsvarsdistrikt.

For store og komplekse hendelser har Sivilforsvaret etablert mobile forsterkningsenheter (MFE) i Trondheim, Tromsø, Oppland/Starum, Bergen, Kristiansand og Bodø. Dette er nasjonale kapasiteter som nevnte

distrikter er vertsdistrikter for. MFE er oppsatt med store kapasiteter innenfor telt/lys/varme, store strømaggregater, VHF-samband m/repeatere, ATV-er med hengere og stor pumpekapasitet. I tillegg har de tyngre kjøretøyer for transport av eget materiell. Sivilforsvaret har videre 13 mobile renseenheter, og lokalt utplasserte radioclag utfører rutinemessige målinger og beredskapsmålinger for Statens strålevern.

Sivilforsvarets operative leveranser er blant annet:

- Infrastruktur i innsatsområde
- Kommandoplasstjenester
- Forpleining
- Førstehjelp
- Telt, lys og varme
- Brannslukking
- Lensing
- Vannforsyning
- Måling av radioaktivitet
- Dekontaminering
- Søk etter savnet person
- Evakuering
- Logistikkstøtte
- Pasientoppdrag utenfor vei
- Katastrofe / større hendelser
- Vakthold-/sikring

Innsatsavdelingene har personlig utrustning og avdelingsmateriell som kjøretøy, snøscootere, ATV, båter, brannmateriell, førstehjelpsmateriell, kommunikasjonsutstyr, måleutstyr for radioaktivitet, renseenhet og utstyr for å håndtere søk og redning.

I tillegg til nasjonale kapasiteter forvalter Sivilforsvaret på vegne av DSB konsepter for hjelpearbeid ved humanitære katastrofer i andre land.

6.8 Forsvaret

Et av de forsvarspolitiske målene i Norge er at Forsvaret skal bidra til å ivareta norsk samfunnssikkerhet, redde liv og begrense konsekvenser av ulykker, katastrofer, anslag og angrep fra statlige og ikkestatlige aktører.

Forsvaret kan yte bistand til redningstjenesten ved akutthendelser som store ulykker, naturkatastrofer og terror. Som en del av totalforsvarskonseptet skal Forsvaret støtte det sivile samfunn ved ulykker, kriser, naturkatastrofer og annen fare for liv og helse eller materielle skader, inkludert ved terroranslag.

I dette dokumentet er det forsvarets rolle som samvirkepartner i redningstjenesten jf. organisasjonsplan for redningstjenesten som er utgangspunktet.

Forsvarets operative hovedkvarter – FOH
Forsvaret ved FOH støtter redningstjenesten med søk- og redningsressurser. Ved støtte til søk og redning på land har Forsvaret betydelige personellressurser. Videre er for eksempel hunde-ekvipasjer, feltvogner, robuste snø- og terrengkjøretøy og ikke minst luftressurser tilgjengelig.

Ved støtte til søk og redning i tilknytning til det maritime domenet har Forsvaret til enhver tid fartøyer på patrulje. Blant annet patruljerer Kystvakten både kystnært og til havs. Marinefartøyer og øvrige fartøystyper er normalt daglig på seilas og tilgjengelige for støtte ved behov.

Forsvarets luftressurser, herunder spesielt Orion fly og helikopter, er velegnede søkssressurser med stor kapasitet og utholdenhet. Utover Forsvarets egne ressurser har FOH

oversikt over utenlandske og/eller allierte staters maritime sjø- og luftfartøyer. Dette er ressurser som er potensielt tilgjengelige for støtte. Denne oversikten er FOH alene om å ha i Norge. Av den grunn er det avgjørende at Forsvaret ved FOH ved behov for Forsvarets ressurser konsulteres for å identifisere tilgjengelige og kapable ressurser best mulig tilpasset operasjonen. Dette skal allikevel ikke være til hinder for at Hovedredningssentralene kan ta umiddelbar kontakt med «synlige» ressurser og engasjere disse i operasjonen for å unngå tidstap.

Heimevernet

Forsvarets representant i lokal redningsledelse ivaretas av de respektive Heimevernsdistrikt. Den enkelte HV-distriktssjef har også lokal samarbeidsavtale med respektive politimestre som beskriver samvirke mellom politi og HV på regionalt nivå, spesielt med tanke på trening/øving og objektsikring.

Etter lov 1. juli 2017 om verneplikt og tjeneste i Forsvaret mm (forsvarsloven) § 17, tredje ledd, punkt a kan heimevernspersonell (vernepliktige) kalles inn til ekstraordinær tjeneste for bl.a. å avverge og begrense naturkatastrofer eller alvorlige ulykker. Kongen i statsråd bestemmer om vernepliktige kan kalles inn til ekstraordinær tjeneste. Kongen kan gi forskrift om gjennomføring av ekstraordinær tjeneste, om at Heimevernet kan kalle inn vernepliktige til ekstraordinær tjeneste etter tredje ledd bokstav a, og om hvem som skal kunne be om bistand fra Heimevernet.

6.9 Frivillige rednings- og beredskapsressurser

Hovedbidrag i redningstjenesten

Frivillige ressurser er et sentralt element i



Norges Røde Kors samarbeider med politiet. Foto: Hildegunn Nielsen/banett.no

norsk beredskap og har samlet sett over 500 lokale operative enheter og mellom 8000 og 10 000 mannskaper. Frivillige rednings- og beredskapsorganisasjoner organiserer, trener og utrunder lokale ressurser for redningsinnsats. Kjerneoppgaven for de fleste frivillige rednings- og beredskapsorganisasjoner er søk etter savnet person og redning av tilskadekomne fra terreng til helsehjelp. Frivillige rednings- og beredskapsorganisasjoner kjennetegnes ved lokale ressurser som kan mobiliseres raskt til en hendelse. Frivillige ressurser er organisert i selvstendige organisasjoner, men koordineres faglig og i sitt påvirkningsarbeid gjennom Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF). FORF har som mandat

- å være et samarbeidsorgan for de frivillige organisasjonene som er engasjert i den norske redningstjenesten
- å fremme medlemsorganisasjonenes redningsfaglige kompetanse

- å arbeide for utvikling av standarder for taktisk, praktisk og tekniske metoder til bruk for medlemsorganisasjonenes arbeid, innen redningstjenesten der dette er naturlig
- å arbeide for et godt samarbeid mellom medlemsorganisasjonene og de redningsfaglige myndigheter
- å arbeide for utarbeidelse av felles faglitteratur der det er naturlig og mulig
- å arbeide for aktivt å synliggjøre behovet for de frivillige organisasjonene særlig overfor politiske myndigheter
- å arbeide aktivt for å skaffe nødvendig offentlig økonomisk støtte til medlemsorganisasjonene

Det finnes også frivillige ressurser som ikke er medlemmer av FORF.

Generelt er det høye krav for å være et frivillig redningsmannskap, tjenesten krever



Norske Redningshunder. Foto: André Sørlie

en grunnopplæring, kontinuerlig trening og deltakelse i redningsaksjoner. Det er også vanlig med fysiske krav for å kunne delta. Utdanning kan grovt deles i en grunnutdanning, fagspesifikk utdanning og trening for å oppnå lederstatus i ulike fag samt instruktørutdanning:

- maritim opplæring på en rekke områder
- akuttmedisinsk opplæring på mange nivåer
- utdanning av hunderessurser på flere områder
- utdanning av egne operative ledere
- utdanning av instruktører innenfor flere fagområder
- fagkurs innen en rekke områder (snøskred, ulike kjøretøy, spesielle former for beredskap)
- utdanning innen søk og redning barmark og snødekt mark med ulike metoder

- utdanning innen fjell- og grotteredning
- utstrakt øvelsesaktivitet og egentrening for å vedlikeholde kompetansen

Det er vanlig med krav om regelmessig regodkjenning.

Mannskaper stiller på sin fritid og bruker i stor grad eget personlig utstyr i sin innsats. Generelle kapasiteter som alle ressurser har, er knyttet til å kunne organisere seg, planlegge egen innsats, søke med ulike metoder og yte livreddende førstehjelp på ulike nivåer.

Bidrag i redningstjenesten / generelle kapasiteter

- Bruk av hunder til søk under alle forhold
- Mannskaper til søk og redning under alle forhold
- Båter til søk og redning i sjø og vann



Norsk Folkehjelp i innsats på kveldstid. Foto: Norsk Folkehjelp

- Ressurser til forsterkning av samfunnets innsats ved katastrofer og større hendelser
- Evne til å støtte aksjoner med fly
- Evne til å støtte aksjoner med samband som gir dekning under alle forhold
- Ressurser til fjellredning, alene eller sammen med helikopterressurser
- Ressurser til redning i grotter

Hendelsestyper der frivillige ressurser rekvireres

- Søk barmark
- Søk vinter
- Søk i sjø og vann
- Henteoppdrag
- Snøskred
- Redning i vanskelig terreng
- Katastrofe
- Andre større hendelser

Organisering på operasjonelt nivå

Frivillige er representert i redningsledelsen i alle landets LRS og HRS med én representant. Representanten velges av og blant frivillige rednings- og beredskapsorganisasjoner. Representanten har en instruks fastsatt av FORF for utøvelse av sin funksjon både under og mellom hendelser.

Alle organisasjonene varsles av LRS for utkalling til søk- og redningsaksjoner. Politiet kan også kalle ressurser fra frivillige til søk etter antatt omkommet person. AMK kan rekvirere ressurser der det foreligger samarbeidsavtale mellom frivillige og helsetjenesten representert ved lokalt eller regionalt helseforetak, eller via LRS der det ikke foreligger avtale. Også kommunalt og fylkeskommunalt nivå kan be om bistand f.eks. i forbindelse med flom, ekstremvær og pandemi.



Foto: Redningsselskapet

Mottak av alarm fra rekvirent skjer til en person som har alarmtelefon på vegne av organisasjonen. Vedkommende varsler deretter egne ressurser ut fra alarmlister og gjennom bruk av fellesvarslingssystemer slik at varslingen kun tar få minutter.

Røde Kors og Norsk Folkehjelp har ofte stasjonert vakt, enten på vaktstasjon i fjellet eller i forbindelse med større aktiviteter.

Kort om kapasiteter i hver enkelt organisasjon:

NAK flytjeneste (NAK)

- Beredskap for søk med fly
- 17 flyklubber
- Transport av ressurser og utstyr
- VHF, mobil, GPS, digitale kamera
- Sambandsrelé for å etablere og opprettholde kommunikasjon
- Søk etter antatt omkomne

Norske Redningshunder (NRH)

- Utdanner hunder, hunderførere og operative ledere
- Alle distrikt har egen beredskapsansvarlig
- Samarbeider tett med redningshelikoptrene
- 250 ettersøkningshunder
- 110 lavinehunder (søk i snøskred)
- 26 katastrofehunder med godkjenning for søk i sammenraste bygninger

Røde Kors Hjelpekorps (RKH)

- Utdanner mannskaper og ledere til innsats i redningstjenesten
- Norges største frivillige redningsorganisasjon
- 300 lokale grupper med 7000 aktive medlemmer
- Søk, redning og evakuering på og ved sjø, vann, fjell og skog

- Er en bred beredskapsaktør med kompetanse innen førstehjelp, organsering/ledelse og ulike redningstilfeller ut fra lokale behov. Det betyr at det kan være grupper som er spesielt trent for sjø-beredskap, snøskredinnsats eller bruk av ulike terrengkjøretøy
- Er alltid en katastroferessurs som kan løse ulike oppgaver/roller på et større skadested, normalt koblet til søk etter skadde, vurdering, behandling og evakuerte av skadde til helsehjelp
- I krigs- eller katastrofesituasjon vil Røde Kors stille seg til rådighet som en del av totalforsvaret, men med klare begrensninger i hvilke oppgaver Røde Kors-personell kan utføre ut fra Røde Kors sitt mandat. Røde Kors Hjelpekorps vil da være Røde Kors sin primære beredskapsressurs.

Norsk Folkehjelp Sanitet (NFS)

- Utdanner mannskaper og ledere til redningstjenesten
- 70 sanitetsgrupper og rundt 2000 operative mannskaper
- Søk, redning og evakuering på og ved sjø, vann, fjell og skog
- Er en bred beredskapsaktør med kompetanse innen førstehjelp, organisering/ledelse og ulike redningstilfeller ut fra lokale behov. Det betyr at det kan være grupper som er spesielt trent for sjø-beredskap, snøskredinnsats eller bruk av ulike terrengkjøretøy
- Er alltid en katastroferessurs som kan løse ulike oppgaver/roller på et større skadested, normalt koblet til søk etter skadde, vurdering, behandling og evakuerte av skadde til helsehjelp

Speidernes beredskapsgruppe (SBG)

- Utdanner mannskaper og ledere til innsats i redningstjenesten
- Gjennomgår et 2-årig treningsprogram i beredskap og førstehjelp
- Deltar i søks- og redningsaksjoner

Norsk Grotteforbund (NGF)

- Beredskap for krevende redning i grotter
- Dekker hele landet med hovedvekt på Nord-Trøndelag, Nordland og Troms hvor 99 % av grottene i Norge er lokalisert
- 27 mannskaper på egen alarmliste
- Egne leger og helsepersonell i beredskapen
- Betydelig kunnskap og erfaring
- Spesialutstyr for redningsoppdrag under jorden

Norsk Radio Relæ Liga (NRRL)

- Beredskap med nød- og katastrofesamband
- Ikke avhengig av fast infrastruktur som annet samband
- 80 automatiske relestasjoner for VHF og UHF telefoni
- Stort antall automatiske noder for datakommunikasjon
- Komplette radiostasjoner og antenneanlegg for HF-, VHF- og UHF-samband
- 41 sambandsgrupper på landsbasis

Norske Alpine Redningsgrupper (NARG)

- Kan hente pasienter fra utilgjengelig områder, og gjør en innsats der det er behov for kompetanse på fallsikring
- Organiserer ca. 250 erfarne fjellklatrere i 10 redningsgrupper (Tromsø, Bodø, Svolvær, Sunnmøre, Romsdal, Jostedal, Nord-Gudbrandsdal, Hordaland, Rogaland og Langfjella)

- Samarbeider tett med 330-skvadronen, og har prosedyrer for avansert uthenting av skadde i samarbeid med redningshelikoptre
- Samarbeider med luftambulanse-helikoptre, og kan settes inn på og hentes ut av fjellet på utilgjengelige steder og bistå i direkte uthenting av skadde fra bratt terreng
- Ved siden av klassisk redningstjeneste i forbindelse med fallulykker er ressursen relevant for redning av personer fra gondolbaner, elvejuv og utilgjengelige rasområder
- Gruppene skal varsles direkte fra HRS

6.10 Redningsselskapet

Redningsselskapet (RS) er en samfunnsnyttig og humanitær organisasjon og en primærressurs innen sjøsikkerhet og kystberedskap. RS redder liv og berger verdier langs hele kysten og på de største innsjøene gjennom 51 redningsskøyter bemannet av fast ansatte og frivillig mannskap. Mannskapene har høy maritim kompetanse innen SAR (søk og redning), førstehjelp, brann og akutt forurensning, og 25 redningsskøyter har yrkesdykkere om bord. Samfunnsnyttien av RS sin virksomhet er av Menon Economics (2016) beregnet til to milliarder kroner i året. RS sin visjon er at ingen skal drukne.

Koordinering

RS har kort responstid og dekker brorparten av norskekysten innen én time. RS styres operativt av de to hovedredningssentrene. I noen tilfeller ved sjønære landaksjoner hvor man ber om støtte fra RS, så koordineres dette fra en av de 12 lokale redningssentralene (LRS).

Avtaler

RS har samarbeidsavtaler med sentrale beredskapsaktører som politi og helseforetak. Avtalene skal stimulere til og legge til rette for å styrke samhandlingen og beredskapen i Norge gjennom samarbeid på områder som for eksempel sjøtransport for politiet og skyss av helsepersonell. Det er også inngått avtaler med Kystverket og NOFO innen oljevernberedskap.

Kompetanse

RS Sjøredningsskolen driver kursvirksomhet og opplæring innenfor sjøsikkerhet og maritim kompetanse for Redningsselskapets operative mannskaper. Skolen har tilgang til simulatorpark, brannfelt, basseng og sjøredningsfasiliteter.

6.11 Industrivernet

Industrivernet er industriens egen beredskap. Hendelser varsles i henhold til beredskapsplan og varslingslister både internt, til nødetater og eventuelt til andre berørte (naboer, kommunen osv.). Industrivernet skal forsvarlig og effektivt begrense konsekvensene av uønskede hendelser som kan true liv, helse, miljø, og materielle verdier samt bidra til rask normalisering.

Mindre industrivern skal kunne varsle nødetater og begrense konsekvenser med enklere hjelpemidler frem til nødetatene kommer. Større industrivern vil også kunne stille med røyk-/kjemikaliedykkere, tyngre slukkeutstyr samt kjøretøy. Industrivernet skal være forberedt på å møte nødetatene og være kjentmann og lokal rådgiver i det videre redningsarbeidet.

Industrivernpliktige virksomheter plikter

etter anmodning å yte bistand til annen virksomhet og nød- og beredskapssetatene. Dette kan være både lokale mannskap og utstyr innen førstehjelp, brannvern og miljø- og kjemikalievern. Se for øvrig storulykkesforskriften med tilhørende veileder utarbeidet av DSB for informasjon om forebygging og begrensnings av konsekvensene av kjemikalieulykker.

Industrivern er et lovpålagt krav om egenbeskyttelse som gjelder for de fleste store og mellomstore industrivirksomheter. Hjemmelen er sivilbeskyttelsesloven § 23 og forskrift om industrivern. Industrivernet består av lokalkjente ansatte som er trent og utstyrt for å håndtere aktuelle hendelser på egen arbeidsplass.

Virksomheten skal utarbeide en oversikt over mulige uønskede hendelser som kan oppstå. Denne oversikten er utgangspunktet for hvordan de skal organisere, utstyre og øve sitt industrivern – sine lokale beredskapsressurser.

Det er ca. 1000 industrivernpliktige virksomheter, spredt over hele landet. Per 2017 er det registrert tilsammen 14 000 innsatspersonell i industrivernpliktige virksomheter.



Grotteredning. Foto: Norsk Grotteforbund

7. STADIER I EN REDNINGSAKSJON

7.1 Innledende om stadier og hastegrader

En redningsaksjon kan være enkel og bli løst i løpet av kort tid, eller den kan være kompleks og/eller vare i flere døgn med bruk av store ressurser. De ulike bidragsyterne har ulike tradisjoner og betegnelser for faser og stadier i en redningsaksjon. Denne håndboken tar utgangspunkt i det som er etablert som et felles internasjonalt begrepsapparat for redningstjenesten, og ber om at ulike aktører i størst mulig grad tar hensyn til dette i planleggingen av egen beredskap og utvikling av egne systemer.

Hastegradene er nærmere beskrevet i det internasjonale planverket IAMSAR og brukes av HRS ved både sjø-, luft- og landhendelser.

Det er viktig at alle aktører har samme forståelse av hvilken fase man er i under et redningsoppdrag, for eksempel at alle forstår at man nå jobber med å avklare hendelsen eller at alle forstår at nå er aksjonen i en nødfase og det er besluttet å iverksette innsats. Det er viktig at aktørene underveis i et redningsoppdrag kan snakke sammen om hvilken fase man er i. Dette er spesielt viktig i operasjonsfasen. For å sikre felles læring må aktørene også ha felles uttrykk for de ulike fasene og tidslinjen i en redningsaksjon.

7.2. Stadier i en søk- og redningsaksjon

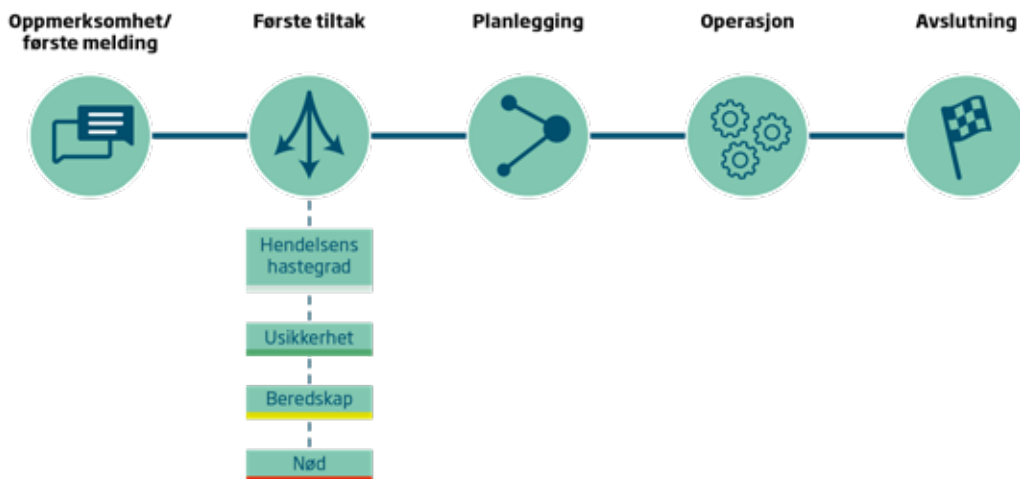
Se illustrasjon på neste side.

7.3 Hendelsens hastegrad – respons etter vurdering av den første henvedelsen

Tre hastegrader er etablert internasjonalt for å klassifisere hendelsens hastegrad og som et hjelpemiddel til å avgjøre hvilke tiltak som bør iverksettes. De ulike hastegradene er usikkerhet, beredskap og nød.

Ved mottak av den første meldingen bestemmer man hastegraden ut fra graden av bekymring for sikkerheten til den eller de som kan være i nød. Man kan sette en hvilken som helst hastegrad ut fra første melding, men må også justere hastegraden etter hva undersøkelser bekrefter eller ikke bekrefter. Ved en bekymringsmelding (bekymringsmelding er her en felles betegnelse for meldinger som kan indikere at liv og helse kan være truet på en slik måte at det er behov for redningstjeneste) gjør man raskt undersøkelser for å bekrefte personers sikkerhet. Fører ikke disse frem, løftes hendelsen til neste hastegrad. Får man derimot klare indikasjoner på en ulykke, eller nødmelding, skal hastegraden settes til «nød» med en gang.

Stadier i en søk- og redningsaksjon



De fem stadiene i en søk- og redningsaksjon.

7.3.1 Usikkerhet

Hastegraden usikkerhet brukes når man kjenner til en hendelse som må følges eller undersøkes nærmere, men der man ikke trenger å sende søk- og redningsressurser. Dette kan for eksempel være situasjoner der personer ikke har kommet til avtalt tidspunkt. Kommunikasjonssøk (søk etter mobiltelefon eller andre elektroniske spor) kan starte i denne fasen, som brukes når det er usikkerhet rundt sikkerheten til den eller de som kan trenge hjelp. Søk- og redningsressurser bør forhåndsvarsles.

7.3.2 Beredskap

Hastegraden beredskap brukes når personer har problemer og kan ha behov for hjelp,

men ikke er i umiddelbar nød. Fasen tilsier økt årvåkenhet, men det er ingen kjente farer som krever en umiddelbar redningsaksjon. Søk- og redningsressurser bør varsles og sendes mot innsatsområdet dersom det vurderes at situasjonen kan forverres, eller at andre forhold vil gjøre det vanskelig å bistå på et senere tidspunkt. Fasen brukes når undersøkelser eller kommunikasjonssøk i usikkerhetsfasen ikke avklarer situasjonen. Det bør vurderes å sende søk- og redningsressurser for å sjekke aktuelle steder og/eller antatt rute. Andre personer eller ressurser bør bes om å holde utkikk i det aktuelle området, for eksempel melding til båter i området om å holde utkikk etter en båt som kan være savnet.



Inne hos Hovedredningssentralen i Sør-Norge. Foto: HRS

7.3.3 Nød

Nød brukes når det er mottatt nødmelding eller observasjoner av personer i nød og når tiltak i beredskapsfasen ikke avklarer situasjonen og graden av bekymring for sikkerheten til personer som kan være i nød, er så stor at det rettfærdiggjør iverksettelse av en søk- og redningsaksjon, og ellers når det foreligger informasjon som tilsier at det er rimelig sikkert at personer er i fare og trenger umiddelbar redning.

7.4 Stadiene i en redningsaksjon

Ovenfor er hastegraden man gir meldinger som kommer inn, beskrevet. Selve redningsaksjonen går i fire stadier som er gitt en felles beskrivelse.

7.4.1 Stadium 1 – Første melding – vurderingsfase (situasjonen er uavklart)

Første indikasjon på at noen kan trenge hjelp, kan blant annet basere seg på obser-

vasjoner, nødmelding, bekymringsmelding eller melding om at en person ikke har kommet frem til avtalt tidspunkt.

7.4.2 Stadium 2 – første tiltak

Når HRS/LRS mottar første melding, er det hensiktsmessig å iverksette enkelte tidlige tiltak mens man innhenter og evaluerer mer utfyllende informasjon. Etter å ha evaluert tilgjengelig informasjon, setter HRS/LRS en hastegrad basert på graden av bekymring for sikkerheten til personen som kan være i nød.

Avhengig av hvordan hendelsen utvikler seg, kan det være nødvendig å endre hastegrad underveis. HRS/LRS har forskjellige tiltakslistor, avhengig av type hendelse og hastegrad. Første tiltak kan blant annet være evaluering og klassifisering av tilgjengelig informasjon, etterretning, kommunikasjons-søk, eller direkte varsling av ressurser.

7.4.3 Stadium 3 – planlegging

På dette stadiet utarbeides spesifikke operasjonsplaner for den aktuelle hendelsen, som plan for varslingsressurser, plan for søk, plan for redning og plan for evakuering til sikkert sted eller sykehus. Det vil også være behov for en mottaks- og informasjonsplan til pårørende samt en plan for media. Dette bygges på redningsplanverket.

7.4.4 Stadium 4 – operasjon

Dette innebærer alle aktiviteter involvert i selve operasjonen, for eksempel søk etter personer, assistanse, redning og evakuering til sikkert sted eller sykehus. I operasjonsfasen vil man fortsatt drive innhenting og evaluering av informasjon, varslingsressurser og planlegging av nye og oppfølgende tiltak. I Norge vil man på taktisk nivå strukturere redningsaksjonen ved å dele den inn i fem faser.

A – førsteinnsats

Den første tiden i en redningsaksjon hvor alle ressursene brukes fortløpende etter hvert som de ankommer, for maksimal effekt. I denne fasen kan det være knapphet på ressurser både blant innsattpersonell og ledelse.

B – fullskalainnsats

Det er rikelig med ressurser, de første oppdragene er gjennomført og man har etablert kommandoplass med alle funksjoner tilstede.

C – kvalitetssikringsfase

I denne fasen kvalitetssikrer man den innsatsen som er gjort, ofte når man er i en fase der man skal avslutte redningsinnsats.

D – aksjon ikke mulig / avventende fase

I denne operasjonsfasen kan det være at det er behov for redningsinnsats som ikke er mulig å iverksette av sikkerhetsgrunner, etterretning eller forhold hos redningsressursene. Det kan for eksempel være at været ikke gjør effektivt søk mulig, eller at det er behov for å avklare en trussel. Det kan allikevel være grunnlag for å iverksette redningsaksjon og mobilisere ressurser så tett på et mulig innsatsområde som mulig for å sikre rask innsats når forholdene tillater det.

7.4.5 Stadium 5 – Avslutning

Man går over i siste stadium når det er bekreftet at de som var i nød, ikke er i fare, er funnet og er brakt til sikkert sted eller sykehus, eller at bemyndigede personer vurderer det slik at det ikke finnes håp om å finne vedkommende i live. Avslutningen av en redningsaksjon inkluderer blant annet oppfølging av pårørende, demobilisering av ressurser, oppfølging av mannskaper og evaluering av aksjonen.

Før man avslutter en redningsaksjon der de som er savnet, ikke er funnet, må det foretas en grundig evaluering av overlevelsesmuligheten til savnede og en kvalitetssikring av innsatsen som er gjennomført. Det skal søkes så lenge det er håp om å redde liv. Hovedredningssentralen tar beslutning om å avslutte pågående søk i samråd med lokal redningssentral i de tilfeller hvor LRS koordinerer hendelsen. Kriterier for dette er opplistet i veileder om planverk og samvirke i redningstjenesten og innebærer blant annet innhenting av en legevurdering og forankring av beslutningen hos politimester.

7.5 Søk etter antatt omkommet (SEAO)

Etter at det er besluttet at redningsaksjonen skal avsluttes, kan det besluttes at man skal fortsette å lete etter personer som er antatt omkommet. Søk kan iverksettes uten forutgående redningsaksjon.

Det kan også gjennomføres søk etter antatt omkomne samtidig som det pågår en redningsaksjon, for eksempel der man søker på land etter en person som er savnet, samtidig som man leter med dykkere under vann.

Politiet har ansvaret for søk etter personer som antas å være omkommet, uansett årsak. SEAO gjelder norsk landterritorium, vassdrag, innsjøer, norske territorialfarvann samt internasjonale havområder som er erklært som ansvarsområde for den norske redningstjenesten.

Politidirektoratet (POD) har gitt nærmere retningslinjer for søk etter personer som antas å være omkommet. POD har det overordnede ansvaret, men politimestrene i Nordland og Sør-Vest er gitt i oppdrag å forvalte ordningen gjennom SEAO-koordinatorer ansatt i disse to politidistriktene.

Ansvarlig politidistrikt utferdiger plan og gjennomfører søket etter råd og veiledning fra SEAO koordinatorene. Overordnet rapportering i SEAO-søk går via politimesteren til POD, ulikt rapporteringslinjen ved redningsoppdrag.

Politiet vil som regel ha behov for ekstern bistand til å gjennomføre søk etter antatt omkomne. Ofte er det snakk om spesialutstyr eller ressurser med spesiell kompetanse.

SEAO må følge et annet regelverk enn redningsaksjoner. Det er derfor nødvendig å gjøre en særskilt vurdering av om ressursene som har gjort innsats i en redningsaksjon, kan være aktuelle å benytte videre i arbeidet med søk etter antatt omkomne.

Politiet har inngått rammeavtaler med sentrale samarbeidspartnere om å bidra i søk etter antatt omkomne ordningen, for frivillige organisasjoner tilsluttet Frivillige organisasjoners redningsfaglige forum (FORF).

7.6. Nivåene for krisehåndtering / ledelse av redningsaksjoner

En redningsaksjon ledes på 3 nivåer; taktisk, operasjonelt og strategisk nivå.

7.6.1 Taktisk nivå

Taktisk nivå (1. linje) beskriver innsatsstyrkene og deres organisering på og ved innsatsområdet. Ledelse på taktisk nivå innebærer direkte ledelse og samordning av innsatsstyrker.

På land ledes en redningsaksjon på taktisk nivå normalt av en koordinerende innsatsleder (IL) fra politiet som oppretter en kommandoplass (IL-KO) ved innsatsområdet og knytter til seg aktuelle ledere. Innsatslederen fra politiet skal utøve koordinerende ledelse for hele redningsaksjonen, i dette ligger det at vedkommende skal sikre godt samarbeid, nødvendig tilgang på ressurser, oversikt over innsatsen og koordinere innsatsen til alle som er i fremmøte på stedet.

På sjøen kan en redningsaksjon ledes på taktisk nivå av en «On scene coordinator» (OSC), dersom HRS finner dette hensiktsmessig. OSC utpekes av HRS og er en per-

son med maritim søk- og redningskompetanse om bord i et fartøy som koordinerer søk- og redningsinnsats mellom enheter til sjøs. Om bord på et fartøy er det skipets fører eller dennes stedfortreder som leder innsatsen på eget fartøy. Første redningsressurs som ankommer en nøddestedt på sjøen, skal ta ledelse på stedet inntil HRS trefter annen beslutning.

I redningsaksjoner hvor det er behov for å koordinere flere luftfartøy under innsatsen, kan HRS utnevne en «Air coordinator» (ACO) som sørger for koordinering mellom og effektiv innsats fra fly. ACO kan utøve sin funksjon både fra bakken og fra et luftfartøy.

7.6.2 Operasjonelt nivå

Operasjonelt nivå beskriver ledelsesapparatet som gir oppdrag til og som støtter taktisk nivå.

Redningsaksjoner på land på operasjonelt nivå ledes normalt av politiets operasjonsleder fra politidistriktets operasjonssentral. Ved større hendelser kan det operasjonelle ledelsesnivået i lokal redningssentral forsterkes med politimesterens stab og innkalling av redningsledelse ved LRS eller rådgivere til LRS.

Redningsaksjoner på sjøen ledes på operasjonelt nivå fra hovedredningssentralene. Det er vakthavende redningsleder som er øverste leder av en redningsaksjon til sjøs, og som handler på vegne av HRS' redningsledelse og etter fullmakt fra politimesteren på operasjonelt nivå. Vakthavende redningsleder har en eller flere assisterende redningsledere under seg.

Redningsaksjoner ved hendelser i luften ledes på operasjonelt nivå fra hovedredningssentralene, med vakthavende redningsleder som øverste leder. ACO vil være underlagt HRS.

7.6.3 Strategisk nivå

Strategisk nivå beskriver ledelsesapparatet på overordnet nivå. Dette nivået består av redningsledelsene i hvert politidistrikt, og redningsledelsen ved de to hovedredningssentralene. Det er politimesteren i det aktuelle politidistriktet som er øverste leder for LRS' redningsledelse. Politimestrene i Sør-Vest og Nordland politidistrikt er også ledere for HRS redningsledelse. Redningsledelsene hos LRS og HRS vil kunne bli iverksatt innenfor land, sjø og lufthendelser.

Ledelsen på strategisk nivå skal ha et langiktig planleggingsperspektiv for å håndtere hendelsen.

Betegnelsene taktisk, operasjonell og strategisk ledelse benyttes også i det nasjonale krisehåndteringsapparatet.

7.6.4 Harmonisering av nivåer i krisehåndtering

Betegnelsene ovenfor benyttes ulikt i ulike etater og organisasjoner. For å unngå misforståelser anbefales det at alle legger nivåinndelingen ovenfor til grunn i egen organisering.

8. MOTTAK AV ALARM, MOBILISERING AV REDNINGSRESSURSER OG VARSLING

8.1. Mottakere av nødmeldinger

Redningstjenesten kan varsles på flere måter når personer har behov for akutt bistand.

8.1.1. Politiets nødnummer

Publikum kan kontakte politiet på nødnummer 112 ved behov for akutt bistand. Når henvendelsen til politiet gjelder et redningsoppdrag, kontakter politiet uten opphold hovedredningssentralen, og det blir iverksatt en redningsaksjon med nødvendige ressurser.

8.1.2 Medisinsk nødmeldetjeneste

Medisinsk nødmeldetjeneste er et landsdekkende, organisatorisk og kommunikasjons-teknisk system for varsling og håndtering av henvendelser ved behov for akuttmedisinsk hjelp og kommunikasjon innen helse- og omsorgssektoren, der kommunenes legevaktnumre, nasjonalt legevaktnummer (116 117) og medisinsk nødtelefon (113) inngår.

Akuttmedisinsk nødsentral (AMK) mottar og håndterer henvendelser til medisinsk nødtelefon (113) om akuttmedisinsk bistand. AMK skal gi nødvendig råd og veiledning, prioritere, registrere, iverksette, koordinere og følge opp akuttmedisinske oppdrag.

AMK varsler uten opphold lokale rednings-

sentral og hovedredningssentral ved behov for samordnet innsats mellom redningstjenesten og AMK.

Legevaktsentralen mottar og håndterer henvendelser til legevaktnummer (116 117) om personer som trenger øyeblikkelig hjelp når fastlegen ikke er tilgjengelig, og hjelpen ikke kan vente. Legevaktsentralen skal gi medisinskfaglige råd og veiledning, prioritere, registrere, iverksette og følge opp henvendelser om behov for øyeblikkelig hjelp, blant annet å videreformidle henvendelser til helse- og omsorgstjenesten i kommunen, lege i vakt, fastlege, jordmor, kriseteam og andre relevante instanser.

8.1.3 Nødmeldesentral brann (110-sentral)

110-sentralen er en landsdekkende kommunikasjonsberedskap for mottak av meldinger om brann og andre ulykker innen en fastsatt region, som kan omfatte flere kommuner. 110-sentralen har som primær-oppgave å ta imot nødmeldinger, alarmere og kalle ut mannskaper, etablere samband og loggføre hendelser. Ved behov for samordnet innsats, varsler 110-sentralen uten opphold lokal redningssentral og hovedredningssentral ved bruk av SAR-varsling.

8.1.4 Telenor maritim radio (Kystradio)

Kystradioen i Norge har ansvar for radio-

sambandet til sjøs og mottar nød- og assistansemeldinger fra sjøfarende. Det er Telenor som driver kystradioen, som i tillegg til å motta og videreformidle nød- og assistansemeldinger også omfatter en kommersiell del med blant annet formidling av vær- og sikkerhetsmeldinger. Kystradioen er samlokalisert med hovedredningssentralene og utgjør kommunikasjonsleddet mellom redningstjenesten og fartøyer på sjøen.

8.1.5 Lufttrafikk-tjenesten (Avinor)

Lufttrafikk-tjenesten i Norge avvikler og gir informasjon til flytrafikken for at den skal foregå på en effektiv og trygg måte. Ved meldinger om fly som har problemer eller er savnet, varsler lufttrafikk-tjenesten andre relevante myndigheter. Politiet, HRS og lufttrafikk-tjenesten har en gjensidig varslingsplikt ved hendelser som gjelder flytrafikk. Lufttrafikk-tjenesten utgjør kommunikasjonsleddet mellom redningstjenesten og luftfartøy som trenger assistanse.

8.1.6 Hovedredningssentralen

Hovedredningssentralen kan varsles direkte om hendelser. Hovedredningssentralen kan motta melding om behov for bistand fra andre redningssentraler og nødmelding via nødpeilesender.

8.2 Prinsipper for varsling ved redningsaksjoner

Det etablerte hovedprinsippet for redningstjenesten er hurtig mobilisering av tilstrekkelig ressurser. En hurtig aksjon er en effektiv aksjon fordi man med omfattende nok varsling så raskt som mulig kan begrense omfanget på hendelsen. Dette er spesielt viktig når et fartøy eller en person er savnet. For hver time som går, vil

det potensielle innsatsområdet vokse og kreve mer ressurser for å søke gjennom. I redningstjenesten benyttes både ressurser som er i hjemmевakt, og ressurser som er kasernerte. For å få ned responstiden er det god praksis at man gir ressurser et varsel så tidlig som mulig om at det kan bli behov for innsats. Et slikt forhåndsvarsel vil gjøre det mulig for ressursene å etablere ledelse og forberede mannskap og materiell før en eventuell alarm kommer. Det er med andre ord tre grunnleggende prinsipper:

- 1) Varsle aktuelle ressurser så raskt som mulig
- 2) Varsle tilstrekkelig med ressurser. Er det etablert at man er i en nødfase, så skal alle relevante ressurser benyttes
- 3) Forhåndsvarsle når det trolig vil bli behov for redningsinnsats, eventuelt sende ressurser i retning av hendelsen samtidig som det jobbes med å avklare mulige trusler mot innsatsen.

8.3 Alarmtyper

Trippelvarsling

Med trippelvarsling menes varsling mellom 11x-sentralene om hendelser der det kan være behov for respons fra flere nødetater. Trippelvarsling skal brukes mellom 11x-sentraler for å sikre en rask og korrekt innsats til hendelser hvor det er fare for liv, helse, miljø eller materielle verdier.

Den 11x-sentralen som mottar meldingen, har ansvaret for å iverksette trippelvarsling uten unødig opphold.

SAR-varsling

SAR-varsling er en trippelvarsling med varsling av Hovedredningssentralen i tillegg. SAR-varsling skal benyttes når en hendelse åpenbart innebærer redningstjeneste eller kan utvikle seg til å bli redningstjeneste. Dersom det er tvil om hvordan en hendelse skal håndteres, skal SAR-varsling benyttes. Momenter som vurderes er hendelsens kompleksitet, omfang, varighet og behov for redningsressurser og koordinering.

Redningsalarm

Redningsalarm innebærer øyeblikkelig varsling av de ressursene som skal i innsats. Det anbefales at man forhåndsdefinerer hvem som varsles ved ulike redningstilfeller. Det mest effektive ser i dag ut til å være at LRS eller HRS åpner opp en telefonkonferanse for alarmmottakere hos de aktørene som kan ha noe å bidra med inn i redningstilfellet, for eksempel snøskred, savnet person eller drukningsulykke. Det er viktig å etablere disse kategoriene slik at man kan avtale felles talegruppe i Nødnett eller sette opp konferansetelefonløsninger med de rette aktørene i forkant av en hendelse.

Prinsippene for varsling bør uansett alltid være:

- Alle relevante aktører får varsel tidlig og samtidig
- Varselet bør i størst mulig grad skje i en form som gjør det mulig å stille avklarende spørsmål og å gjøre konkrete avtaler på tvers av aktørene

Varsel om alvorlig hendelse

Varsel om alvorlig hendelse er alarm til alle aktørene fra LRS/HRS som innebærer full

mobilisering, og som forteller at det er en hendelse med et omfang som er større enn det normalberedskapen håndterer. Ressursene forventes å handle mer autonomt innenfor eget ansvarsområde enn normalt, og det forventes en aksjon med større omfang og varighet. Alvorlig hendelse innebærer at man vurderer å kalle inn redningsledelsen.

8.4 Stående ordre

Erfaring fra hendelser i Norge tilsier at det kan oppstå hel eller delvis svikt i kommunikasjonen. Det er også kjent at nødsentraler i starten av en hendelse kan ha så stor arbeidsbelastning at de ikke makter å planlegge utover å drive direkte varsling og ledelse av egne ressurser. Det skal derfor være klargjort for alle aktørene i redningstjenesten når de på eget initiativ iverksetter respons, sender representant til redningsledelse og mobiliserer direkte til skadested. Dette må drøftes i den enkelte redningsledelse og nedfelles i planverket for LRS/HRS.



IL-KO. Foto: Politidirektoratet

9. FELLES SITUASJONSFORSTÅELSE

9.1 Betydning av felles situasjonsforståelse

En felles forståelse av hva som har skjedd, omfanget på hendelsen, behovet for ressurser og spesifikke kapasiteter er avgjørende for vurdering av hendelsen og rett respons. Et situasjonsbilde vil være i kontinuerlig endring, og vil i starten av en aksjon være preget av mangelfull informasjon. LRS/HRS jobber hele tiden for å ha et best mulig situasjonsbilde og å holde dette oppdatert.

Det er svært krevende å sammenstille et felles situasjonsbilde, ulike etater og nivåer vil ha ulike perspektiver på hendelsen og informasjon blir raskt utdatert.

Det er noen forhold som er kritisk viktig for å ha et best mulig situasjonsbilde i initialfasen av en redningsaksjon:

- At man får mest mulig informasjon fra de som varsler om hendelsen, slik at man tidlig kan respondere med relevante ressurser og ta høyde for mulige utfall
- At de første ressursene på stedet raskt gir tilbakemelding om situasjonen med omfang på hendelsen, posisjonering, risikomomenter mv. Det brukes ulike huskereglene for den første rapporten fra innsatsområdet. Essensen i rapporten er at første ressurser melder

tilbake / bekrefter nøyaktig posisjon, omtrentlig omfang på hendelsen / behov for ytterligere ressurser, informasjon om hva som har skjedd, risikomomenter man må være oppmerksom på, og operative forhold av betydning for tilkomst og evakuering av pasienter

- At de første ressursene oppdaterer situasjonsbildet kontinuerlig til LRS direkte gjennom innsatsleder eller via egne fagsentraler før IL-KO blir etablert
- At ledere ved ankomst og på faste intervaller gjør nye vurderinger av situasjonen på stedet, gjerne gjennom statusmøter i IL-KO der hovedpunkter formidles i linje til LRS og HRS
- At LRS/HRS på selvstendig grunnlag tar inn supplerende informasjon (værforhold, avstander, tilgang til ressurser mv.) for å fylle ut situasjonsbildet
- At ulike ressurser i innsats bidrar inn i linjen IL – LRS – HRS med informasjon som er nødvendig for å forvalte et best mulig felles situasjonsbilde

9.2 Verifikasjon av situasjonsbilde

Det vil som regel være tvil om situasjonsbildet i starten av en aksjon, og i store hendelser kan det ta lang tid før man har et fullstendig overblikk over situasjonen. Det

er viktig at spesielt den stedlige ledelsen jobber sammen for å verifisere mest mulig av det som danner grunnlaget for et felles situasjonsbilde. Et eksempel på informasjon som det alltid er krevende å ha god oversikt over i sanntid, er antall skadde eller omfanget på personskader. Det er derfor viktig at de som rapporterer om situasjonen på stedet, også er tydelige på usikkerheten i informasjonen som avgis.

Det er spesielt viktig at man unngår å gi ut feil informasjon fra den pågående innsatsen. Dersom informasjonen er usikker, må man ta høyde for det i kommunikasjon med for eksempel media.

9.3 Situasjonsrapportering

Under en redningsaksjon er det LRS/HRS som skal ha den totale oversikten over situasjonen. Det er LRS/HRS som skal formidle situasjonen oppover i linjen til overordnet nivå. Det anbefales at man i størst mulig grad rapporterer direkte i form av videokonferanse, liaison eller telefon for å unngå at informasjon forringes i meldingsgangen eller at situasjonsbildet blir utdatert, og for å avtale hvordan informasjonen skal brukes. For å sikre notoritet kan man ta opp konferansene, og det bør skrives kortfattet referat med aksjonspunkter.

9.4 Prioritet for livreddende innsats første 45 minutter av en hendelse

Utover LRS/HRS skal ingen forvente å motta eller selv etterspørre detaljert informasjon om hendelsen før etter 45 minutter.

Overordnet nivå skal i størst mulig grad unngå å ta kontakt direkte eller gjennom linja med dem som skal iverksette og orga-

nisere innsatsen og på den måten forstyrre førsteinnsatsen.

På samme måte må politisk nivå, departement og direktorater kunne forvente at man 45 minutter ut i en hendelse av større omfang kan motta en brif om situasjonen fra LRS/HRS.

Dette må betraktes som en hovedregel, men det vil av og til være situasjoner som har en slik karakter at overordnet nivå må kjenne til hva som skjer eller gjøre formelle vedtak for å mobilisere rett ressurser, for eksempel ved hendelser med mange drepte, terrorangrep eller forhold som involverer fremmed stat.

9.5 Rapporteringslinjen under redningsoppdrag

Under redningsoppdrag skjer situasjonsrapportering oppover i systemet i linjen fra politiets innsatsleder til LRS og videre til HRS. HRS rapporterer til Justis- og beredskapsdepartementet.

Under et redningsoppdrag kan det samtidig pågå rapportering på fagkanal, eksempelvis rent politioperative forhold i linjen fra politidistriktet til Politidirektoratet.

10. SIKKERHET OG RISIKOHÅNDTERING

Et redningsoppdrag vil alltid innebære økt risiko. Kravet til rask respons er alene en faktor som kan føre til økt risiko. I tillegg kommer faktorer ved miljøet man skal operere i, og forhold hos de man skal redde. I langvarige aksjoner er subjektive forhold hos aktørene knyttet til utholdenhet og egnethet av stor betydning. I dette kapitlet beskrives noen helt overordnede prinsipper for sikkerhet og risikohåndtering i redningstjenesten. Hver enkelt etat og organisasjon har egne systemer for analyse, trening, seleksjon av mannskaper, utrustning og rutiner der risikohåndtering og sikkerhet er sentralt. Normalt vil prioritet i et redningsoppdrag tilsi at man 1) sørger for nødvendig egensikkerhet for innsatsmennskaper, 2) raskt ivaretar sikkerhet til andre uskadede i området og gjør det som er mulig for at ikke andre skal komme i fare, og for å begrense omfanget på hendelsen, og 3) gjør tiltak som sikrer pasient fra ytterlige skade/forverring så raskt som mulig.

10.1 Ansvar for sikkerheten

Alle har et selvstendig ansvar for at innsatsen gjennomføres så sikkert som mulig. Det betyr at alle må bidra til å identifisere og håndtere eventuell risikoelementer. På samme måte må alle sørge for selv å opptre så sikkert som mulig. Utover det må ledelsen i hver etat/organisasjon ta et særskilt ansvar.

Innsatsleder har det overordnede ansvaret for sikkerheten i aksjonen. Avhengig av hendelsestype så mottar innsatsleder kritisk viktige vurderinger fra aktører som innsatsleder brann ved brann, ulykker og kjemikaliehendelser eller leder for frivillige ved skredhendelser, krevende søk i terreng og redningsoppdrag som krever fallsikring / alpin redning.

10.2 Mulig risikofylt oppdrag

Det er viktig at man så tidlig som mulig identifiserer ekstraordinær risiko i oppdraget.

10.3 Hvilken risiko aksepteres i redningstjenesten

Det forventes at alle som bidrar inn i den norske redningstjenesten, både på individuelt plan og som en ressurs i en etat/organisasjon, har et avklart forhold til hvilken risiko som aksepteres. Tradisjonen i den norske redningstjenesten er at man ikke skal gjøre innsats med stor fare for eget liv eller alvorlig skade. Redningstjenesten skal bestå av folk som er «proffer» heller enn «helter». I det ligger det at man på et faglig grunnlag vurderer risikomomenter og tilpasser innsatsen for å ha lavest mulig risiko. Det er akseptabelt å ikke gjennomføre en redningsaksjon dersom dette vil innebære for høy risiko for innsatsmennskaper.

Ofte er det vanskelig å identifisere alle risikomomenter i en aksjon, og med økende usikkerhet er det akseptabelt å bruke mer tid på å tilføre operasjonen erfarne ledere og å sette ned tempoet i selve gjennomføringen av redningsoppdraget. Eksempler på dette kan være å vurdere værforhold før man benytter helikopter, eller å vurdere den mentale tilstanden til en som er savnet, før man iverksetter innsats med frivillige mannskaper alene i terrenget.

10.4 Interne krav til HMS hos den enkelte aktør i redningstjenesten

Det er primært den enkelte etat eller organisasjon som har ansvar for opplæring, trening, utstyr og rutiner som bidrar til å lavest mulig risiko.

10.5 Opprettholde risikovurdering under hele innsatsen

For å sikre at man opprettholder bevissthet om forhøyet risiko gjennom hele redningsoperasjonen, skal sikkerhet/risiko være en del av den første meldingen til innsattpersonellet, det skal tas med i brif til mannskaper og ledere når disse ankommer stedet, og det skal være fast punkt i statusmøter i regi av innsatsleder fra politiet gjennom hele oppdraget.

11. ORGANISERING I INNSATSOMRÅDET

11.1 Avgrensning

Her gis en overordnet beskrivelse av organiseringen i innsatsområdet. Det er lagt vekt på det som er felles for aktørene i redningstjenesten: de øverste lederfunksjonene og overordnet organisering i innsatsområdet. Det er viktig å understreke at tilgang på ressurser, utfordringer i selve hendelsen med tanke på geografisk utbredelse, værforhold eller terreng kan føre til at man må tilpasse organiseringen. Det viktige er at intensjonene i det som beskrives her, er ivarettatt. For å sikre at det fungerer best mulig i innsatsområdet, viser erfaring at det er viktig å legge likhetsprinsippet til grunn. Innsats bør gjennomføres så likt som mulig enten det er en vanlig dagligdags redningshendelse eller en stor ulykke. For å lykkes med det må aktørene også ikle seg sine respektive lederroller på små og mellomstore hendelser slik at dette blir en naturlig del av det man gjør også i en større hendelse. Når det er sagt, så vil knapphet på ressurser innebære at alle må være forberedt på å løse andre oppgaver enn de som følger av eget ansvarsområde direkte, spesielt i en tidlig fase av en hendelse.

Siden det er redningstjenesten som beskrives i dette dokumentet, er kun den prehospitale delen av helsetjenestens innsats med, og det er kun redningstjenestedelen av politiets

ansvar i innsatsen som beskrives. Politiet kan ha andre oppgaver knyttet til etterforskning eller til å bekjempe en trussel som ikke er redningstjeneste. Disse oppgavene omtales ikke her, selv om den sistnevnte kan være en helt nødvendig forutsetning for å kunne gjennomføre en forsvarlig redningsaksjon.

På samme måte omtales heller ikke psykososiale tiltak i dette dokumentet utover den første akutte håndteringen i innsatsområdet og evakuering av uskadde til evakuertsen-ter.

En detaljert felles sammenstilling av innsatsen i den stedlige ledelsen / organisering i innsatsområdet mangler og kan med fordel utarbeides som et nivå to-dokument i redningstjenesten.

11.2 Overordnet mål med innsatsen

Felles mål for innsatsen er å redde liv og begrense skade. Alle ressurser uansett fagetat må prioritere den innsatsen som er viktigst for å redde liv.

11.3 Stedlig ledelse

Stedlig ledelse i sjøhendelser (On-scene koordinator)

Normalt vil HRS ivareta koordinering av sjøhendelser fra HRS' operasjonsrom.

Når to eller flere SAR-enheter er i innsats i samme oppdrag/område, vil det noen ganger være en fordel å utpeke en stedlig leder som koordinerer aktivitetene til alle deltagende enheter i området, en on-scene koordinator (OSC).

Det er Hovedredningssentralen som utpeker OSC, ved behov.

Dette kan være en søke- og redningsenhet (SRU), et skip eller fly som deltar i søket, eller andre som er i stand til å håndtere OSC oppgaver. Første SAR-enhet på stedet vil normalt påta seg OSC oppgaven inntil HRS bestemmer noe annet.

OSC skal være den best egnede enheten tilgjengelig, med tanke på blant annet SAR-opplæring, kommunikasjonsmuligheter, og hvor lang tid enheten kan være i søkeområde. Hyppige endringer i OSC bør unngås.

HRS vil gi oppgaver til OSC, avhengig av behov og kvalifikasjon til den som er utpekt. Oppgavene kan blant annet være:

- operativ koordinering av alle SAR-enheter i området
- å motta søk- og/eller redningsplaner fra HRS
- å justere planene blant annet basert på rådende forhold, og holde HRS underrettet om eventuelle endringer (drøfte foreslåtte endringer med HRS når det er praktisk mulig)
- å gi relevant informasjon til de andre SAR-enhetene
- å gjennomføre planen
- å overvåke deltagende enheters ytelse
- å sende situasjonsrapporter til HRS

Flykoordinator (ACO)

Formålet med ACO-funksjonen er å opprettholde høy flysikkerhet og effektiv samhandling i en søk- og redningsaksjon. ACO-funksjonen skal sees på som en samhandlende, støttende og rådgivende tjeneste. ACO skal normalt utpekes av HRS, eller hvis det ikke er praktisk mulig kan OSC peke ut ACO.

ACO-funksjonen vil normalt bli utført av den enhet med den mest passende blandingen av kommunikasjonsmidler, radar, GNSS (Global Navigation Satellitt System) kombinert med utdannet personell for effektivt å koordinere involvering av flere fly/helikopter i SAR-operasjoner, samtidig som flysikkerheten opprettholdes.

Generelt er ACO ansvarlig for rapportering til HRS, men ACOs koordinering on-scene må imidlertid samordnes tett med OSC dersom en slik er utpekt.

Opgavene til ACO kan utføres fra en passende landenhet som Lufttrafikkjenesten (ATS), fra HRS eller fra fly, helikopter, skip eller offshore installasjon, avhengig av behov og kvalifikasjoner. ACO kan tildeles oppgaver som inkluderer følgende:

- koordinere luft ressursene i et definert geografisk område
- bistå med å opprettholde flysikkerhet ved å gi sikkerhetsrelatert informasjon
- gjennomføre flyt-planlegging (eksempel: angi ankomstpunkt (point of entry) og avgangspunkt (point of exit))
- prioritere og tildele oppgaver til enhetene
- koordinere deknningen av søkeområder;
- videreformidle kommunikasjon (rele

plattform/kan også være den eneste oppgaven)

- sende nødvendige situasjonsrapporter (SITREPs) til HRS og OSC.

Koordinering på land

Innsatsleder

Innsatslederen utpekes av LRS og har det øverste ansvaret i innsatsområdet. Vedkommende skal koordinere den samlede redningsinnsatsen og rapporterer i linjen til LRS. Innsatslederen er en polititjenesteperson med særskilt trening og godkjenning. For å bekle denne rollen er det nødvendig med bred erfaring, relevant utdanning og ikke minst kjennskap til de andre aktørene.

Innsatslederrollen kan også innehas av leder fra brannvesenet eller leder fra Sivilforsvaret inntil politiet ankommer området.

Innsatslederen skal utøve koordinerende ledelse i innsatsområdet, det vil blant annet si at lederen så langt det er mulig skal ha oversikt over den totale innsatsen og legge til rette for at alle aktører får optimale arbeidsforhold, godt samarbeid og størst mulig grad av felles situasjonsforståelse. Innsatslederen skal også legge til rette for at de ulike lederne på skadested sammen legger en strategi for å løse oppdraget på den mest hensiktsmessige måten.

Innsatsledere fra helse og brann

Helsetjenestens og kommunalt brann- og redningsvesens øverste ledere på stedet heter hhv. innsatsleder helse og innsatsleder brann. For å unngå forveksling med innsatslederen fra politiet omtales disse som IL BRANN og IL HELSE.

Andre aktører i redningstjenesten skal avstå fra å bruke betegnelsen innsatsleder.

Fagledere

Organisasjoner som har ledere som ikke utøver et sektoransvar (politi, helse, brann) men som har en faglig rolle som er definert og gjenkjennbar for de øvrige aktørene i innsatsen, opererer med betegnelsen fagleder. Formelt må man anse fagledere som faglig rådgivende. Eksempel på fagledere:

- Fagleder politi
- Fagleder søk
- Fagleder skred
- Fagleder klatring
- Fagleder jernbane
- Fagleder industri

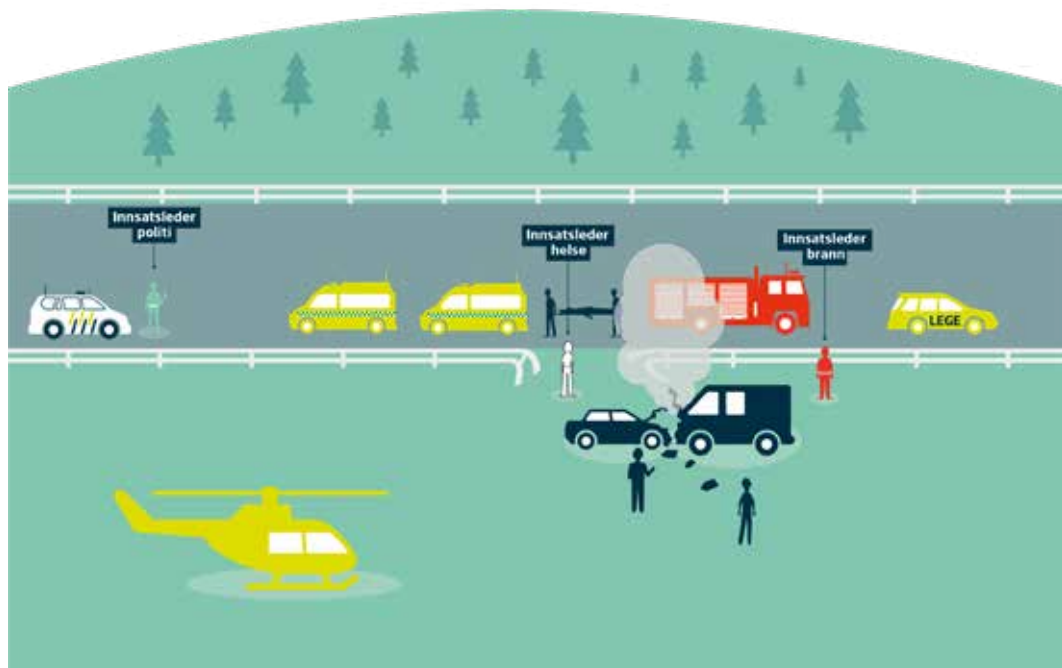
Betegnelsen fagleder skal forbeholdes ledere med et definert faglig ansvar som har en kompetanse som er kjent for aktørene i redningstjenesten, og oppgaver som er tydelig beskrevet i taktiske veiledere og planverk.

Når politiets koordinerende innsatsleder utpeker en egen fagleder politi, så er det for å ha en egen leder som tar seg av politioppgavene i hendelsen, slik at innsatsleder kan ivareta overordnet stedlig koordinering og ledelse.

Delledere

Et stort innsatsområde i full drift krever mange ulike lederfunksjoner. Hver enkelt innsatsleder vil ha et sett med delledere som ivaretar ulike elementer i sektoransvaret som innsatslederen forvalter.

PBS 1 beskriver i detalj politiets ulike ledere i innsatsen.



*Prinsippskisse for organisering i innsatsområdet. MERK at organisering alltid må tilpasses faktiske forhold ved hendelsen. Denne figuren viser funksjoner som ofte vil være på plass ved en **mindre** ulykke.*

Nasjonal veileder for helsetjenestens organisering i innsatsområde beskriver de ulike lederne som helsetjenesten trenger for å gjøre effektiv triage, behandling og evakuering fra skadested.

Store hendelser kan ledes gjennom at man sektoriserer, slik at et sett med ledere har ansvar for en avgrenset del av den totale innsatsen, se punkt 11.7.

Merking av ledere

De øverste lederfunksjonene skal være ty-

delig merket med navn og egen farge på markeringsvest. Dette er viktig for å raskt gi oversikt over de ulike lederne både innad i egen etat og for andre aktører som skal samarbeide i innsatsområdet.

Innsatsleder – grønn vest

Innsatsleder helse – hvit vest

Innsatsleder brann – rød vest

Delledere – følger fargen til respektiv innsatsleder/sector

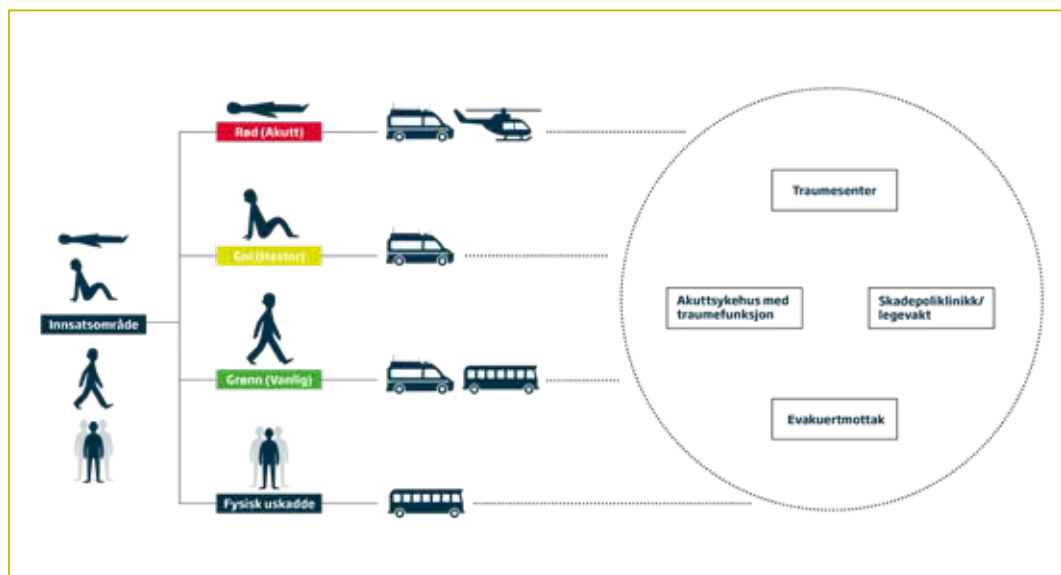
Fagledere – gul vest med tydelig funksjonstittel (F.eks.: fagleder skred, fagleder søk)



*Prinsippskisse for organisering i innsatsområdet. MERK at organisering alltid må tilpasses faktiske forhold ved hendelsen. Denne figuren viser funksjoner som ofte vil være på plass i en **større** ulykke.*

11.4 Prinsippskisse for organisering i et innsatsområde

Se illustrasjoner over.



Evakueringslinjene ved masseskade.

11.5 Masseskadetriage

Nasjonal veileder for masseskadetriage beskriver hvordan rask hastegradsvurdering av pasientene skal utføres i situasjoner hvor man ikke har tilstrekkelig ressurser til å gi hver og en optimal behandling. Veilederen gir anvisninger på masseskadetriagering både for helsepersonell og annet innsatspersonell.

Veilederen angir at pasienter som ved en masseskadehendelse skal transporteres til sykehus eller annet behandlingssted, rutinemessig skal triageres som rød (akutt), gul (haster) eller grønn (vanlig). Veilederen gir også anbefalinger angående merkeutstyr til triagering.

11.6 Soneinndeling i et innsatsområde

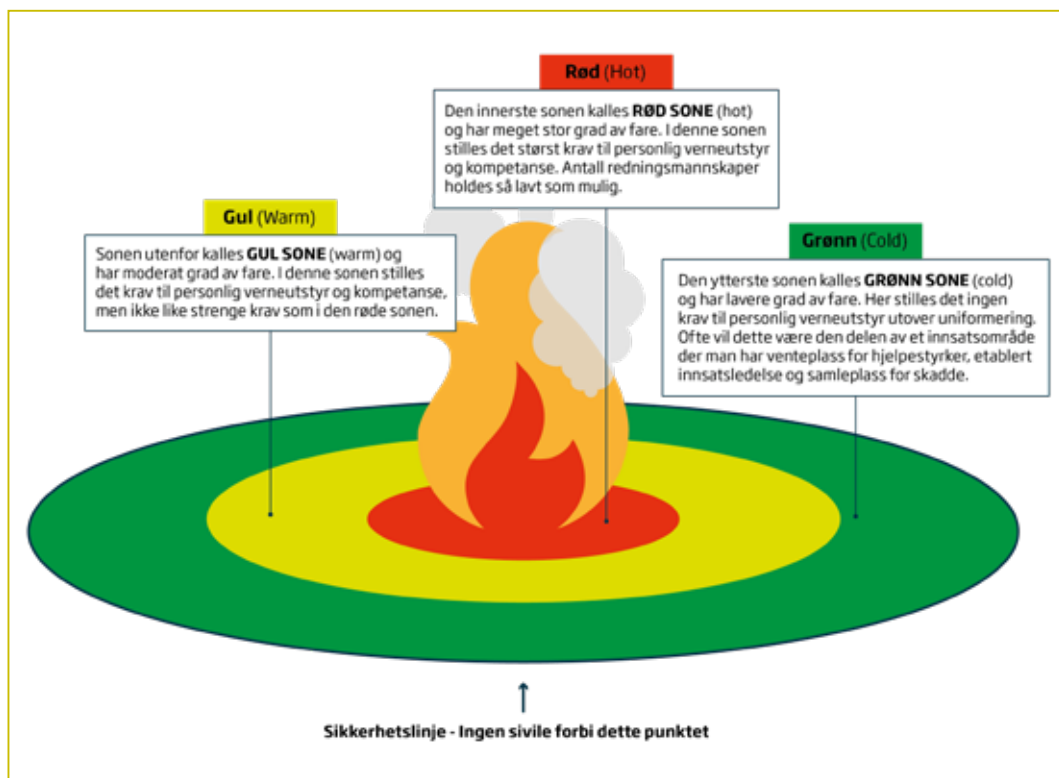
11.6.1 Om soneinndeling i innsatsområde

Et innsatsområde kan deles inn i ulike soner. Sonene brukes for å sikre at rett personell med rett kompetanse har trygge arbeidsfor-

hold, og at man er bevisst på hvilket verneutstyr som må benyttes i hver enkelt sone. Det er både risikoforhold og taktiske forhold som kan bestemme hvilke personellkategorier som skal være i de ulike sonene.

I dag er soneinndelingen innarbeidet ved PLIVO- og CBRNE-hendelser. Men tankesettet er overførbart til trafikkulykker, skredulykker og andre hendelser der man har et område med høy risiko, store personellressurser og behov for å tenke sikkerhet gjennom hele innsatsen.

I PLIVO-prosedyren og ved CBRNE-hendelser brukes de engelske termene HOT – WARM – COLD. Det anbefales at vi i størst mulig grad benytter norske ord og uttrykk i klartekst for å unngå misforståelser. Derfor viser skissen under inndeling med benevnelsene: RØD SONE (hot), GUL SONE (warm) og GRØNN sone (cold).



Soneinndeling av innsatsområdet.

I prinsippet er tanken om soneinndeling lik for de ulike innsatsområdene og det anbefales at alle benytter betegnelsene nedenfor ved soneinndeling av et innsatsområde.

11.6.2 Betegnelser på de ulike sonene

Et innsatsområde deles inn i tre soner med ulik faregrad.

Den innerste sonen kalles **RØD SONE** (hot) og har meget stor grad av fare. I denne sonen stilles det størst krav til personlig verneutstyr og kompetanse. Antall redningsmannskaper holdes så lavt som mulig.

Sonen utenfor kalles **GUL SONE** (warm) og har moderat grad av fare. I denne sonen

stilles det krav til personlig verneutstyr og kompetanse, men ikke like strenge krav som i den røde sonen.

Den ytterste sonen kalles **GRØNN SONE** (cold) og har lavere grad av fare. Her stilles det ingen krav til personlig verneutstyr utover uniformering. Ofte vil dette være den delen av et innsatsområde der man har venteplass for hjelpestyrker, etablert innsatsledelse og samle plass for skadde.

11.6.3 Skisse for soneinndeling av innsatsområde

Se over.

11.7 Sektorisering av innsatsen

Ved innsats med stort geografisk omfang, mange skadde eller kompliserende faktorer knyttet til for eksempel organisasjon, kommunikasjon eller angrepsveier kan det være hensiktsmessig å sektorisere innsatsen. Med sektorisering menes at innsatsen deles opp i avgrensede oppgaver enten geografisk eller ut fra andre kriterier, og at man etablerer en organisering med ledere og innsatsmannskaper som jobber selvstendig i sin sektor, men koordinert med innsatsen forøvrig. Eksempler på situasjoner som kan kreve sektorisering, er brann i lange tunneler der man må iverksette innsats fra begge sider av tunnelen og kanskje også ha en selvstendig innsats inne i tunnelen, store naturbranner, terrorangrep med flere samtidig angrep eller ekstremværshendelser. Aktørene i redningstjenesten må i planverk, øvelsesplaner og bemanning være forberedt på å sektorisere innsatsen. Dette innebærer å kunne øke tilgjengelige lederressurser samt ha en plan for kommunikasjon fra innsatsområdet på ulike talegrupper og planer for samhandling med operasjonelt nivå.

12. SAMBAND I REDNINGSTJENESTEN

Godt fungerende samband er en forutsetning for at redningsaktørenes mange oppgaver skal kunne løses raskt og effektivt, både internt i egen etat og på tvers av organisasjonslinjer og etater. Det er viktig at de som skal samarbeide, blir orientert om hverandres disposisjoner og om de resultatene som foreligger gjennom et godt samband.

12.1 Nødnett

Nødnett er det nasjonale radiosambandet for nødetatene, HRS og beredskaps- og samvirkeaktører i Norge. Nødnett er et lukket radionett med en landsdekkende infrastruktur. Nettet er avlyttingssikret. Med Nødnett kan brukerne kommunisere i felles talegrupper på tvers av organisatoriske og geografiske grenser samt internt i egen organisasjon i forhåndsdefinerte talegrupper. Nødnett er bygd ut for bruk i Fastlands-Norge.

12.1.1 Systemoversikt

En oversikt over tekniske løsninger og tilgjengelige funksjoner, informasjon og råd om riktig bruk av Nødnett er beskrevet i dokumentet «Nødnett i bruk: En oversikt over tekniske løsninger og funksjoner i Nødnett, samt retningslinjer for bruk». Dokumentet eies og forvaltes av DSB.

12.1.2 Kommunikasjon ved grenseover-gripende hendelser

Nødnett er sammenkoblet med Rakel, Sveriges nasjonale nett for nød- og beredskapskommunikasjon.

Radioterminalene kan flytte seg mellom nettene slik at det er mulighet for kommunikasjon med svensk innsatspersonell i felles talegrupper. Brukere av Nødnett som bistår i aksjoner i Sverige, kan kommunisere både med norske og svenske radioterminaler. Radioterminalene må konfigureres med egen programvare og lisenskode. Det er etablert felles retningslinjer for bruk av funksjonen. Nødnett skal etter planen sammenkobles med det finske Virve-nettet i 2018.

12.1.3 Prosedyrer

For å sikre riktig og lik bruk av Nødnett er det utarbeidet et sambandsreglement som skal sikre entydige og enhetlige prosedyrer og rutiner for kommunikasjon ved intern og ekstern samhandling på tvers av organisasjoner og brukergrupper. Sambandsreglementene består av flere nivåer:

1. «Felles sambandsreglement for nødnett».

Reglementet beskriver hvordan nødetatene og samvirkeaktører internt og eksternt skal samvirke, gjennom entydige prosedyrer og rutiner for kommunikasjon mellom

brukerne. Dokumentet eies og forvaltes av Politidirektoratet (POD). Nødetatene og beredskapsaktører skal planlegge sine operative prosedyrer med forankring i dette dokumentet.

2. Nasjonalt nivå for den enkelte organisasjon/etat.

Hver brukerorganisasjon/etat utarbeider nasjonale sambandsreglement/prosedyrer for egne brukergrupper.

3. Regionalt/lokalt innen den enkelte organisasjon/etat.

Hver brukerorganisasjon/etat utarbeider sambandsreglement/prosedyrer tilpasset regionale/lokale forhold.

Alle organisasjoner/etater som bruker Nødnett, skal utarbeide egne sambandsreglement. Reglementene skal beskrive hvordan Nødnett skal benyttes for å understøtte kommunikasjon innad i egen organisasjon, og hvordan Nødnett skal understøtte kommunikasjon med samarbeidende organisasjoner. Reglementene skal beskrive hvilke funksjoner den enkelte organisasjon har tilgang til, og hvordan disse skal brukes. Sambandsreglementene skal harmoniseres med samarbeidende aktører for å sikre god samhandling mellom innsatspersonell.

Taktiske veiledere til bruk i redningstjenesten må ha en egen del om samhandling i nødnett.

12.2 Maritim VHF

Samband for ledelse og koordinering ved sjøredning skal foregå på maritim VHF. Hendelser i overgangen mellom land og sjø kan være krevende, både på grunn av

sambandskrav og koordineringsansvaret. Nødnett er et støttesamband for sjøressurser som har dette om bord for kommunikasjon med landressurser. HRS er ansvarlig for å sikre god samhandling på tvers av de to sambandsnettene.

Alle fartøy som er under fart, har lytteplikt på maritim VHF kanal 16 dersom slikt utstyr er montert. Krav til lytteplikt for alle fartøy er forankret i «The International Convention for the Safety of Life at Sea» (SOLAS). Konvensjonen setter minimumsstandarder for sikkerhet innenfor samband til sjøs og ITU Radio Regulations (RR).

Norsk lovverk stiller enda strengere krav: Alle yrkesfartøy i Norge har krav om maritim VHF-radio om bord og lytteplikt på kanalene 16 og 70. Dette gjelder også politi-, brann- og ambulansebåter. Alle fartøy som har VHF-radio om bord, har også lytteplikt på kanal 16.

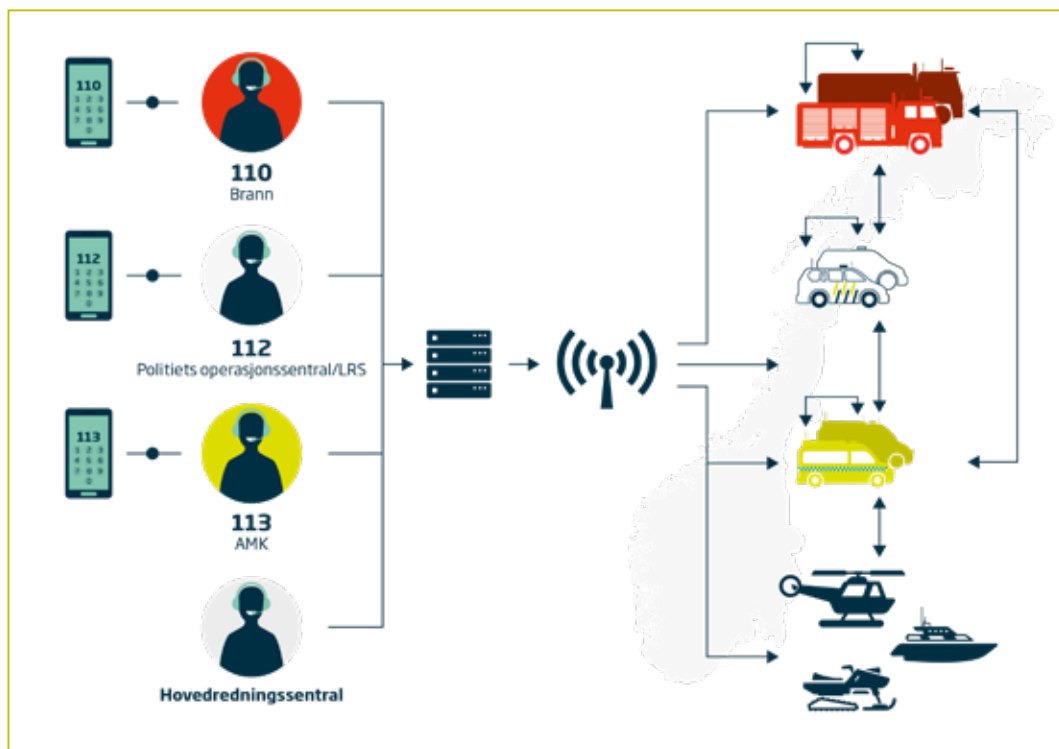
12.3 Flyradio

Samband mellom og mot luftfartøy er regulert i internasjonalt regelverk. I det daglige ivaretas dette av Avinor på dedikerte frekvenser. Under en redningshendelse er det HRS som koordinerer kommunikasjon med luftfartøy. Redningshelikopter, ambulansehelikopter, politihelikopter og brannhelikopter har Nødnett om bord for nødvendig kommunikasjon/koordinering med innsatspersonell på bakken.

12.4 Alternativ kommunikasjon

12.4.1 Offentlig telenett

Varsling fra publikum om hendelser skjer vanligvis over offentlige telenett – fra fasttelefon, mobiltelefon eller IP-telefon. Trip-



Nødnettet er et nasjonalt kommunikasjonssystem som binder sammen alle aktørene i redningstjenesten.

pel- og tverrvarsling mellom nødetatene, SAR-varsling og viderevarsling til andre samarbeidspartnere skjer også vanligvis over offentlig telenett. Ved større hendelser kan offentlige telenett benyttes for koordinering av innsats, hvis telenettet ikke er overbelastet av sivil trafikk i eller ved hendelsesstedet. Alternativt kan satellittkommunikasjon eller kommunikasjon satt opp av radioamatørtjenesten benyttes som avlastning ved kapasitetsutfordringer.

12.4.2 Satellitt-telefon

Satellittkommunikasjon benyttes for kommunikasjon til skip og fly samt kommunikasjon under hendelser der bakkebasert infrastruktur ikke er tilgjengelig eller er

ødelagt. Fra satellitt-telefoner er det mulig å ringe til abonnenter i det offentlige telenettet og til radioterminaler som er innenfor dekning av Nødnetts infrastruktur.

12.4.3 Radioamatørtjenesten

Radioamatørtjenesten disponerer en rekke frekvensbånd som gjør det mulig å kommunisere over enhver distanse og under stort sett alle forhold. Denne kapasiteten er det hensiktsmessig å benytte som reserve- eller avlastningssamband under større hendelser og ved hendelser der man kan forvente dårlig dekning for Nødnett.

12.4.4. Reservesamband

Enkelte nødetater og frivillige organisasjo-

ner har beholdt hele eller deler av sine tidligere radiosamband som supplement eller som reservesamband til Nødnett. Sivilforsvaret har beholdt gammelt VHF-utstyr og kan bistå med å etablere samband på denne plattformen både med håndsett og mobile sambandsrepeatere dersom Nødnett svikter i et område.

12.5 Kommunikasjonsberedskap

Nødnett kan settes ut av spill av ulike årsaker som bl.a. brudd på transmisjonsforbindelser, strømbrudd eller sabotasje, slik at det blir umulig å kommunisere i radionettet (TMO). Det bør utarbeides planverk for håndtering av scenarier som kan oppstå der hvor virksomheten er avhengig av Nødnett.

Hvis etater/organisasjoner benytter kommunikasjonshjelpemidler som supplement eller som reservesamband til Nødnett, skal bruken være forutsigbar gjennom at prosedyrer for når og hvordan bruken skal skje er etablert og kjent i egen etat/organisasjon og hos relevante samarbeidspartnere.

13. KOMMUNIKASJON GJENNOM MEDIA VED REDNINGSAKSJONER, ALVORLIGE HENDELSER OG KATASTROFE

Målet med god kommunikasjon om redningsaksjoner og ekstraordinære hendelser er, utover det primære å redde liv og helse for de berørte, å forhindre unødig frykt og usikkerhet, og ved dette sikre ro og trygghet i befolkningen.

Kommunikasjonen må derfor holde en høy profesjonell og etisk standard, der hensynet til direkte berørte og befolkningen gis høyeste prioritet. Grunntanken er at befolkningen til enhver tid har rett til å få informasjon om hva som foregår der de ferdes og bor, slik at de kan ta egne valg og ellers skaffe seg nødvendig kunnskap om hendelser nær dem. Da kan befolkningen og andre samfunnsaktører selv forebygge og være bedre forberedt på å handle riktig dersom en ytterligere kritisk situasjon skulle oppstå. Behovet for informasjon og kommunikasjon øker markert hvis krisen eller hendelsen truer eller øker i intensitet. God og hyppig ekstern kommunikasjon kan redde liv, dempe unødig frykt og bidra til at oppdraget løses på en god måte.

13.1 Kommunikasjonsprinsipper

De overordnede prinsippene for krisehåndtering og prinsippene i statens kommunikasjonspolitikkk danner grunnlaget også for kommunikasjon i det daglige samt ved ekstraordinære hendelser, ulykker og red-

ningsaksjoner. Prinsippene skal brukes aktivt for å gi retning, dimensjonering og prioritet til kommunikasjonsarbeidet som utføres i redningstjenesten. «Eier» av selve oppdraget eller hendelsen er også «eier» og ansvarlig for kommunikasjonsbudskapet i forbindelse med dette. Normalt vil dette ligge hos politiet og innsatsleder for oppdraget, eventuelt hos stab eller innsatsledelsen ved aksjonen ved redningsaksjoner på land.

13.2 Kommunikasjon før, under og etter hendelser

Kommunikasjon er en pågående prosess med ulikt innhold og ulike oppgaver før, under og etter hendelsen. Forberedelser til, håndtering av og etterarbeid etter hendelser er en løpende del av virksomheten.

Forberedelsesfasen

Grunnlaget for god kommunikasjon legges gjennom daglig trening og systematisk forbedring i hverdagen. Nødetatene kommuniserer vanligvis hver dag om håndtering av pågående operative hendelser. I det daglige har operasjonsleder og innsatsleder ansvaret for denne kommunikasjonen.

For å være beredt til å håndtere større ulykker, krevende redningsaksjoner og ekstraordinære hendelser skal alle aktuelle aktører ha en egen plan for kommunikasjon i krise.

God kommunikasjon om risiko kan påvirke atferd og forebygge og redusere potensialet for skade ved en senere hendelse. En rekke aktører har ansvar for å overvåke og identifisere risiko innenfor sine ansvarsområder i samfunnet og for å informere om disse.

Nettverket av ansvarlige aktører må i sitt planverk så langt mulig forberede hvordan kommunikasjonsarbeidet skal foregå ved ekstraordinære hendelser. Samarbeidsrutiner for koordinering av kommunikasjon bør etableres på forhånd. For å være best mulig forberedt bør disse aktørene på forhånd utvikle budskap og anbefalinger til befolkningen for ulike scenarier og typer hendelser. Aktuelle kanaler bør også diskuteres og være kjent mellom de forskjellige aktørene.

Gjennomføringsfasen

Kommunikasjon om hendelser skal understøtte oppdragsløsningen, blant annet gjennom å ivareta befolkningens behov for informasjon og kommunikasjon.

I varslings- og utrykningsfasen skal politiet, HRS og andre aktører så langt situasjonen tillater det, varsle om at det er mottatt melding om en hendelse og at nødetatene er på vei. Kommunikasjonen skal trygge og veilede befolkningen så langt det lar seg gjøre før hendelsens karakter og omfang er kjent. I denne fasen skal kommunikasjonen bidra til å redusere befolkningens usikkerhet, understøtte dens evne til å mestre situasjonen og berolige for å redusere emosjonell uro. Det må etableres en velfungerende kommunikasjonsstruktur med helst forhåndsutpekte talspersoner. Kommunikasjonen skal bidra til å skape forståelse for situasjonen

og omstendighetene. Det er viktig å forstå folks respons på situasjonen, og gi tydelige budskap om hvordan og hvor befolkningen kan finne informasjon.

I gjennomføringsfasen videreføres og utvikles kommunikasjonen for å redusere usikkerhet, berolige og styrke mestringsevnen. Det vil være behov for å øke forståelsen i befolkningen for situasjonen og å gi råd om aktuelle risikofaktorer. Samarbeidet mellom krisehåndtererne fortsetter i denne fasen.

Normaliseringsfasen

I normaliseringsfasen gis løpende oppdateringer om hvordan situasjonen håndteres og løses. Samtidig er det behov for at aktørene deltar i diskusjoner om årsaker og nye risikofaktorer for å holde befolkningen oppdatert om situasjonen. I normaliseringsfasen legges grunnlaget for gjenreising og gjenoppbygging.

Etterarbeidsfasen

Når innsatsaktørenes operative aktivitet trappes ned og avvikles, kan det fortsatt være behov for kommunikasjonsinnsats ut over det normale. Politiet bør i tillegg kommunisere om eventuell etterforskning og annet etterarbeid, og øvrige aktører må også vurdere ytterligere informasjonstiltak. I etterarbeidsfasen må aktørene være forberedt på å bidra i den offentlige debatten om hvordan krisen ble håndtert, inkludert kritikk av enkeltvedtak og innsats. Ved å kommunisere om læringspunkter etableres en ny forståelse av risiko. Læringspunktene må dokumenteres og deles, og det må også besluttes konkrete tiltak for å forbedre krisekommunikasjonen og responsevnen.

13.3 Målgrupper

I kriser og ekstraordinære situasjoner oppstår det umiddelbart et stort behov for informasjon og kommunikasjon. Enkeltmennesker trenger å få vite hvordan de skal forholde seg, hvilke valg de selv kan ta for seg og sin familie, og hva myndighetene gjør for å løse situasjonen. Kommunens kriseledelse og andre samarbeidsaktører må vite hva de kan formidle til sine innbyggere. Målgruppene kan være mange og ulike, men kan deles inn i tre hovedgrupper:

- de som er involvert, direkte berørt eller pårørende
- nettverket av virksomheter som er ansvarlige for å håndtere situasjonen
- mediene som formidlere av viktig informasjon til befolkningen og samfunnet

Alle berørte aktører må lytte til hvilke behov og spørsmål ulike grupper har. Ved å kommunisere på eget initiativ om status og hvordan situasjonen kan forventes å utvikle seg, kan man være i forkant og dermed begrense antall innkomne telefoner fra media og publikum.

Ledere i de ulike etater og virksomheter har et særskilt ansvar for intern kommunikasjon og oppfølging av egne medarbeidere.

13.4 Plattformen

Aktørene må være i stand til å kommunisere på ulike plattformer der befolkningen og andre målgrupper er til stede, inkludert sosiale medier.

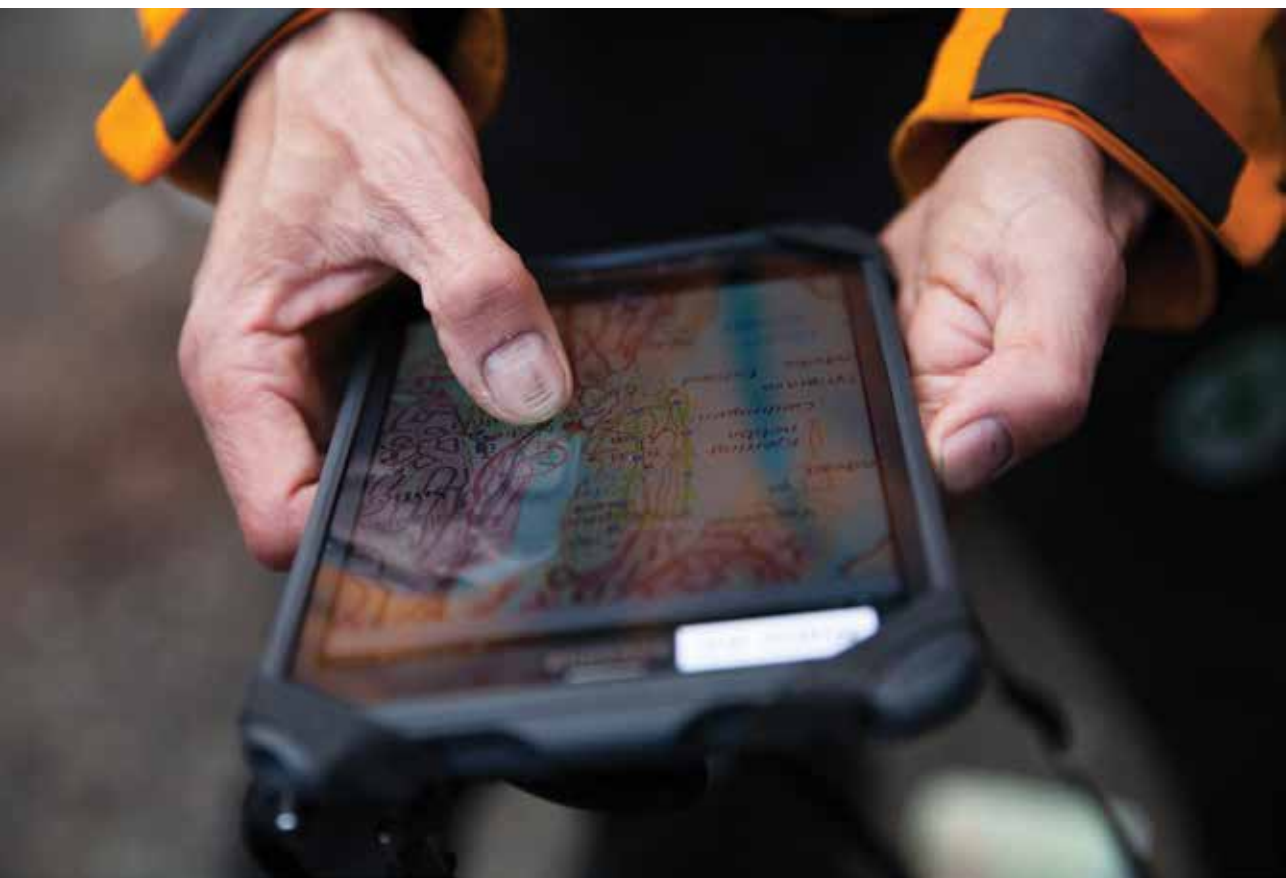
Befolkningen søker og deler informasjon og synspunkter på ulike arenaer; i media, på internett og i sosiale medier. Det er derfor

viktig å ha systemer på plass som gjør at man kan overvåke hva som sies og hvilke spørsmål som stilles.

De tradisjonelle nyhetsmediene er fortsatt den sentrale kanalen der befolkningen søker informasjon i de alvorligste krisene. Alle må være beredt til å håndtere en omfattende medieinteresse. Det skjer gjennom løpende publisering av aktuell informasjon og ved å være tilgjengelig for mediene.

Politiet.no er politiets egen kanal for informasjon om politiets virksomhet og tjenester til offentligheten. Vesentlig informasjon fra politiet skal finnes her. I tillegg er Twitter en viktig informasjonskanal for operasjonssentralene og hovedredningssentralene under akutte hendelser.

Kriseinfo.no er en nettportal som DSB har ansvaret for. Nettportalen formidler viktig informasjon fra myndighetene til befolkningen før, under og etter kriser.



Redningstjenesten digitaliseres. I dag kan mannskaper motta oppdrag direkte i egen tablet og iverskette søk uten å møte i KO. Spor fra hvor man har søkt, lagres for kvalitetssikring av innsatsen. Målet er å spare tid og øke effektiviteten. Foto: Norsk Folkehjelp

14. STØTTEVERKTØY

14.1 Hva menes med støtteverktøy

Definisjonen av støtteverktøy er de verktøy (digitale og analoge) som støtter enheter i utførelsen av sine oppgaver under innsats/aksjon/oppdrag i redningstjenesten. I redningstjenesten ser man på operative støtteverktøy, altså de verktøy som hjelper å underbygge beslutningene som tas, samt gir retning for beslutning ut fra beste praksis og etablerte prosedyrer. Det utvikles støtteverktøy på alle nivå i redningstjenesten, og disse bør koordineres, slik at alle aktørene i redningstjenesten kan nytte disse i sin utøvelse av oppgaver i redningstjenesten.

Fagspesifikke verktøy vil selvsagt utvikles og vedlikeholdes av etaten(e) som har fagansvaret. Ved tverrfaglig ansvar vil koordinering og samarbeid være forventet. Nasjonalt Redningsfaglig Råd vil kunne sette sammen arbeidsgrupper for utvikling og testing av slike støtteverktøy ved behov.

14.2 Hva finnes i dag

Det finnes flere digitale verktøy som kart, registrering, loggføring, kommunikasjon og ressurshåndtering som er i drift eller er under utvikling. Felles ressursregister (FRR) er en ressursdatabase som nå brukes hovedsakelig på operasjonelt nivå for planlegging av beredskapen samt deling av ressursoversikten mellom etater og organisasjoner for

å lettere kunne se eventuelle hull i beredskapen. Det kan også brukes til varsling og prioritering av ressurser for utkall. Nødnett er et annet støtteverktøy som bidrar sterkt til samvirke i redningstjenesten. Det at redningstjenesten har ett felles samband for å lettere kommunisere på én kommunikasjonskanal, er viktig for å ivareta best mulig informasjonsflyt mellom nivåene og de forskjellige aktørene i hendelsen/innsatsen/aksjonen. Det er dessverre ikke alle aktørene i redningstjenesten som er fullt integrert i Nødnett, som for eksempel Forsvaret.

14.3 Digitale kartløsninger

Det finnes mange digitale kartløsninger, og det er ingen felles norm for hva som brukes av aktørene i redningstjenesten. Innen søk etter savnet person på land brukes for eksempel kartprogrammene Basecamp, OziExplorer og Veiwranger til planlegging, gjennomføring og dokumentasjon av søk. Dette er digitale kartprogram som ikke spesifikt er utviklet til dette formålet, men som har vist nytteverdi fremfor analoge kart. Det er også tatt i bruk onlinekart som DSB Kart, Google Maps og Norgeskart for å nevne noen. Samtidig har nødetatene egne kartsystemer som er utviklet for den daglige driften innen hver etat. Det har vært noen forsøk på å utvikle kartprogrammer til søksplanlegging gjennom de siste 10 årene.

Redningstjenesten må følge med i den teknologiske utviklingen og bruke de digitale verktøyene som bidrar til en bedre løsning av oppdraget. Dette er selvsagt, men det er mange løsninger på markedet som delvis dekker behovet til aktørene i redningstjenesten, det blir ofte lokale variasjoner, og forskjellige aktører velger forskjellige løsninger.

14.4 Krav til støtteverktøy

Det er viktig for redningstjenesten at alle aktørene kan samvirke ved en hendelse. Det vil si at de støtteverktøyene som hver aktør benytter, bør kunne integreres og kommunisere med støtteverktøyene til de andre aktørene. Det betyr at om en aktør utvikler et støtteverktøy for oppgaver i redningstjenesten, så bør følgende prinsipper følges:

Ved utvikling av / valg av støtteverktøy i redningstjenesten bør verktøyet:

- bidra til mer effektiv og enklere løsning av oppdrag
- være tilgjengelig for alle aktører som har behov
- være lett å benytte
- samsvare med tidligere/eksisterende verktøy

14.5 Posisjonsformater

Rett posisjonsformat under redningsoppdrag på land er alltid UTM kartreferanse i kartdatum WGS 84 oppgitt med sonebelte og 14 siffer. Dette kravet er ufravikelig da ressursene på bakken opererer på kart som har dette formatet (hovedkartserien for Norge og turkart). I Norge er nå EUREF89 etablert som offisielt kartdatum. Håndboken benytter fortsatt WGS84 i beskrivelsen her fordi det er godt innarbeidet. I praksis

er det under en meter som skiller de to kartdatumene slik at man kan bruke EUREF89 og WGS84 om hverandre der det ikke er krav om centimeternøyaktighet.

Rett posisjonsformat under redningsoppdrag på sjøen er alltid posisjon oppgitt som grader og desimalminutter, oppgitt med tre desimaler.

Nødmedesentraler og hovedredningssentralen skal kunne forstå og konvertere ulike formater slik at dette blir riktig når oppdraget leses ut til redningsressurser som skal i innsats.

Er det tvil om posisjonsformat, vil hovedredningssentralen alltid være bemannet med personell som har kompetanse til å avklare rett format.

Redningshelikoptertjenesten og luftambulansetjenesten som opererer både på sjøen og på land kan håndtere ulike formater.

15. VIDEREUTVIKLING AV REDNINGSTJENESTEN

Den norske redningstjenesten utøves som kjent som et samvirke mellom en rekke aktører. Hver aktør har sine interne prosesser med fag- og organisasjonsutvikling som må henge sammen med utviklingen i den felles rammen som redningstjenesten utgjør.

I organisasjonsplanen for redningstjenesten er hovedredningssentralene og redningsledelsen ved disse gitt et særlig pådriveransvar for å vedlikeholde og videreutvikle samvirket innen redningstjenesten mellom hendelsene.

Å bidra til videreutvikling av redningstjenesten er også en sentral oppgave for alle med lederansvar og særlig for redningsledelsen ved LRS i et lokalt perspektiv og Nasjonalt Redningsfaglig Råd i et nasjonalt perspektiv.

15.1 Avgrensning

I denne delen av håndboken trekkes det frem noen sentrale elementer knyttet til læring og utvikling. Det er avgrenset til hvordan aktørene skal jobbe for å sikre nødvendig felles fag- og organisasjonsutvikling i redningstjenesten.

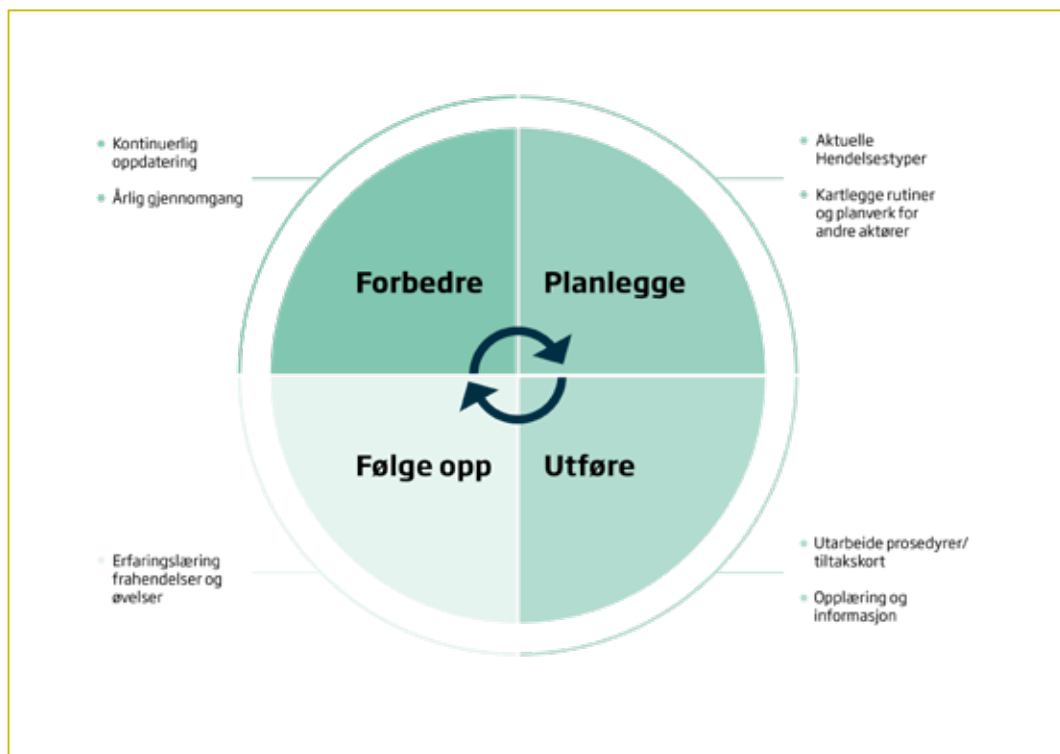
15.2 Rapportering fra hendelser

Redningshendelser er en viktig kilde til erfaring, læring og analysearbeid som kan

videreutvikle både det faglige og organiseringen i redningstjenesten. Grunnlaget for å kunne rapportere erfaringer fra en hendelse er at man har notoritet for de beslutningene og vurderingene som er gjort i redningsaksjoner. Kartgrunnlag, aksjonslogg og annen dokumentasjon er fundamentalt viktig for å sikre et slikt grunnlag for utvikling. Den kvalitative delen av erfaringslæring kan utarbeides på grunnlag av hvordan erfarne ledere vurderer det som er gjort i hendelsen. Når det er rom for det, vil en rask første gjennomgang på ledernivå identifisere mulige læringspunkter. Kvantitativt forutsetter læring at aktørene rapporterer i samme formater for å ha et grunnlag for statistikk fra hendelser.

15.3 SAR-rapport

Alle hendelser skal rapporteres i et felles verktøy som heter SAR-rapport. Det er innsatsleder fra politiet sammen med operasjonsleder som er ansvarlig for å fylle ut rapporten. De ulike ressursene som har gjort innsats i hendelsen, fyller ut sine rapporter om den samme hendelsen for å få med spesifikke erfaringer fra hver enkelt aktør. Rapportene gjør det mulig å hente ut statistikk og erfaringer innenfor ulike kategorier av hendelser og geografisk område.



Planleggingshjulet.

15.4 Erfaringslæring

Erfaringslæring handler om å sette sammen læringspunkter fra en rekke hendelser for å utlede noe som er mer allmenngyldig, og som kan kreve at man gjør endringer i måten innsatser gjennomføres på. Det anbefales at man møtes jevnlig på tvers av organisasjonene slik at man kan drøfte erfaringer og sammen se hva man må endre i planverk, rutiner og regelverk.

Offentlige og frivillige aktører innenfor redning skal følge opp funn og læringspunkter fra evaluerings-/erfæringsrapporter etter hendelser og øvelser. Funn og læringspunkter skal konkretiseres i en tiltaksplan. En tiltaksplan skal være en plan for hvordan

de ulike funnene i evalueringen skal følges opp, av hvem og med hvilken tidsfrist. Tiltaksplanen skal behandles og godkjennes av ledelsen. Oppfølging av øvelser og hendelser skal ikke anses som avsluttet før alle punktene i tiltaksplanen er fulgt opp tilfredsstillende. Se fig. læringshjulet.

Redningsledelsene ved HRS og LRS er viktige arenaer for å dele erfaringer på tvers av etater og organisasjoner og også ulike perspektiver på håndtering av de samme hendelsene.

15.5 Utvikling gjennom øvelser

Gode øvelser er et viktig virkemiddel for å øke samfunnets evne til å håndtere kriser

og å styrke arbeidet innenfor redningstjenesten. Gjennom øvelser kan aktørene teste og videreutvikle systemer, funksjoner og kompetanse eller påvise effekt av gjennomførte tiltak og endringer. Verdien av læringen som finner sted ved planlegging og gjennomføring av en øvelse, må heller ikke undervurderes.

Øvelser er et viktig verktøy for å holde en organisasjon i høy nok beredskap, teste håndtering av ulike scenarier og ikke minst avstemme planverk. Aktørene i redningstjenesten øver på flere nivåer.

- Nivå 1 – enkeltmannsferdigheter
- Nivå 2 – teamferdighet
- Nivå 3 – taktisk trening med andre aktører
- Nivå 4 – komplekse øvelser med eller uten egne styrker

I et redningstjenesteperspektiv er det viktig at man jobber godt med alle nivåene. Det mest kritiske i et samvirkeperspektiv er nivå 3, når de ulike ressursene møtes i en aktuell hendelse og skal fungere sammen. Da er det helt spesifikk oppgavefordeling, det å kjenne hverandre og å finpusse taktikken som må være i fokus. Enkeltmannsferdigheter og til en viss grad teamferdigheter må være ansvaret til hver enkelt aktør.

DSB er en god kilde til fagstoff om utvikling av øvelser, øvelsesmetodikk og eksempler på oppsummerte erfaringer etter større øvelser.

15.6 LRS øvingsutvalg

For å utvikle kvaliteten på redningstjenesten og samvirket mellom aktørene må det jevnlig avholdes øvelser. Samvirkeprinsippet er

et av de grunnleggende prinsippene hvor det bl.a. står at «alle aktører har et selvstendig ansvar for å sikre best mulig samvirke både i det forberedende arbeidet og under redningsaksjoner». For å imøtekomme dette bør det opprettes et øvingsutvalg som skal stå for gjennomføring av øvingsaktiviteten.

Redningsledelsen bør sikre at det er etablert øvingsutvalg i hvert politidistrikt/LRS. Øvingsutvalgene skal bestå av representanter fra nødetatene, Sivilforsvaret, Forsvaret og Fylkesmannen og ledes av politiet. Redningsselskapet, Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF), Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO) og eventuelle andre sentrale samvirkeaktører i distriktet, gis tilbud om å være med. Øvingsutvalgene kan, der det er relevant, søke samarbeid med høyskoler og universitet som tilbyr studier innenfor samfunnsikkerhet og beredskap.

Øvingsutvalgene bør sørge for planlegging og gjennomføring av den årlige øvingsaktiviteten med spesielt fokus på samvirke. Redningsledelsen og øvingsutvalgene bør samarbeide med mål om å utvikle den samvirkende redningstjenesten.

Øvelsene bør evalueres for å avdekke forbedringspunkter som bidrar til en endring og videreutvikling av aktørenes evne til å redde liv og helse, samt revidering av planverk. Risiko og sårbarhetsanalyser (ROS) skal danne grunnlag for øvingsaktiviteten, og utvalget kan med fordel utarbeide langsiktige planer/strategier. Øvingsutvalgenes medlemmer kan med fordel engasjeres i nasjonale og internasjonale øvelser for å høste erfaring.

15.7 Nasjonalt risikobilde og ROS-analyser

DSB gjør betraktninger rundt ulike risikoer og lager rapporter på bakgrunn av analyser. Det kan være nyttig input til håndtering av hendelser og planverk.

ROS-analyser er et viktig grunnlag for videreutvikling av redningstjenesten. I takt med nye trusler og et endret risikobilde må redningstjenesten utvikle nye metoder og operasjonsmønstre. Ofte vil kommuner være en viktig kilde til lokal ROS-analyse, men ROS-analysetankesettet er grunnleggende for alle som utvikler planverk til bruk i redningstjenesten.

15.8 Internasjonale erfaringer

Norge er et lite land med et lavt folketall. Det vil være begrenset med erfaringer fra større hendelser. Det er derfor viktig at alle aktørene i redningstjenesten har et blikk på hva som skjer internasjonalt og bringer erfaringer tilbake til redningstjenesten.

15.9 Arenaer for erfaringslæring og utvikling

Lokalt er LRS rett sted for å drøfte erfaringer. Redningsledelsen bør jevnlig gå gjennom redningsaksjoner i eget ansvarsområde og evaluere om man brukte rett ressurser, om situasjonen ble håndtert bra nok eller om det er erfaringer som må føre til revisjon av planverk.

Nasjonalt er Redningsfaglig Råd og redningsledelsene ved hovedredningssentrene arenaer for å ta opp behov for endring i planverk, rutiner og regler som berører redningstjenesten. Det er også her den enkelte fagetat må dele informasjon fra sitt virke

som kan ha betydning for de andre aktørene.

Det er ulike konferanser som har samfunnsikkerhet, beredskap og redningstjeneste som tema. Disse er viktige for utvikling av redningstjenesten. I planlegging av slike konferanser bør noen som møter i Redningsfaglig Råd, delta i utarbeidelse av programmet.

Det finnes etter hvert mange utdanninger innenfor redningstjeneste og beredskap. Det er viktig at de som har ansvar for slike utdanningsløp, sikrer input til utdanningen fra redningstjenesten.

15.10 Tilsyn

Hovedredningssentralene har ansvar for å føre tilsyn med de lokale redningssentralene. Tilsynsvirkomheten gjøres ut fra mandat fastsatt av Justisdepartementet. Under tilsynet ser HRS på håndtering av hendelser i perioden, snakker med aktørene i redningsledelsen, og ser på planverk og øvingsvirkomhet. Tilsynet munner ut i en rapport med anbefalinger til tiltak som kan forbedre den lokale beredskapen.

16. ORDLISTER

16.1 Om fagord og begreper i redningstjenesten

Ord kan brukes og forstås ulikt i forskjellige etater. I et samvirkeperspektiv er det nyttig at aktørene i størst mulig grad har et felles språk, og der hvor det ikke er mulig, må det være et minimumskrav at ord som må forstås av alle aktører i redningstjenesten, er beskrevet, formidlet og forstått.

I denne håndboken er det for første gang laget en felles ordliste for redningstjenesten. Parallelt med at håndboken utgis planlegges det en nettressurs. Denne vil ligge på hjemmesiden til Hovedredningssentralen.

16.2 Hvorfor er fagord og begreper viktig

Redningsaksjoner oppstår brått. Ulike ressurser skal samhandle i tidskrisiske situasjoner. Presisjon i meldinger og sambandsstrafikk er viktig for å unngå at feil oppstår. I utvikling av felles erfaring og ny faglighet er også ordene som brukes viktige.

Det er spesielt viktig å avklare begrepsbruken når ulike etater/organisasjoner bruker samme ord med ulik betydning. Da er det stor fare for at man kan misforstå innholdet i kommunikasjonen.

16.3. Krav om lojalitet til felles fagord

Det følger av samvirkeprinsippet at alle etater og organisasjoner skal jobbe aktivt for å fremme samhandling, og at man skal forstå de øvrige ressursene. Derfor er det et krav at aktørene benytter det som nå er etablert som felles fagord.

16.4 Oppdatering av listen, nye begreper og revisjon

En ekspertgruppe vil kontinuerlig vurdere nye begreper som tas inn i listen. Gruppen har fem medlemmer og oppnevnes av Nasjonalt Redningsfaglig Råd. Språkrådet inngår i gruppen.

16.5 Felles begreper og fagord

I denne håndboken er det ikke utarbeidet nye definisjoner av begreper som hører til et spesifikt fagfelt, men disse gjengis i listene. For eksempel vil alle i redningstjenesten ha behov for å forstå enkelte begreper som «eies» av helsetjenesten, men det må være opp til helsetjenesten å definere begrepene som benyttes.

Listen inneholder primært begreper der en felles forståelse er nødvendig for at de ulike aktørene skal lykkes i å samarbeide. Fagtermer som kun er viktig for kommunikasjon innad hos den enkelte aktør, er ikke med her.

16.6 Kategorier i ordlistene

Listene tar for seg begreper som er knytte direkte til redningstjeneste, det vil si ord som må forstås likt for å unngå misforståelser før, under og etter en redningsinnsats. Dette kan være ord om

- redningsaksjoner
- ulike redningstilfeller
- faser i en redningsinnsats
- nivåer i ledelsesapparatet
- sentrale verdier og prinsipper
- skalaer som benyttes for å angi alvor eller omfang på en hendelse
- ledelsesfunksjoner
- koordinering og samarbeid i innsatsområdet og mellom aktørene på operasjonelt nivå i en redningsaksjon
- ulike redningsressurser, blant annet varslings, beredskapsordninger og respons
- notoritet/dokumentasjon av innsats/kvalitet
- øvelse og læring i redningstjeneste

16.7 De ulike listene

For å gjøre det lettere å finne frem er det laget fire ulike lister. Disse er:

- Liste over forkortelser
- Liste over termer i redningstjenesten
- Liste over engelske termer
- Liste med navn og forkortelser på aktørene i redningstjenesten

16.8 Harmonisering av begreper

I et samvirkeperspektiv er det spesielt risikofylt når to ressurser som skal samhandle, bruker samme ord om to forskjellige ting. Der det er avdekket vesentlige forskjeller i hvilket innhold ulike ressurser legger i samme ord, har arbeidsgruppen forsøkt å bidra til harmonisering av dette. Det betyr at det i opplæringen i dette rammeverket vil kom-

me med anbefalinger om å strømlinjeforme begrepsbruken i den grad at enkelte aktører kan bli bedt om å avvikle bruken av visse ord eller tilpasse sine egne definisjoner til det som er etablert som felles forståelse i denne håndboken.

16.9 Internasjonale begreper

Hovedvekten i ordlistene er på norske termer. Men redningstjenesten spesielt på sjø og i lufta er omfattet av et internasjonalt etablert rammeverk der arbeidsspråket er engelsk. På nettsiden vil det bli vist til kilder til internasjonale termer. Sentrale begreper fra IAMSAR er tatt inn i punkt 16.12.

16.10 Liste over forkortelser

AIS	automatisk identifikasjon av skip
Aksjons-AMK	AMK-sentral som koordinerer aksjonen
AMIS	Akuttmedisinsk informasjonssystem. Oppdragshåndteringsverktøyet for AMK
AMK-LA	Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral - luftambulansentral. AMK-sentral med ansvar for koordinering av ambulanshelikopter mht. alarmering og flight following
AMK-sentral	Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral. Ofte brukes bare forkortelsen AMK.
AO	Ansvarsområde
CBRNE	Kjemisk, biologisk, radiologisk og kjernefysisk. Materiale som kan anvendes i en terrorhandling. Erstatte den tidligere forkortelsen ARBC.

DSB	Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap.	Hdir	Helsedirektoratet
DTG	Datotidsgruppe. Består av seks sifre: de to første angir dagen i måneden, de fire siste angir klokkeslettet. Eksempel: 23. juni kl. 1120 = DTG 231120.	HOD	Helse- og omsorgsdepartementet
EP	Forkortelse for evakueringspunkt.	JD	Justis- og beredskapsdepartementet
ETA	Beregnet ankomsttid	KO	Kommandoplass. Sted hvor lederne på et skadestad samles, og som de utøver ledelse fra.
ETD	Beregnet avgangstid		I redningstjenesten på land etablerer ofte innsatsdel-
ETE	Antall minutter til ankomst		sen et KO, benevnelsen er da innsatsleders KO (IL-KO)
EVAK	Samleplass for evakuerte	KU	Kriseutvalget for atomberedskap.
FIG (P)	Sivilforsvarets fredsinnsatsgrupper (personell). Se www.sivilforsvaret.no	KV	Kystvakten
FOT	Fellesoperativ tjeneste (politiet)	LA	Luftambulanse
FOH	Forsvarets fellesoperative hovedkvarter. Se www.mil.no/fol	LA FW	Luftambulanse Fixed Wing (ambulansefly)
FRS	Flyredningssentral. Har ansvar for å iverksette og lede søk etter et saknet luftfartøy innenfor sitt geografiske ansvarsområde inntil Hovedredningssentralen ev. overtar. Se www.hovedredningssentralen.no	LA RW	Luftambulanse Rotor Wing (ambulansehelikopter)
FSAN	Forsvarets sanitet	LAT	Luftambulansetjenesten
FW	Fixed Wing, fly	LRS	Lokal redningssentral.
GEOPOL	Geografisk visualiseringsverktøy for politiet	LV	Forkortelse for legevakt.
GIS	Geografisk informasjonssystem	LVS	Forkortelse for Legevaktssentral (LV-sentral)
HEMS	Helicopter Emergency Medical Service	MFE	Mobil Forsterkningsenhet.
HF	Helseforetak	MOB	Nasjonal ressurs i Sivilforsvaret for store og komplekse hendelser.
HMS	Helse, miljø og sikkerhet.	MRE	Mann over bord
		PBS	Mobil renseenhet i Sivilforsvaret
		PD	Politets beredskapssystem
		PFT	Politidistrikt
		PIT	Politets fellestjenester
		PO	Politets IKT-tjenester
			Politioperativt register

POB	Person on Board
POD	Politidirektoratet
RHF	Regionalt helseforetak
RITS	Redningsinnsats til sjøs
ROV	Fjernstyrt undervannsfarkost
RS	Redningsselskapet
RW	Rotorwing, helikopter
S/M	Sender-mottaker-system (sikkerhetsutstyr brukt i skredfarlig terreng)
SBS	Sivilt beredskapssystem
SEAO	Søk etter antatt omkomne
SITRAP	Situasjonsrapport
STY	Venteplass for bistands- styrker
TransMed	Kartverktøy som brukes på AMK. Ofte brukes uttrykket «Locus», men det er navnet på leverandøren.
TransMobile	Kartverktøy/meldingss- kjerm i ambulanser. Ofte brukes uttrykket «Locus», men det er navnet på leve- randøren
TØUT	Taktisk øvelse uten tropper, dvs. papirøvelse
UEH	Politiets utrykningsenheter

16.11 Liste over termer i rednings- tjenesten

Akuttmedisin - kvalifisert medisinsk diagnostikk, rådgivning, behandling og/eller overvåkning ved akutt oppstått eller forverring av sykdom eller skade, herunder akutte psykiske lidelser, der rask medisinsk hjelp kan være avgjørende for liv og helse.

Akuttmedisinsk beredskap - forberedte tiltak som iverksettes for å sikre befolkningen nødvendige helsetjenester i akutte situasjoner

Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral (AMK) - spesialisthelsetjenestens akuttmedisinske fagsentral for mottak og håndtering av henvendelser om behov for medisinsk nødhjelp og ambulanseoppdrag

Akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus (synonym: prehospital tjeneste) - medisinsk nødmeldetjeneste, kommunal legevaktordning og ambulansetjenesten

Akuttmottak - avdeling eller enhet i sykehus med akuttmedisinsk beredskap for mottak, diagnostikk, triage og behandling av pasient med akutt oppstått sykdom, akutt forverring av eksisterende sykdom eller skade

Ambulansefly - se luftambulanse

Ambulansehelikopter - se luftambulanse

Beredskap - det å være forberedt til innsats for å møte uventede kritiske situasjoner

Beredskapssituasjon - situasjon med økt beredskap fordi en hendelse har inntruffet eller man forventer at en hendelse vil inntreffe

Berørt - person som ikke er direkte rammet, men som likevel kan ha behov for støtte. Kommentar: Eksempler på berørte kan være venner, helse- og innsattpersonell, frivillige hjelpere, forbipasserende og andre

Brannsjef - den som forestår den daglige ledelsen av brannvesenet i henhold til brann- og eksplosjonsvernloven

Brannvernregion - to eller flere kommuner som samarbeider om gjennomføring av noen eller alle brannvesenets oppgaver.

Kommentar: Lov og forskriftens krav til kommunen gjøres da gjeldene for regionen

Etterlatt - person som har mistet en nærstående ved plutselig og/eller unaturlig død eller gjennom ulykker og katastrofer. Kommentar: Betegnelsen etterlatt brukes hovedsakelig om nærmeste familie: barn, foreldre, ektefelle/partner, søsken og besteforeldre.

Evakueringslinje (synonym: evakueringsakse) - transportakse fra innsatsområde til sykehus, legevakt eller evakuerstenter

Evakueringspunkt (EP) - kontrollpunkt for registrering av pasienter på vei ut fra innsatsområde. Kommentar: Politiet har operativt ansvar for EP og kan eventuelt assisteres av helsetjenesten.

Evakuert - uskadde person som evakueres (flyttes) fra et innsatsområde

Evakuerstenter - senter der man der man evakuerer uskadde personer som har vært involvert i hendelsen

Flight following - monitorering og oppfølging av helikopter på oppdrag for å ivareta sikkerhet ved uventede hendelser. Kommentar: Flight following innebærer å innhente flyrute og antatt landingstidspunkt, samt antall personer om bord ved alle forflytninger av helikopter, i tillegg til iverksettelse av nødvendige tiltak innenfor beskrevne kriterier hvis kontakt med helikopter blir brutt. Flight following ivaretas av AMK-LA og er en funksjon i ambulansehelikoptertjenesten i henhold til europeisk luftfartsregelverk.

Grønn sone (synonym: cold sone) - den ytterste sonen i et innsatsområde som har moderat grad av fare, og der det ikke stilles krav til personlig verneutstyr

Grundig overflatesøk snøskred - søk etter små, synlige spor etter savnede

Gul sone (synonym: warm sone) - den midterste sonen i et innsatsområde som har stor grad av fare, og der det stilles krav til personlig verneutstyr

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) - arbeid som skal gjøres på den enkelte arbeidsplass for å forbedre arbeidsmiljøet samt å redusere skader på det ytre miljø

Helseforetak (HF) - utøvende virksomhet som yter spesialisthelsetjenester, forskning, undervisning og andre tjenester som står i naturlig sammenheng med dette eller er pålagt i lov.

Hovedredningssentral (HRS) - offentlig organ for ledelse og koordinering av redningsaksjoner

Hurtigsøk snøskred - søk etter godt synlige spor etter savnede

Indre farvann - en stats nærmeste sjøterritorium

Industrivern - virksomhet som skal ivareta beredskap i industrien

Industrivernberedskap - ordning som sikrer at kvalifisert personell i en virksomhet er tilgjengelig for innsats på kort varsel

Innsatsområde - definert område hvor innsatsen settes inn

Innsatsstyrke - styrke som kalles ut til innsats ved redningsaksjoner

Kasernert vakt - personell i kontinuerlig vakt på fast forlegning (kbt.no)

Katastrofe - hendelse som er så stor at den vil kreve ressurser og innsats i et nasjonalt perspektiv

Kommandoplass (KO) - sted hvor lederne på et skadested samles, og som de utøver ledelse fra

Kommunal legevakt(ordning) - virksomhet som gjennom hele døgnet skal vurdere henvendelser om øyeblikkelig hjelp og iverksette nødvendige tiltak

Krise - uønsket situasjon med høy grad av usikkerhet og potensielt uakseptable konsekvenser for de enkeltpersoner, organisasjoner eller stater som rammes

Kriserådet (Fullform: Regjeringens kriseråd) - øverste administrative koordineringsorgan for krisehåndtering på departementsnivå . Kommentar: Hovedoppgavene består av strategisk koordinering, tilråding om lederdepartement samt koordinering av tiltak og informasjon til media og publikum. Rådets faste medlemmer er regjeringsråden ved Statsministerens kontor og departementsrådene i Justis- og beredskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet

Krisestøtteenheten - seksjon i samfunnssikkerhetsavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet som ved behov skal yte støtte til lederdepartementet og Kriserådet i deres krisehåndtering

Ledelinjer - naturlige eller menneskeskapte linjer i terrenget som det er naturlig å ferdes langs, for eksempel sti, elv, vei, skar, dalføre eller vannkant

Lege-/ambulansealarm - samtidig varslingsav lege og ambulanse ved en hendelse der det er behov for hurtig og koordinert helseinnsats

Legevakt - Se kommunal legevaktordning.

Legevaktsentral (LVS) - fagsentral betjent av helsepersonell, normalt for mottak, prioritering og formidling av henvendelse til legevakt eller oppdrag til hjemmesykepleier og jordmor, rådgivning til innringer og varslingsav leger ved behov for medisinsk øyeblikkelig hjelp. Kommentar: Del av kommunal legevaktsordning

Liaison - forbindelsesledd mellom ulike enheter, for eksempel staber

Lokal redningssentral (LRS) - sentral som har det koordinerende ansvaret for redningsaksjoner i det enkelte politidistriktet eller på Svalbard. Kommentar: De lokale redningssentralene er tilknyttet landets politidistrikt og sysselmannskontoret på Svalbard. Lokal redningssentral opprettes av politiet og har ansvar for redningsarbeid. Se også hovedredningssentral.

Luftambulanse - luftfartøy som er innredet for og brukes til diagnostikk, behandling, overvåking og transport av syke eller skadde pasienter

Luftambulansetjeneste - beredskap for eller transport av pasienter og helsepersonell med fly eller helikopter i forbindelse med sykdom eller skade som krever hurtig og kvalifisert innsats eller slik transport grunnet lang avstand

Masseskadetriage - strukturert arbeidsmetode for å prioritere skadde på best mulig måte ved hendelser der antallet pasienter overstiger tilgjengelige behandlings- og transportressurser. Kommentar: Hensikten er å sortere de skadde i hensiktsmessige grupper etter hvilket behov de har for umiddelbare tiltak og transport. I masseskadetriage benyttes prinsipielt tre grupper av alvorlighet: rød (akutt), gul (Haster) og grønn (Vanlig)

Medisinsk nødhjelp - nødhjelp iverksatt av helsepersonell i forbindelse med skade, akutt oppstått sykdom, eller akutt forverring av eksisterende alvorlig sykdom

Medisinsk nødmeldetjeneste - landsdekkende, organisatorisk og kommunikasjons-teknisk system for varsling og håndtering av henvendelser ved behov for akuttmedisinsk hjelp og kommunikasjon innen helse- og omsorgstjenesten, der kommunenes legevaktnumre, nasjonalt legevaktnummer (116 117) og medisinsk nødtelefon (113) inngår

Medisinsk nødmelding - melding til AMK-sentral eller legevaktsentral om be-

hov for medisinsk nødhjelp

Medisinsk nødnummer - telefonnummer (113) som befolkningen kan ringe ved livstruende/akutt sykdom eller skade. Kommentar: Medisinsk nødnummer 113 skal sikre befolkningen direkte kontakt med fagkyndig helsepersonell i AMK-sentral ved behov for medisinsk nødhjelp

Mobilisering - samling av personell og materiell for å gjøre klar til innsats

Norsk indeks for medisinsk nødhjelp - beslutningsstøtteverktøy for personell i AMK-sentral og legevaktsentral som i hovedsak er et verktøy for fastsettelse av hastegrad, valg av respons, medisinsk rådgivning og instruksjon

Nødetat - offentlig instans med ansvar for å håndtere befolkningens og samfunnets behov for hjelp i nødsituasjoner. Kommentar: De tre nødetatene er helsevesenet, politietaten og brannvesenet.

Nødmeldesentral (synonym: nødalarmringssentral, alarmsentral, nødalarmsentral) - døgnbemannet kommunikasjons-sentral som tar imot nødmeldinger fra publikum, og som koordinerer operative ressurser. Kommentar: Nødmeldesentralene i Norge har telefonnummer 110 (brannvesenet), 112 (politiet) og 113 (akuttmedisinsk kommunikasjonsentral)

Objektsikring - tiltak politiet og Forsvaret planlegger og iverksetter for å sikre eller beskytte et objekt. I denne sammenheng vil det si å sikre et objekt mot forsettlig handlinger, f.eks. terroranslag

On-scene co-ordinator (OSC) - person som koordinerer søk- og redningsoperasjoner i et bestemt område

Operasjonelt nivå - nivå for å lede, koordinere og støtte taktisk nivå med kompetanse, kapasitet og kommunikasjon samt ivareta innsatsmannskaper og mennesker som er evakuert fra innsatsområdet

Oppfang - dominerende terrengformasjon som vil begrense savnedes bevegelse i terrenget

Overlevende - person som har vært utsatt for en alvorlig og potensielt traumatiserende krise, ulykke eller katastrofehendelse, og som har overlevd

Pandemi - sykdomsutbrudd som rammer svært mange mennesker og sprer seg over store deler av verden. Kommentar: Pandemier opptrer med varierende mellomrom og kan ha omfattende helsemessige og økonomiske skadevirkninger. Helse- og omsorgsdepartementet har utarbeidet en nasjonal beredskapsplan for pandemisk influensa. Se www.regjeringen.no/hod

Plankart - kart som brukes for å tegne inn søksområde, søksteiger og andre taktiske elementer

Politisk nivå - nivå for ivaretagelse av lokale, regionale, nasjonale og internasjonale fellesinteresser som er truet eller utfordret som følge av den oppståtte beredskapssituasjonen

Primæransvar - ansvaret en etat har for en sektor, funksjon eller tjeneste i en normal-situasjon

Punktsøk snøskred - individuelt søk med søkestang på et avgrenset område

Pårørende - kretsen av nærstående personer som kan være direkte berørt av en krise, ulykke eller katastrofe. Kommentar: Pasient- og brukerrettighetsloven definerer nærmeste pårørende som den pasienten selv oppgir som nærmeste pårørende. Eksempler på pårørende er ektefeller/samboere/partnere/kjærester, barn, foreldre, søsken og besteforeldre

Pårørendekontakt - kontaktpunkt i politiet for pårørende ved ekstraordinære hendelser og kriser

Pårørendesenter - oppmøtested for pårørende med behov for informasjon, hjelp, omsorg og samtale tjenester

Pårørendetelefon - politiets telefonnummer (815 02 800) for mottak av henvendelser fra pårørende ved ekstraordinære hendelser og kriser

Rammet - person som er direkte berørt av en krise eller katastrofe, og som eventuelt kan trenge psykososial hjelp. Kommentar: Dette kan omfatte både overlevende, pårørende, etterlatte familiemedlemmer og nære venner

Redningsaksjon - håndtering av en hendelse med fare for liv og helse som krever koordinert innsats fra flere etater eller organisasjoner

Redningshendelse - en hendelse som krever redningstjeneste

Redningstjeneste - offentlig organisert øyeblikkelig innsats fra flere samvirkepartnere for å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner, og som ikke blir ivaretatt av særskilt opprettede organer eller ved særskilte tiltak regional AMK (R-AMK) AMK med overordnet koordineringsansvar i et regionalt helseforetak. Kommentar: Det er det regionale helseforetaket som avgjør hvilket AMK som skal være R-AMK. R-AMK skal samordne brukerkrav og bidra til enhetlig systemutvikling innad i regionen og på tvers av regionene.

Regionalt helseforetak - statlig eid virksomhet som har ansvaret for spesialisthelsetjenesten i en helseregion

Responstid - tid fra publikum henvender seg til en nødmeldesentral, til første ressurs er fremme på stedet. Kommentar: Nøyaktig starttidspunkt kan variere fra etat til etat

Resultatkart - kart hvor det gjennom søkte området er tegnet inn. Kommentar: Skal angi at området er søkt, type ressurs og nøyaktighet. Funn av spor markeres både i resultatkart og plankart

Rød sone (synonym: hot sone) - den innerste sonen i et innsatsområde som har meget stor grad av fare, og der det stilles strenge krav til personlig verneutstyr

Samleplass for skadde - avgrenset del av innsatsområdet der pasienter samles, triages, prioriteres for transport og mottar akutt helsehjelp i påvente av evakuering til sykehus

Samvirkepartner - offentlige organer, frivillige organisasjoner og private virksomheter og personer som kan bidra med kompetanse, personell, materiell og/eller infrastruktur under redningsaksjoner

SAR-varsling - umiddelbar varsling av de to andre nødetatene og HRS, fra den nødmeldesentralen som mottar initial melding som tolkes som mulig redningshendelse

Skadebegrensende tiltak - tiltak som reduserer negative konsekvenser av en uønsket hendelse

Skadeforebyggende tiltak - tiltak som reduserer sannsynligheten for en uønsket hendelse

Sperrepost - midlertidig sperring som opprettes av politiet for å hindre publikums adgang til innsatsområdet

Strategisk ledelsesnivå - ledelsesnivå som avgjør graden av beredskap og fastsetter de overordnede målene og rammebetingelsene for innsatsen

Strategisk nivå - nivå for å lede og koordinere en innsats for å ivareta en virksomhets overordnede interesser for å sikre videre drift og ivareta omdømme

Sykehus - institusjon som tilbyr spesialisert behandling, forskning, utdanning og opplæring av pasienter og pårørende. Kommentar: Helse- og omsorgsdepartementet har et overordnet ansvar for alle sykehus i Norge, og staten eier de offentlige sykehusene. Sykehusene er organisert i fire regionale helseforetak

Søksområde - de ytre begrensingene for hvor det er aktuelt for søksenhetene å søke søksoppdrag oppdrag som inneholder informasjon om søketeigen og angir ønsket metodebruk i teigen

Søketeig - begrenset del av søksområde

Taktisk ledelsesnivå - ledelsesnivå som avgjør hvor innsatsen skal settes inn, og hvordan ressursene skal brukes for å nå målene for den gitte sektor

Taktisk nivå - nivå for å lede og koordinere bekjempelse og ivaretagelse på eller nær innsatsområdet for å forhindre eller redusere skade på eller tap av mennesker, ytre miljø og økonomiske verdier

Traumesystem - system for organisert, koordinert innsats av helseressurser i et geografisk område som leverer det fulle spekteret av behandling til alle skadde pasienter, og som er en integrert del av det offentlige helsevesen. Kommentar: Livreddende traumebehandling er avhengig av en optimal behandlingskjede som inkluderer prehospitaltjenester, akuttmottak, spesialiserte operasjonsteam og intensivenhet, samt rehabilitering og tilbakeføring til hjemmet. Traumesystemet er i Norge organisert i helseregionene der de største universitetssykehusene har rollen som traumesentre

Trippelvarsling - umiddelbar varsling av de to andre nødetatene fra den nødmeldesentralen som mottar førte melding om en hendelse som krever innsats fra alle nødetatene

Åsted - sted eller område hvor en straffbar handling, ulykke, brann e.l. har skjedd, og

hvor politiet gjør undersøkelser for å klarlegge et årsaksforhold og sikre bevis

16.12 Liste over internasjonale termer

Redningstjenesten på sjø og luft er regulert gjennom internasjonale konvensjoner. Sjø- og lufthendelser har ofte engelsk som arbeidsspråk, og redningsressurser som ofte deltar i slike operasjoner er vant med å bruke engelske termer. For at denne håndboken skal dekke bredden i redningstjenesten, er det tatt med sentrale begreper fra det internasjonale rammeverket.

Aircraft coordinator (ACO) - person or team who coordinates the involvement of multiple aircraft in SAR operations in support of the SAR mission coordinator and on-scene coordinator

Alert phase - situation wherein apprehension exists as to the safety of an aircraft or marine vessel and of the persons on board
Amver world-wide ship reporting system for search and rescue

Area control centre (ACC) - air traffic control facility primarily responsible for providing ATC services to IFR aircraft in controlled areas under its jurisdiction

Area of SAR action - area of defined dimensions that is established, notified or agreed for the purposes of protecting aircraft during SAR operations and within which SAR operations take place

Automatic identification system (AIS) - system used by ships and vessel traffic services (VTS), principally for identifying and locating vessel

CospasSarsat system - satellite system designed to detect and locate activated distress beacons transmitting in the frequency of 406.0-406.1 MHz

Digital selective calling (DSC) - technique using digital codes which enables a radio station to establish contact with, and transfer information to, another station or group of stations

Distress alerting - reporting of a distress incident to a unit which can provide or co-ordinate assistance

Distress phase - situation wherein there is reasonable certainty that a vessel or other craft, including an aircraft or a person, is threatened by grave and imminent danger and requires immediate assistance

Ditching - forced landing of an aircraft on water

Emergency locator transmitter (ELT) - equipment which broadcast distinctive signals on designated frequencies and, depending on application, may be automatically activated by impact or be manually activated

Emergency phase - uncertainty phase, alert phase or distress phase

Emergency position-indicating radio beacon (EPIRB) - device, usually carried aboard maritime craft, that transmits a signal that alerts search and rescue authorities and enables rescue units to locate the scene of the distress

Global Maritime Distress and Safety System (GMDSS) - global communications service based upon automated systems, both satellite-based and terrestrial, to provide distress alerting and promulgation of maritime safety information for mariners

Global positioning system (GPS) - specific satellite-based system used in conjunction with mobile equipment to determine the precise position of the mobile equipment. Fra Kartverket: navigasjonssystem som gjør det mulig å fastsette egen posisjon med stor nøyaktighet, overalt i verden og under alle værforhold.

Joint rescue coordination centre (JRCC) - rescue coordination centre responsible for both aeronautical and maritime search and rescue incidents

Long-range identification and tracking (LRIT) - system which requires certain vessels to automatically transmit their identity, position and date/time at six-hour intervals, in accordance with SOLAS regulation V/19-1

Mass rescue operation (MRO) - search and rescue services characterized by the need for immediate response to large numbers of persons in distress, such that the capabilities normally available to search and rescue authorities are inadequate

Mission control centre (MCC) - part of the CospasSarsat system that accepts alert messages from the local user terminal(s) and other mission control centres to distribute to the appropriate rescue coordination centres or other search and rescue points of contact

NAVAREA - geographical sea area established for the purpose of coordinating the broadcast of navigational warnings

NAVTEX - system for the broadcast and automatic reception of maritime safety information by means of narrow-band direct-printing telegraphy

On-scene coordinator (OSC) - person designated to coordinate search and rescue operations within a specified area

Personal locator beacon (PLB) - portable device, manually activated, which transmits a distress signal on 406 MHz, and may have an additional homing signal on a separate frequency

Place of safety - location where rescue operations are considered to terminate; where the survivors' safety of life is no longer threatened and where their basic human needs (such as food, shelter and medical needs) can be met; and, a place from which transportation arrangements can be made for the survivors' next or final destination

Rescue - operation to retrieve persons in distress, provide for their initial medical or other needs and deliver them to a place of safety

Rescue coordination centre (RCC) - unit responsible for promoting efficient organization of search and rescue services and for coordinating the conduct of search and rescue operations within a search and rescue region

Rescue sub-centre (RSC) - unit subordinate to a rescue coordination centre established to

complement the latter according to particular provisions of the responsible authorities

SafetyNET - service of Inmarsat enhanced group call (EGC) system specifically designed for promulgation of maritime safety information (MSI) as a part of the Global Maritime Distress and Safety System (GMDSS) Search operation, normally coordinated by a rescue coordination centre or rescue sub-centre, using available personnel and facilities to locate persons in distress

Search and rescue coordinating communications - communications necessary for the coordination of facilities participating in a search and rescue operation

Search and rescue coordinator (SC) - one or more persons or agencies within an Administration with overall responsibility for establishing and providing SAR services and ensuring that planning for those services is properly coordinated

Search and rescue data provider (SDP) - source for a rescue coordination centre to contact to obtain data to support search and rescue operations, including emergency information from communications equipment registration databases, ship reporting systems and environmental data systems (e.g. weather or sea current)

Search and rescue facility - any mobile resource, including designated search and rescue units, used to conduct search and rescue operations

Search and rescue mission coordinator (SMC) - official temporarily assigned to co-

ordinate response to an actual or apparent distress situation

Search and rescue plan - documents which exist at all levels of the national and international search and rescue structure to describe goals, arrangements and procedures which support the provision of search and rescue services

Search and rescue point of contact (SPOC) - point of contact for SAR, designated by the national administration, that is responsible for receiving distress alert information and providing the information to appropriate SAR authorities

Search and rescue region (SRR) - area of defined dimensions, associated with a rescue coordination centre, within which search and rescue services are provided

Search and rescue service - performance of distress monitoring, communication, coordination and search and rescue functions, including provision of medical advice, initial medical assistance, or medical evacuation, through the use of public and private resources, including cooperating aircraft, vessels and other craft and installations

Search and rescue unit (SRU) - unit composed of trained personnel and provided with equipment suitable for the expeditious conduct of search and rescue operations

Search object - ship, aircraft, or other craft missing or in distress or survivors or related search objects or evidence for which a search is being conducted

Ship reporting system (SRS) - reporting system which contributes to safety of life at sea, safety and efficiency of navigation and/or protection of the marine environment

Telemedical assistance service - medical service permanently staffed by doctors qualified in conducting remote consultations and well versed in the particular nature of treatment on board ship

Uncertainty phase - situation wherein doubt exists as to the safety of an aircraft or a marine vessel, and of the persons on board

Vessel monitoring system (VMS) - tracking system which provides for environmental and fisheries regulatory organizations to monitor the position, time at a position, course and speed of commercial fishing vessels

Vessel tracking - all forms of vessel track data derived from multiple sources such as ship reporting systems, AIS, LRIT, SAR aircraft, VMS and VTS

Vessel traffic services (VTS) - marine traffic monitoring system established by harbour or port authorities to keep track of vessel movements and provide navigational safety in a limited geographical area

16.13 Navn og forkortelser på sentrale aktører i redningstjenesten

AVINOR - Eier av statlige flyplasser. Har ansvar for å planlegge infrastrukturen i luftfarten. Se www.avinor.no

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) - Direktorat som skal ha oversikt over risiko og sårbarhet i samfun-

net, skal være pådriver i arbeidet med å forebygge ulykker, kriser og andre uønskede hendelser, og skal sørge for god beredskap og effektiv ulykkes- og krisehåndtering

Folkehelseinstituttet (FHI) - Statlig forvaltningsorgan som skal produsere, oppsummere og formidle kunnskap for å bidra til god folkehelse og gode helse- og omsorgstjenester.

Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF) - Paraplyorganisasjonen for den frivillige redningstjenesten i Norge

Felles Ressursregister (FRR) - Samlet oversikt over redningsressursene i Norge

Helsedirektoratet (Hdir) - Helsedirektoratet er et fag- og myndighetsorgan som er underlagt Helse- og omsorgsdepartementet. Direktoratet har også oppgaver fra Kommunal- og regionaldepartementet. Direktoratet er faglig rådgiver, iverksetter av vedtatt politikk og forvalter av lov og regelverk innenfor helse- og omsorgssektoren. I tillegg har Helsedirektoratet et helhetlig ansvar for den nasjonale helseberedskapen i Norge.

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) - Departement som har ansvaret for helsepolitikk, folkehelse, alkohol- og narkotikapolitikk, helsetjenester og helselovgivning i Norge. Departementet har som mål å sørge for at befolkningen får gode og likeverdige helsetjenester uavhengig av bosted og økonomi, og bidra til å fremme god folkehelse.

Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO) - Landsomfattende organisa-

sjon som består av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og de virksomheter som står for kraftforsyningen. Dette omfatter alle enheter som eier eller driver kraftproduksjon med tilhørende vassdragsregulering, overføring og distribusjon av elektrisk kraft og fjernvarme

Krisestøtteenheten (KSE) - Seksjon i samfunnssikkerhetsavdelingen i Justis- og beredskapsdepartementet som ved behov skal yte støtte til lederdepartementet og Kriserådet i deres krisehåndtering

Kystverket - Nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og samferdsel

Luftambulansetjenesten HF - Helseforetak eiet av de regionale helseforetakene som har ansvaret for luftambulansetjenesten i Norge.

Norges luftsportforbund (NLF) - Nasjonalt forbund for luftsportsaktiviteter. Tidligere Norsk Aero Klubb og Norges luftsportforbund.

NFS - Norsk Folkehjelp Sanitet. Se www.folkehjelp.no

NGF - Norsk Grotteforbund. Se www.speleo.no

NGI - Norges Geotekniske Institutt. Se www.ngi.no

NGU - Norges geologiske undersøkelse. Se www.ngu.no

NOFO (Norsk Oljevernforening for Operatørselskap) - Medlemsorganisasjon for operatørselskap på norsk sokkel som ivare-

tar oljevernberedskapen på vegne av operatørselskapene på norsk sokkel

Norske redningshunder (NRH) - Frivillig redningsorganisasjon som trener hunder og førere for tjeneste under redningsaksjoner

Norsk Radio Relæ Liga (NRRL) - Radioamatørenes organisasjon i Norge.

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) - Norges ekspertorgan for informasjons- og objektsikkerhet, og det nasjonale fagmiljøet for IKT-sikkerhet

Næringslivets sikkerhetsorganisasjon (NSO) - Tilsynsmyndighet som driver tilsyn med industrivernpliktige virksomheter. Dette er næringslivets egen beredskapsorganisasjon og arbeider for sikkerhet og beredskap, dvs. industrivern. Industrivernet inngår i totalforsvarskonseptet

Redningsselskapet (RS) - Frivillig, humanitær medlemsorganisasjon som jobber for å gjøre det tryggere å ferdes på og ved sjøen. RS opererer landets redningsskøyter

Politi høgskolen (PHS) - Den sentrale utdanningsinstitusjonen for politi- og lensmannsetaten i Norge

POD - Politidirektoratet

PST - Politiets sikkerhetstjeneste

Petroleumstilsynet (PTIL) - Petroleumstilsynet. Skal legge premisser for å følge opp at aktørene i oljevirksomheten holder et høyt nivå på helse, miljø og sikkerhet (HMS) og beredskap

RKH - Norges Røde Kors Hjelpekorps

Sivilforsvaret (SIV) - Statlig beredskapsressurs med viktige oppgaver i krise og krig.

Statens strålevern - Nasjonal fagmyndighet for strålevern og atomsikkerhet.



Inne i KO under en leteaksjon. Foto: Sven Bruun/Røde Kors

17. VEDLEGG

17.1 Organisasjonsplan for redningstjenesten

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 19. juni 2015 med hjemmel i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 27. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet.

Kapittel 1: Innledning

1-1 Formål

I denne kongelige resolusjonen fastsettes redningstjenestens organisering og rutiner for samarbeid, ledelse, koordinering, ansvar og oppgaver. Formålet er å ivareta en integrert redningstjeneste basert på nasjonal dognad og samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører.

1-2 Internasjonale forpliktelser for sjø- og luftredningstjenesten

I tillegg til denne kongelige resolusjonen er sjø- og luftredningstjenesten regulert gjennom internasjonale overenskomster som Norge er part i, blant annet SAR-konvensjonen (International Convention on Maritime Search and Rescue, 1979) og ICAO-konvensjonen (Convention on International Civil Aviation 1944) med etterfølgende endringer.

1-3 Definisjoner

Redningstjeneste: Offentlig organisert øyeblikkelig innsats fra flere samvirkepartnere for å redde mennesker fra død eller skade

som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner, og som ikke blir ivaretatt av særskilt opprettede organer eller ved særskilte tiltak. Redningstjenesten utøves som et samvirke mellom offentlige organer, frivillige organisasjoner og private virksomheter og personer, under ledelse og koordinering av to hovedredningssentraler og underordnede lokale redningssentraler.

Hovedredningssentralene: Offentlige organer for ledelse og koordinering av redningsaksjoner.

De lokale redningssentralene: Det ledelses- og koordineringsapparatet som iverksettes i politidistriktet under en redningsaksjon.

Samvirkepartnere: Offentlige organer, frivillige organisasjoner og private virksomheter og personer som kan bidra med kompetanse, personell, materiell og/eller infrastruktur under redningsaksjoner.

Redningshelikopter: Spesialutrustet helikopter med besetning og kapasiteter til å kunne utføre søk- og redningsoppdrag.

1-4 Grunnleggende prinsipper

Redningstjenesten er bygget på følgende grunnleggende prinsipper:

Samvirkeprinsippet: Redningstjenesten utøves som et samvirke mellom offentlige organer, frivillige organisasjoner, private virksomheter og personer. Alle offentlige organer som har kapasitet, informasjon eller kompetanse egnet for redningsformål, plikter å bidra i redningstjenesten med til enhver tid tilgjengelige kapasiteter, kompetanse og fullmakter. Samvirkeprinsippet innebærer at alle aktører har et selvstendig ansvar for å sikre best mulig samvirke både i det forberedende arbeidet og under redningsaksjoner.

Ansvarsprinsippet: Det organet som har ansvar for funksjoner eller oppgaver til daglig, har også ansvaret for disse under en redningsaksjon, uavhengig av omfang og årsak til denne.

Prinsippet om integrert tjeneste: Redningstjenesten er en integrert tjeneste, noe som innebærer at den omfatter alle typer redningsaksjoner knyttet til land-, sjø- og luftredningstjeneste.

Koordineringsprinsippet: Redningstjenesten koordineres i forberedelser og innsats gjennom hovedredningssentralene og underlagte lokale redningssentraler.

1-5 Redningstjenesten

Redningstjenesten koordineres administrativt av Justis- og beredskapsdepartementet og omfatter land-, sjø- og luftredningstjeneste. Den utøves som et samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører under ledelse av to hovedredningssentraler og underordnede lokale redningssentraler.

Justis- og beredskapsdepartementet gir

nærmere instruksjer, mandat og retningslinjer for utøvelse av redningstjenesten.

1-6 Geografisk ansvarsområde

Redningstjenestens geografiske ansvarsområde er i tillegg til norsk territorium med Svalbard, de sjø- og havområdene og luftrommet over som til enhver tid er fastsatt av Norge i samråd med nabostater på grunnlag av internasjonale overenskomster hvor Norge har forpliktet seg til å yte redningstjeneste, jf. pkt. 1-2.

Norge er i tillegg bundet av internasjonale avtaler om redningssamarbeid som forplikter ut over det fastsatte geografiske ansvarsområdet.

Kapittel 2: Hovedredningssentralene

2-1 Hovedredningssentralene

Hovedredningssentralene leder og koordinerer alle typer redningsaksjoner (land-, sjø- og luftredningstjeneste). Dette skjer enten direkte fra Hovedredningssentralen Nord-Norge eller Hovedredningssentralen Sør-Norge, eller gjennom oppdrag til underlagte lokale redningssentraler. Hovedredningssentralene har også et særskilt pådriveransvar for å vedlikeholde og videreutvikle samvirket innen redningstjenesten mellom hendelsene.

Den enkelte hovedredningssentralens geografiske ansvarsområde fastsettes i instruks fra Justis- og beredskapsdepartementet. Ved behov skal de to hovedredningssentralene overta eller bistå i hverandres redningsaksjoner eller i utførelsen av andre oppgaver. Hovedredningssentralene leder og koordinerer sjø- og luftredningsaksjoner. Landredningsaksjoner ledes og koordineres

normalt av de lokale redningssentralene, se kapittel 3.

Hovedredningssentralene utfører sin virksomhet fra Bodø og Sola.

2-2 Redningsledelsen

Hver av de to hovedredningssentralene består av en redningsledelse, sammensatt av de sentrale samvirkepartnerne og med politimestrene med ansvar for Bodø og Sola som ledere. De statlige sentrale samvirkepartnerne i redningsledelsen skal bestå av representanter for Forsvaret, Luftfartstilsynet, Kystverket, Sjøfartsdirektoratet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Helsedirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Følgende tilbys å delta i redningsledelsen på nærmere fastsatt måte ved Justis- og beredskapsdepartementet: Representanter for Avinor, Telenor Maritim Radio, Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum og Redningsselskapet.

De statlige representantene utpekes av de respektives departement. Samtlige representanter i redningsledelsen forutsettes å ha de nødvendige fullmakter for å fylle sine roller i redningsledelsen, både under redningsaksjoner og mellom hendelser. Sekretariatsfunksjonen for redningsledelsen ivaretas av administrasjonen ved hovedredningssentralene.

Redningsledelsens medlemmer skal varsles ved redningshendelser som vil kunne kreve redningsledelsens involvering, og orienteres summarisk om øvrige redningshendelser. Etter at medlemmene er varslet, innkalles redningsledelsen til en redningsaksjon dersom politimesteren eller minst to andre

medlemmer i redningsledelsen krever det.

Når redningsledelsen er innkalt, leder og koordinerer redningsledelsen redningsaksjonene på overordnet nivå. Medlemmene av redningsledelsen handler etter fullmakt fra sine respektive departementer eller foresatte. Redningsledelsens ansvar og oppgaver reguleres i et eget mandat ved Justis- og beredskapsdepartementet.

Redningsledelsen skal for øvrig bidra til å utvikle den samvirkende redningstjenesten. De skal møtes jevnlig for å gjennomgå hovedredningssentralens virksomhet, og for å planlegge og legge frem forslag til Justis- og beredskapsdepartementet om eventuelle tiltak for redningstjenesten.

Ved uenighet i redningsledelsen, avgjør politimesteren.

Redningsledelsen ved politimesteren rapporterer til Justis- og beredskapsdepartementet.

2-3 Politimesteren

Politimesteren med ansvar for Bodø leder Hovedredningssentralen Nord-Norge og politimesteren med ansvar for Sola leder Hovedredningssentralen Sør-Norge.

Politimesteren er delegert denne myndigheten som leder for redningsledelsen og som representant for en sentral samvirkepart i redningstjenesten. Funksjonen som leder av de respektive hovedredningssentralene kommer i tillegg til rollen som leder for politidistriktet. Myndigheten omfatter både operative og administrative forhold.

Politimesteren skal sørge for at redningsledelsens medlemmer varsles som beskrevet i pkt. 2-2 tredje ledd.

2-4 Hovedredningssentralenes ansatte

Ved hovedredningssentralene er det ansatte i administrative og operative stillinger. En avdelingsdirektør står for hovedredningssentralens daglige drift etter fullmakt fra politimesteren.

Når redningsledelsen ikke er innkalt, ledes og koordineres redningsaksjoner normalt av redningsledere, etter fullmakt fra politimesteren. Varslingsplikten fremgår av pkt. 2-2 tredje ledd, jf. pkt. 2-3 tredje ledd.

De ansattes ansvar og oppgaver reguleres i egen instruks.

2-5 Rådgivere

Hovedredningssentralene kan benytte faglige rådgivere. Disse bistår hovedredningssentralene med faglig spesialkompetanse. Den enkelte hovedredningssentral utpeker hvilke av rådgiverne som skal delta under en redningsaksjon eller under forberedelse/planarbeid.

2-6 Tilsyn

Hovedredningssentralene skal jevnlig føre tilsyn med lokale redningssentraler, etter nærmere instruks fra Justis- og beredskapsdepartementet.

2-7 Kommunikasjonsvirksomhet

Politimesteren, eller den vedkommende bemyndiger ved hovedredningssentralen, har ansvar for kommunikasjonsvirksomheten ved den respektive hovedredningssentralen.

2-8 Informasjon til pårørende

Ved hovedredningssentralene skal det stilles lokaler til disposisjon for politiets informasjon til pårørende. Politiet er ansvarlig for etablering, organisering og dimensjonering av dette.

2-9 Redningshelikoptertjenesten

Redningshelikoptertjenesten er et dedikert operativt element i den norske statens redningstjeneste med søk- og redningstjeneste som sin primæroppgave. Tjenesten omfatter de offentlige redningshelikoptrene som eies av Justis- og beredskapsdepartementet og opereres av Luftforsvaret, Sysselmannens helikoptre på Svalbard og eventuelt andre innleide redningshelikoptre for formålet.

Forhold angående de offentlige redningshelikoptrene operert av Luftforsvaret er regulert gjennom en driftsavtale mellom Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet. De offentlige redningshelikoptrene skal fungere innenfor et flerbrukskonsept og utfører blant annet luftambulanse, bistand til politiet i tidskritiske situasjoner for å redde liv og helse, og andre samfunnsnyttige oppdrag. Redningshelikoptrene har også en rolle i Forsvarets bistand til politiet, blant annet i terrorberedskapen.

Justis- og beredskapsdepartementet er ansvarlig for Redningshelikoptertjenesten og står for den løpende disponeringen av helikoptrene gjennom hovedredningssentralene.

Kapittel 3: De lokale redningssentralene

3-1 De lokale redningssentralene

De lokale redningssentralene leder og koordinerer normalt landredningsaksjoner.

Den enkelte lokale redningssentralen utfører sin virksomhet fra det aktuelle politidistriktet. Virksomheten foregår normalt fra politidistriktets operasjonssentral.

De lokale redningssentralene er underordnet hovedredningssentralene, jf. pkt. 1-5 første ledd annet punktum. Hovedredningssentralene kan om nødvendig overta ledelses- og koordineringsansvaret fra en lokal redningssentral under en redningsaksjon.

Etter beslutning fra den aktuelle hovedredningssentralen leder og koordinerer den lokale redningssentralen også redningsaksjoner utenfor eget distrikt.

3-2 Virkeområde

Den lokale redningssentralens virkeområde omfatter det enkelte politidistrikt, og eventuelt andre land-/sjøområder etter pålegg fra vedkommende hovedredningssentral.

3-3 Redningsledelsen

Den lokale redningssentralen består av en lokal redningsledelse sammensatt av de viktigste samvirkepartnerne innen landredning, med politimesteren som leder. De statlige samvirkepartnerne i redningsledelsen skal bestå av representanter for Helsedirektoratet, Kystverket (der det er relevant), Forsvaret, Sivilforsvaret, og Fylkesmannens beredskapsorganisasjon. Følgende tilbys å delta i redningsledelsen på nærmere fastsatt måte ved Justis- og beredskapsdepartementet: Avinor (eventuelt annen lokal luftfartsmyndighet), brann- og redningstjenesten og Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum. Utover dette kan det, forutsatt tilstrekkelig avtalegrunnlag og godkjenning fra hovedredningssentralene,

gjøres lokale tilpasninger i sammensetningen av den lokale redningsledelsen.

De offentlige representantene utpekes av de respektives departement eller relevant lokal myndighet. Samtlige representanter i redningsledelsen forutsettes å ha de nødvendige fullmakter for å fylle sine roller i redningsledelsen, både under redningsaksjoner og mellom hendelsene.

Redningsledelsens medlemmer skal varsles ved redningshendelser som vil kunne kreve redningsledelsens involvering, og orienteres summarisk om øvrige redningshendelser. Etter at medlemmene er varslet, innkalles redningsledelsen til en redningsaksjon dersom politimesteren eller minst to andre medlemmer i redningsledelsen krever det. Når redningsledelsen er innkalt, leder og koordinerer redningsledelsen redningsaksjonene på overordnet nivå. Medlemmene av redningsledelsen handler etter fullmakt fra sine respektive departementer, relevant lokal myndighet og foresatte. Redningsledelsens ansvar og oppgaver reguleres i eget mandat.

Redningsledelsen skal for øvrig bidra til å utvikle den samvirkende redningstjenesten. De skal møtes jevnlig for gjennomgåelse av lokal redningssentralens virksomhet, samt for å planlegge og legge frem forslag om eventuelle tiltak for redningstjenesten. Forslagene sendes til den aktuelle hovedredningssentralen eller eventuelt til Justis- og beredskapsdepartementet via hovedredningssentralen.

Ved uenighet i redningsledelsen, avgjør politimesteren.

3-4 Politimesteren

Politimesteren i det enkelte politidistrikt leder den enkelte lokale redningssentralen. Politimesteren er delegert denne myndigheten som leder for redningsledelsen, og som representant for en sentral samvirkepart i redningstjenesten. Funksjonen som leder av den enkelte lokale redningssentralen kommer i tillegg til rollen som leder for politidistriktet.

Politimesteren skal sørge for at redningsledelsens medlemmer varsles som beskrevet i pkt. 3-3 tredje ledd.

3-5 Politiets ressurser

De lokale redningssentralene benytter i nødvendig utstrekning politiets ressurser i samsvar med politiets organisering og tjenesteordning. Når redningsledelsen ikke er innkalt, håndteres redningsaksjoner normalt av politidistriktets operasjonssentral etter fullmakt fra politimesteren.

Varslingsplikten fremgår av pkt. 3-3 tredje ledd, jf. pkt. 3-4 annet ledd.

3-6 Rådgivere

De lokale redningssentralene kan benytte faglige rådgivere. Disse bistår de lokale redningssentralene med faglig spesialkompetanse. I sin rolle som leder av redningsledelsen utpeker politimesteren hvilke av rådgiverne som skal delta under en redningsaksjon eller under forberedelse/planarbeid.

3-7 Kommunikasjonsvirksomhet

Politimesteren, eller den vedkommende myndighet ved den lokale redningssentralen, har ansvar for kommunikasjonsvirksomhe-

ten ved den respektive lokale redningssentralen.

3-8 Informasjon til pårørende

Politiet er ansvarlig for etablering, organisering og dimensjonering av informasjon til pårørende.

3-9 Særskilt om den lokale redningssentralen på Svalbard

Den lokale redningssentralen på Svalbard utøver normalt sin virksomhet fra Sysselmannens kontor. Ansvarsområdet omfatter landområder innenfor Svalbard sysselmansdistrikt og eventuelt andre områder etter pålegg fra aktuell hovedredningssentral.

Redningsledelsen ledes av Sysselmannen. Helsetjenesten skal være representert i redningsledelsen. Representanter for følgende lokale organer tilbys å delta i redningsledelsen på nærmere fastsatt måte: brann- og redningstjenesten, Telenor Svalbard AS, Avinor (eventuelt annen lokal luftfartsmyndighet), aktuell helikopteroperatør, representant for frivillige organisasjoner, Longyearbyen lokalstyre og Store Norske Spitsbergen Kullkompani A/S. Ved behov kan rådgivere innkalles.

De offentlige representantene utpekes av de respektives departement eller relevant lokal myndighet. Samtlige representanter i redningsledelsen forutsettes å ha de nødvendige fullmakter for å fylle sine roller i redningsledelsen, både under redningsaksjoner og mellom hendelsene.

Politimesterens gjøremål i den lokale redningssentralen ivaretas av Sysselmannen.

Kapittel 4: Felles bestemmelser

4-1 Planverk og øvelser

Hovedredningssentralene og de lokale redningssentralene skal ha oppdaterte planverk.

Hovedredningssentralene og de lokale redningssentralene skal jevnlig avholde og delta i internasjonale og nasjonale redningsøvelser. Øvelsene skal bidra til å utvikle kvaliteten på tjenesten og samvirket mellom aktørene i redningstjenesten.

4-2 Varsling

Nødmeldingssentralene skal uten opphold varsle aktuell lokal redningssentral om mulig redningsaksjon på land, og hovedredningssentralene om mulig redningsaksjon på sjø.

Lokal redningssentral skal varsle hovedredningssentralen uten opphold ved mulig redningsaksjon.

Lokal redningssentral skal varsle nødmeldingssentralene i de tilfellene hvor første varsel går til hovedredningssentralene og deretter til lokal redningssentral.

Hovedredningssentralene skal varsle aktuell lokal redningssentral om mulig redningsaksjon på sjø når lokal redningssentral kan forventes å bli involvert i redningsaksjonen.

Hovedredningssentralene og de lokale redningssentralene skal gjøre eksisterende varslingsmuligheter kjent for allmennheten.

4-3 Utgifter i forbindelse med redningstjenesten

I tråd med samvirkeprinsippet plikter offentlige institusjoner (statlige, kommunale og fylkeskommunale) å delta i redningstje-

nesten og bærer selv alle utgifter som påløper i forbindelse med søk- og redningsaksjoner og redningsøvelser. Offentlige institusjoner stiller også ulike rådgivningsfunksjoner og redningsrelevante data mv. kostnadsfritt til disposisjon overfor hovedredningssentralene og lokale redningssentraler.

Private virksomheter, privatpersoner og frivillige organisasjoner kan kreve refusjon av dokumenterte utgifter i forbindelse med redningsinnsats etter gjeldende bestemmelser. Et vilkår for refusjon er at innsatsen har skjedd etter beslutning fra en av hovedredningssentralene eller en lokale redningssentral.

4-4 Endring i sammensetning av redningsledelsen

Justis- og beredskapsdepartementet kan ved behov og i samråd med andre aktuelle departementer, endre sammensetningen av redningsledelsen.

Kapittel 5: Ikrafttredelse mv.

Denne kongelige resolusjonen trer i kraft 2. november 2015. Fra samme tid oppheves kongelig resolusjon 4. juli 1980 nr. 4985 Organisasjonsplan for redningstjenesten i Norge og kgl.res. 13. september 2013 nr. 1102 Instruks for redningstjenesten.

17.2 Redningstjenesten – instruks for politimesteren ved Hovedredningssentralen Sør-Norge

Redningstjenestens organisering, rutiner for samarbeid, ledelse koordinering, ansvar og oppgaver er fastsatt i kgl.res. 19. juni 2015 nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten.

Justis- og beredskapsdepartementet gir nærmere instruks, mandat og retningslinjer for utøvelse av redningstjenesten, jf. kgl. res. punkt 1-5. Videre fastsettes den enkelte hovedredningssentralers geografiske ansvarsområde (virkeområde) i instruks fra Justis og beredskapsdepartementet, jf. kgl. res. pkt. 2-1. Det vises også til årlig tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet CTD).

Den nærmere instruks til politimester for Hovedredningssentralen Sør-Norge og den enkelte hovedredningssentralers virkeområde fastsettes som følger:

1. Politimesteren med ansvar for Sola skal lede Hovedredningssentralen Sør-Norge og redningsledelsen i tråd med kgl. res. Organisasjonsplan for redningstjenesten. Hovedføringene er gitt i kgl. res. punkt 1-1 som beskriver formålet med organisasjonsplanen slik: Formålet er å ivareta en integrert redningstjeneste basert på nasjonal dugnad og samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører.

2. Virkeområdet til Hovedredningssentralen Sør-Norge omfatter havområdene sør for 65. nordlige breddegrad samt landområdet sør for Nordland fylke.

3. Visepolitimester i vedkommende distrikt er stedfortreder for politimesteren i sin rolle som leder av Hovedredningssentralen Sør-Norge og redningsledelsen.

4. Både politimester og visepolitimester skal ha oppdatert kompetanse om redningstjenesten og stabs- og kriseledelse slik at aktuell lederrolle til enhver tid kan ivaretas.

5. I tråd med kgl. res. Organisasjonsplan for redningstjenesten skal de to hovedredningssentralene ved behov overta eller bistå i hverandres redningsaksjoner eller i utførelsen av andre oppgaver, inkludert administrativ samhandling. Politimesteren ved de to hovedredningssentralene skal spesielt påse at hovedredningssentralene er forberedt og klare for dette.

6. Som leder av redningsledelsen plikter politimesteren å informere om redningsledelsens ansvar og beslutningsmyndighet, inkludert at den enkelte representant i redningsledelsen er premissleverandør for redningsledelsens beslutninger.

7. Under hendelser rapporterer politimesteren til JD dersom redningsledelsen innkalles, og ellers i nødvendig utstrekning.

Det vises til kgl. res. Organisasjonsplan for redningstjenesten og mandat for redningsledelsen ved hovedredningssentralene for nærmere beskrivelse av politimesterens rolle som leder av redningsledelsen.

8. Hovedredningssentralene (HRS) ved politimestrene fastsetter sammen instruks om ansattes ansvar og oppgaver ved HRS.

Øvrige underliggende instruks til kgl. res. Organisasjonsplan for redningstjenesten fastsettes av JD med mindre dette delegeres til hovedredningssentralene.

Politimesteren har ansvar for at instruks og mandat som gjelder HRS følges. Videre har politimesteren ansvar for at innspill til endringer av instruks eller mandat for HRS eller lokale redningssentraler oversendes JD.

9. Oppdatert organisasjonskart for hovedredningssentralene og underordnede lokale redningssentraler skal være vedlegg til denne instruksen.

10. Denne instruksen trer i kraft ved signering.

17.3 Redningstjenesten – instruks for politimesteren ved Hovedredningssentralen Nord-Norge

Redningstjenestens organisering, rutiner for samarbeid, ledelse koordinering, ansvar og oppgaver er fastsatt i kgl.res. 19. juni 2015 nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten.

Justis- og beredskapsdepartementet gir nærmere instruks, mandat og retningslinjer for utøvelse av redningstjenesten, jf. kgl. res. punkt 1-5. Videre fastsettes den enkelte hovedredningssentralers geografiske ansvarsområde (virkeområde) i instruks fra Justis og beredskapsdepartementet, jf. kgl. res. pkt. 2-1. Det vises også til årlig tildelelsesbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet (GD).

Den nærmere instruks til politimester for Hovedredningssentralen Nord-Norge og den enkelte hovedredningssentralers virkeområde fastsettes som følger:

1. Politimesteren med ansvar for Bodø skal lede Hovedredningssentralen Nord Norge og redningsledelsen i tråd med kgl. res. Organisasjonsplan for redningstjenesten. Hovedføringene er gitt i kgl. res. punkt 1-1 som beskriver formålet med organisasjonsplanen slik: Formålet er å ivareta en integrert redningstjeneste basert på nasjonal dugnad

og samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører.

2. Virkeområdet til Hovedredningssentralen Nord-Norge omfatter havområdene nord for 65. nordlige breddegrad samt landområdet nord for Nord-Trøndelag fylke.

3. Visepolitimester i vedkommende distrikt er stedfortreder for politimesteren i sin rolle som leder av Hovedredningssentralen Nord-Norge og redningsledelsen.

4. Både politimester og visepolitimester skal ha oppdatert kompetanse om redningstjenesten og stabs- og kriseledelse slik at aktuell lederrolle til enhver tid kan ivaretas.

5. I tråd med kgl. res Organisasjonsplan for redningstjenesten skal de to hovedredningssentralene ved behov overta eller bistå i hverandres redningsaksjoner eller i utførelsen av andre oppgaver, inkludert administrativ samhandling. Politimesteren ved de to hovedredningssentralene skal spesielt påse at hovedredningssentralene er forberedt og klare for dette.

6. Som leder av redningsledelsen plikter politimesteren å informere om redningsledelsens ansvar og beslutningsmyndighet, inkludert at den enkelte representant i redningsledelsen er premissleverandør for redningsledelsens beslutninger.

7. Under hendelser rapporterer politimesteren til JD dersom redningsledelsen innkalles, og ellers i nødvendig utstrekning.

Det vises til kgl. res Organisasjonsplan for redningstjenesten og mandat for rednings-

ledelsen ved hovedredningssentralene for nærmere beskrivelse av politimesterens rolle som leder av redningsledelsen.

8. Hovedredningssentralene (HRS) ved politimestrene fastsetter sammen instruks om ansattes ansvar og oppgaver ved HRS.

Øvrige underliggende instruks til kgl. res. Organisasjonsplan for redningstjenesten fastsettes av JD med mindre dette delegeres til hovedredningssentralene.

Politimesteren har ansvar for at instruks og mandat som gjelder HRS følges. Videre har politimesteren ansvar for at innspill til endringer av instruks eller mandat for HRS eller lokale redningssentraler oversendes JD.

9. Oppdatert organisasjonskart for hovedredningssentralene og underordnede lokale redningssentraler skal være vedlegg til denne instruks.

10. Denne instruks trer i kraft ved signering.

17.4 Mandat for redningsledelsen ved Hovedredningssentralen Sør-Norge og Hovedredningssentralen Nord-Norge

Redningstjenestens organisering, rutiner for samarbeid, ledelse koordinering, ansvar og oppgaver er fastsatt i kgl.res. 19. juni 2015 nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten.

Redningsledelsens ansvar og oppgaver skal reguleres i et eget mandat fastsatt av Justis og beredskapsdepartementet, jf. kgl.res. pkt. 2-2 fjerde ledd. Følgende mandat utdy-

per kgl.res. når det gjelder redningsledelsen ved henholdsvis Hovedredningssentralen Sør-Norge og Hovedredningssentralen Nord-Norge.

Representanter i redningsledelsen ved HRS
Hver av de to hovedredningssentralene består av en redningsledelse, sammensatt av de sentrale samvirkepartnerne og med politimestrene med ansvar for Bodø og Sola som ledere. De sentrale samvirkepartnerne i redningsledelsen skal bestå av representanter for:

- Avinor
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
- Forsvaret
- Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum
- Helsedirektoratet
- Kystverket
- Luftfartstilsynet
- Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
- Redningsselskapet
- Sjøfartsdirektoratet
- Telenor Maritim Radio

Redningsledelsen

Det enkelte medlem av redningsledelsen skal, med sin fagkunnskap og fullmakter, bidra til å ivareta redningstjenestens mål om å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner. Medlemmene i redningsledelsen må ha god forståelse for hovedprinsippene for beredskapsarbeid og krisehåndtering: Ansvarsprinsippet, likhetsprinsippet, nærhetsprinsippet, samvirkeprinsippet, prinsippet om integrert tjeneste og koordineringsprinsippet.

Medlemmene i redningsledelsen skal stille med de nødvendige fullmakter og være oppdatert innenfor sitt fagfelt med hensyn til hvilke ressurser som er tilgjengelige og som kan stilles til disposisjon for hendelsen. Redningsledelsens medlemmer bør derfor representere etatenes/organisasjonenes ledelsesnivå.

1. Redningsledelsens oppgaver mellom hendelser

1.1. En sentral oppgave for redningsledelsen er å bidra til langsiktig videreutvikling av den samvirkende redningstjenesten mellom hendelsene. Redningsledelsens medlemmer skal med utgangspunkt i redningstjenestens samvirkeprinsipp arbeide for økt kunnskap og forståelse for redningstjenestens funksjon og behov i egen sektor. Videre har hver sektor og det enkelte medlemmet i redningsledelsen et selvstendig ansvar for å videreutvikle redningstjenesten - herunder påse at eget planverk er oppdatert, vedlikeholdt og avstemt mot de øvrige samvirkepartners planverk. Medlemmene i redningsledelsen skal holde hovedredningssentralen orientert om forhold fra egen sektor som kan være av betydning for redningstjenesten.

1.2. Redningsledelsen skal møtes minst tre ganger i året (utenom hendelser). Møtene kan gjennomføres som fellesmøter mellom de to redningsledelsene ved hovedredningssentralene. Minst ett av møtene skal være felles.

1.3. Redningsledelsen skal delta på utvalgte øvelser ved hovedredningssentralene.

2. Redningsledelsens oppgaver under hendelser

2.1. Når redningsledelsen er innkalt under

en hendelse har den det overordnede ledelses- og koordineringsansvaret for hendelsen. Redningsledelsen skal særlig planlegge langsiktig for gjennomføring av hendelsen. Redningsledelsen skal kreve fremlagt forslag til løsninger på problemstillinger av vesentlig betydning for hendelsen fra vakthavende redningsleder.

2.2. Politimesteren leder arbeidet i redningsledelsen og fordeler arbeidet i nødvendig grad. Politimesteren sørger for regelmessige orienteringer og oppsummering av status og meddeler redningsledelsens beslutninger til vakthavende redningsleder.

2.3. Under hendelser følger fagansvaret for ressursene linjen i den enkelte etat/organisasjon. Hovedredningssentralenes hovedoppgave er å koordinere innsats fra disse ressursene. Redningsledelsens medlemmer må derfor ivareta sitt respektive operative linjeansvar gjennom den som koordinerer aksjonen. Det er hovedredningssentralene som beslutter mål og retning med bruken av ressursen. Medlemmet skal likevel kunne ivareta en faglig kommunikasjon med ressursen ved behov. Slik kommunikasjon må samordnes med den som koordinerer hendelsen og loggføres. Det må ikke gjøres avtaler utenom vakthavende redningsleder.

2.4. Det enkelte medlem skal på oppfordring av redningsledelsen kunne besvare henvendelser fra media som omhandler dennes fagfelt eller ressurs. Det enkelte medlem kan også uttale seg direkte, men må da koordinere dette med kommunikasjonsvirksomheten ved hovedredningssentralene.

2.5. Ved behov, utpeker det enkelte medlem i redningsledelsen rådgivere som kan bistå hovedredningssentralene med faglig spesialkompetanse under hendelser.

2.6. Selv om redningsledelsen ikke er innkalt, vil vakthavende redningsleder overlevere on kunne innhente informasjon eller råd fra en eller flere av redningsledelsens medlemmer eller utpekte rådgivere. Etterfølgende beslutning treffes i slike tilfeller av vakthavende redningsleder.

2.7. Ledelsens medlemmer oppfordres til å kontakte hovedredningssentralen for eventuell avklaring eller faglige innspill når informasjon om en hendelse kommer fra andre enn hovedredningssentralen.

3. Varsling og innkalling under en hendelse

3.1 Alle medlemmene i redningsledelsen skal varsles når det oppstår hendelser som etter politimesterens vurdering vil kunne kreve redningsledelsens involvering.

3.2. Redningsledelsen innkalles under en hendelse dersom politimesteren eller minst to andre medlemmer i redningsledelsen krever det. Alle innkalte skal delta, eventuelt ved vararepresentant. Redningsledelsens medlemmer har rett til å søke seg fritatt dersom hendelsen ikke direkte berører deres fagfelt. Politimesteren avgjør søknaden. Beslutningen skal loggføres.

3.3. Inntil politimesteren eller stedfortreder møter, svarer vakthavende redningsleder for denne. For det tilfelle ingen av dem kan møte, avgjør politimesteren hvem som møter i dennes sted.

1.1. Ved innkalling av redningsledelsen skal avdelingsdirektør og operativ redningsinspektør varsles. Innkallingen skal loggføres.

4. Redningsledelsens ansvar og beslutningsmyndighet

4.1. Som medlem av redningsledelsen er man premissleverandør for redningsledelsens beslutninger.

4.2. Det enkelte medlem møter i redningsledelsen både for den ressurs de er oppnevnt fra og med sin egen fagkompetanse. Dette medfører et ansvar for å ha god oversikt over ressursen og de faglige tema som er aktuelle knyttet til redningstjenesten.

4.3. Ved uenighet om en beslutning i redningsledelsen oppfordres medlemmene til å bidra til at det kan oppnås enighet. Dersom enighet ikke oppnås, avgjør politimesteren. Eventuell uenighet skal loggføres.

4.4. Hvert medlem i redningsledelsen skal ha en vararepresentant. Vararepresentanten må ha den nødvendige kompetanse og fullmakt til å kunne møte i stedet for det faste medlemmet.

Veileder

Mer detaljert informasjon følger av den til enhver tid gjeldende veiledning som utarbeides av hovedredningssentralene.

Rapportering

Redningsledelsen ved politimesteren rapporterer tertialvis til Justis- og beredskapsdepartementet. Det rapporteres også til departementet dersom redningsledelsen har vært innkalt under en hendelse.

Annet

Dette mandatet erstatter instruks for den kollektive ledelse JRCC STAVANGER1 av 29. august 2005.

17.5 Redningstjenesten – instruks for politimester for lokal redningssentral

Redningstjenestens organisering, rutiner for samarbeid, ledelse koordinering, ansvar og oppgaver er fastsatt i kgl.res. 19. juni 2015 nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten.

Justis- og beredskapsdepartementet gir nærmere instruks, mandat og retningslinjer for utøvelse av redningstjenesten, jf. kgl. res. punkt 1-5.

Den nærmere instruks til politimester for lokal redningssentral (LRS) fastsettes som følger:

1. Politimesteren i vedkommende politidistrikt skal lede LRS og redningsledelsen i tråd med kgl. res. Organisasjonsplan for redningstjenesten. Hovedføringene er gitt i kgl. res. punkt 1-1 som beskriver formålet med organisasjonsplanen: Formålet er å ivareta en integrert redningstjeneste basert på nasjonal dugnad og samvirke mellom offentlige, frivillige og private aktører.

2. Visepolitimester, eller den politimesteren bemyndiger, er stedfortreder for politimesteren i sin rolle som leder av LRS og redningsledelsen.

3. Både politimesteren og visepolitimester/stedfortreder skal ha oppdatert kompetanse om redningstjenesten og stabs- og kriseledelse, slik at aktuell lederrolle til enhver tid kan ivaretas.

4. Som leder av redningsledelsen plikter politimesteren å informere om redningsledelsens ansvar og beslutningsmyndighet, inkludert at den enkelte representant i redningsledelsen er premissleverandør for redningsledelsens beslutninger.

5. Under hendelser rapporterer politimesteren ved LRS til vedkommende hovedredningssentral. Også utenom hendelser rapporterer politimesteren ved LRS til vedkommende hovedredningssentral vedrørende redningsfaglige tema.

Det vises til kgl. res Organisasjonsplan for redningstjenesten og mandat for redningsledelsen ved lokal redningssentral for nærmere beskrivelse av politimesterens rolle som leder av redningsledelsen.

6. Politimesteren ved LRS har ansvar for at instruks og mandat som gjelder LRS, følges, samt at innspill til endringer oversendes hovedredningssentralene.

7. Denne instruksjonen gjelder med nødvendige tilpasninger for Svalbard lokale redningssentral ved Sysselmannen og dennes stedfortreder.

8. Oppdatert organisasjonskart for hovedredningssentralene og underordnede lokale redningssentraler, inkludert Svalbard lokale redningssentral, skal være vedlegg til denne instruksjonen.

9. Denne instruksjonen trer i kraft ved signering.

I forbindelse med kommende overgang fra 27 til 12 politidistrikt på fastlands Norge har Justis- og beredskapsdepartementet fast-

satt1 følgende overgangsordning for LRS: «Under henvisning til kgl. res. 19 juni nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten pkt. 4-4 Endring i sammensetning av redningsledelsen, fastsetter Justis- og beredskapsdepartementet følgende overgangsordning for de lokale redningssentralene:

- Eksisterende lokale redningssentraler opprettholdes med gjeldende sammensetning frem til nye lokale redningssentraler kan etableres i ny organisasjonsstruktur.
- For øvrig vil kgl. res. 19. juni nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten gjelde fra 2. november 2015 som fastsatt.
- Etablering av nye lokale redningssentraler meddeles fortløpende begge hovedredningssentralene.

Unntak:

- Fra 2. november 2015 utgår Telenor fra redningsledelsen ved lokal redningssentral, jf. Organisasjonsplan for redningstjenesten pkt. 3-3.
- For Svalbard LRS gjelder ingen overgangsordning da Nærpolitireformen ikke omhandler denne.»

17.6 Mandat for redningsledelsen ved lokal redningssentral

Redningstjenestens organisering, rutiner for samarbeid, ledelse koordinering, ansvar og oppgaver er fastsatt i kgl.res. 19. juni 2015 nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten.

Redningsledelsens ansvar og oppgaver skal reguleres i et eget mandat fastsatt av Justis og beredskapsdepartementet, jf. kgl.res. pkt. 3-3 fjerde ledd. Følgende mandat utdy-

per kgl. res. når det gjelder redningsledelsen ved de lokale redningssentralene. Med lokal redningssentral (LRS) menes det ledelses- og koordineringsapparat som iverksettes ved politidistriktet under en søk- og redningsaksjon.

Representanter i redningsledelsen ved LRS
Hver lokal redningssentral består av en redningsledelse sammensatt av de viktigste samvirkepartnerne innen landredning, med politimesteren som leder. De sentrale samvirkepartnerne i redningsledelsen skal bestå av representanter for:

- Avinor
- Brann- og redningstjenesten
- Forsvaret
- Frivillige Organisasjoners Redningsfaglige Forum (FORF)
- Fylkesmannens beredskapsorganisasjon
- Helsedirektoratet
- Kystverket (der det er relevant)
- Sivilforsvaret

Utover dette kan det, forutsatt tilstrekkelig avtalegrunnlag og godkjenning fra hovedredningssentralene, gjøres lokale tilpasninger i sammensetningen av den lokale redningsledelsen.

Redningsledelsen

Det enkelte medlem av redningsledelsen skal, med sin fagkunnskap og fullmakter, bidra til å ivareta redningstjenestens mål om å redde mennesker fra død eller skade som følge av akutte ulykkes- eller faresituasjoner. Medlemmene i redningsledelsen må ha god forståelse for hovedprinsippene for beredskapsarbeid og krisehåndtering: Ansvarsprinsippet, likhetsprinsippet, nærhetsprinsippet, samvirke-

prinsippet, prinsippet om integrert tjeneste og koordineringsprinsippet.

Medlemmene i redningsledelsen skal stille med de nødvendige fullmakter og være oppdatert innenfor sitt fagfelt med hensyn til hvilke ressurser som er tilgjengelige og som kan stilles til disposisjon for hendelsen. Redningsledelsens medlemmer bør derfor representere etatenes/organisasjonenes ledelsesnivå innenfor det aktuelle politidistrikt.

1.Redningsledelsens oppgaver mellom hendelser

1.1. En sentral oppgave for redningsledelsen er å bidra til langsiktig videreutvikling av den samvirkende redningstjenesten mellom hendelsene. Redningsledelsens medlemmer skal med utgangspunkt i redningstjenestens samvirkeprinsipp arbeide for økt kunnskap og forståelse for redningstjenestens funksjon og behov i egen etat/organisasjon. Videre har hver etat/organisasjon og det enkelte medlemmet i redningsledelsen et selvstendig ansvar for å videreutvikle redningstjenesten, herunder påse at eget planverk er oppdatert, vedlikeholdt og avstemt mot de øvrige samvirkepartners planverk. Medlemmene i redningsledelsen skal holde lokal redningssentral orientert om forhold fra egen etat/organisasjon som kan være av betydning for redningstjenesten.

1.2. Den lokale redningsledelsen skal møtes minst to ganger i året (utenom hendelser og øvelser).

1.3. Redningsledelsen skal delta på utvalgte øvelser ved LRS.

2. Redningsledelsens oppgaver under hendelser

2.1. Når redningsledelsen er innkalt under

en hendelse har den det overordnede ledelses- og koordineringsansvaret for hendelsen på lokalt plan. Redningsledelsen skal særlig planlegge langsiktig for gjennomføring av hendelsen. Redningsledelsen skal kreve fremlagt forslag til løsninger på problemstillinger av vesentlig betydning for hendelsen fra politimesterens stab.

2.2. Politimesteren leder arbeidet i redningsledelsen og fordeler arbeidet i nødvendig grad. Politimesteren sørger for regelmessige orienteringer og oppsummering av status og meddeler redningsledelsens beslutninger til politimesterens stab.

2.3. Under hendelser følger fagansvaret for ressursene linjen i den enkelte etat/organisasjon. Lokal redningssentralers hovedoppgave er å koordinere innsats fra disse ressursene. Redningsledelsens medlemmer må derfor ivareta sitt respektive operative linjeansvar gjennom den som koordinerer aksjonen. Medlemmet skal likevel kunne ivareta en faglig kommunikasjon med ressursen ved behov. Slik kommunikasjon må samordnes med den som koordinerer hendelsen og loggføres. Det må ikke gjøres avtaler utenom den koordineringsansvarlige.

2.4. Ved behov, utpeker det enkelte medlem i redningsledelsen rådgivere som kan bistå lokal redningssentral med faglig spesialkompetanse under hendelser.

2.5. Selv om redningsledelsen ikke er innkalt, vil stab/operasjonsleder over telefon kunne innhente råd fra en eller flere av redningsledelsens medlemmer eller utpekte rådgivere. Etterfølgende beslutning treffes i slike tilfeller av stab/operasjonsleder.

2.6. Ledelsens medlemmer oppfordres til å kontakte den lokale redningssentralen for eventuell avklaring eller faglige innspill når informasjon om en hendelse kommer fra andre enn den lokale redningssentralen.

3. Varsling og innkalling under en hendelse

3.1. Alle medlemmene i redningsledelsen skal varsles når det oppstår hendelser som etter politimesterens vurdering vil kunne kreve redningsledelsens involvering.

3.2. Redningsledelsen innkalles under en hendelse dersom politimesteren eller minst to andre medlemmer i redningsledelsen krever det. Alle innkalte skal delta, eventuelt ved vararepresentant. Redningsledelsens medlemmer har rett å søke seg fritatt fra å delta dersom hendelsen ikke direkte berører deres fagfelt. Politimesteren avgjør søknaden. Beslutningen om hvorvidt medlemmer av redningsledelsen er fritatt eller ikke skal loggføres.

3.3. Inntil politimester eller stedfortreder møter, svarer operasjonsleder for denne. For det tilfelle at ingen av dem kan møte, avgjør politimesteren hvem som møter i dennes sted.

4. Redningsledelsens ansvar og beslutningsmyndighet

4.1. Som medlem av redningsledelsen er man premissleverandør for redningsledelsens beslutninger.

4.2. Det enkelte medlem møter i redningsledelsen både for den ressurs de er oppnevnt fra og med sin egen fagkompetanse. Dette medfører et ansvar for å ha god oversikt over ressursen og de faglige tema som er

aktuelle knyttet til redningstjenesten.

4.3. Ved uenighet om en beslutning i redningsledelsen oppfordres medlemmene til å bidra til at det kan oppnås enighet. Dersom enighet ikke oppnås, avgjør politimesteren. Eventuell uenighet skal loggføres.

4.4. Hvert medlem i redningsledelsen skal ha en vararepresentant. Vararepresentanten må ha den nødvendige kompetanse og fullmakt til å kunne møte i stedet for det faste medlemmet.

5. Veileder

Mer detaljert informasjon følger av den til enhver tid gjeldende veiledning som utarbeides av hovedredningssentralene.

6. Rapportering

Redningsledelsen ved politimesteren rapporterer til overordnet hovedredningssentral under hendelser, og etter behov mellom hendelser.

7. Svalbard lokale redningssentral

Dette mandatet gjelder med nødvendige tilpasninger for Svalbard lokale redningssentral ved Sysselmannen og dennes stedfortreder.

17.7 Redningstjenesten - instruks om hovedredningssentralenes tilsyn med de lokale redningssentralene

Redningstjenestens organisering, rutiner for samarbeid, ledelse koordinering, ansvar og oppgaver er fastsatt i kgl.res. 19. juni 2015 nr. 677 Organisasjonsplan for redningstjenesten. I denne fremgår det at hovedredningssentralene jevnlig skal føre tilsyn med lokale redningssentraler etter

nærmere instruks fra Justis- og beredskapsdepartementet (pkt. 2-6). Det vises også til årlig tildelingsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Instruks om hovedredningssentralenes tilsyn med de lokale redningssentralene (LRS) fastsettes som følger:

1. Overordnet mål for tilsynet

Overordnet mål for tilsyn er å avdekke utfordringer knyttet til samvirke, koordinering, rolleavklaring og samtrening mellom aktørene i redningstjenesten med sikte på at LRS skal være best mulig egnet til å ivareta sitt ansvar og oppgaver innen redningstjenesten.

2. Tema og formål med tilsynet

Gjennom tilsyn må hovedredningssentralene (HRS) blant annet kunne avdekke status for utvikling av samvirket i redningstjenesten.

Konkrete temaer for tilsynet inkluderer, men er ikke begrenset til:

- Oppfølging fra tidligere tilsyn,
- Kartlegging av innsikt om ansvar, fullmakter og oppgaver innen redningstjenesten,
- Kartlegging av hvordan redningsledelsen arbeider for utvikling av den samvirkende redningstjenesten,
- Kontroll av status for helhetlig planverk,
- Gjennomgang av aktuell øvelsesvirksomhet og bruk av øvingsfora, SAR erfaringsrapporter og SAR-hendelser;

3. Oppfølging etter tilsyn

Overfor den enkelte LRS:

- HRS skal rapportere eventuelle forbedringspunkter knyttet til samarbeidet mellom aktørene i LRS og mellom LRS og HRS
- HRS kan pålegge LRS å legge frem forslag til oppfølgingsplan etter tilsynet, inkludert en beskrivelse av hvordan avdekkede forbedringspunkter kan håndteres hos LRS
- Ved behov skal HRS gjennomføre oppfølgende tilsyn

Overfor LRS samlet:

HRS skal ivareta systematisk erfaringsoverføring mellom HRS og LRS.

Overfor JD:

HRS skal rapportere til JD om alvorlige avvik knyttet til tilsyn med LRS.

*Et moderne samfunn vil ikke kunne fungere uten
en effektiv redningstjeneste, det viktigste grunnlag
for vår redningstjeneste er at den forvalter noe av det
mest sentrale i vår kultur; respekten for menneskelivet
og solidariteten oss imellom når noen trenger hjelp*

Justisdepartementet, 2002

